

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

Ellibirinci Birleşim

10 . 2 . 1964 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	464	sinin ve bu hususun Genel Kurulun tasvi- bine arz edilmesinin uygun olduğuna dair Başkanlık Divanı tezkeresi	466:482
2. — Gelen kâğıtlar	465		
3. — Yoklamalar	465,487	4. — Kırklareli Milletvekili Abdurrah- man Altuğ ile Cumhuriyet Senatosu Kırk- lareli Üyesi A. Naci Arı'nın, 2 Temmuz 1941 gün ve 4081 sayılı Çiftçi mallarının korun- ması hakkındaki Kanunun 7 nci maddesi- nin V nci ve 26 nci maddesinin I nci fı- krasının değiştirilmesine dair kanun tekli- finin halen Adalet Komisyonunda bulu- nan çiftçi mallarının korunması hakkın- daki kanun tasarısı ile tevhidten görüşül- mesine dair İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (3/819)	482
4. — Başkanlık Divanının Genel Ku- rula sunuşları	465	5. — Görüşülen işler	482
1. — Bitlis Milletvekili Müştak Oku- muş'un, Ahlat kazasının Purhus nahiye- sinde 1,5 - 2 aydan beri ne olduğu bilinmi- yen bir çocuk hastalığı yüzünden ölümler vukubulduğuna ve hemen tedbir alınması gerektiğine dair demeci	465:466	1. — İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Ada- let komisyonları raporları (2/160, 2/297) (S. Sayısı: 526)	482:484
2. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, milletvekillerinin bütçe ça- lışmalarına imkân verilmek üzere, daha ev- vel alınan karar gereğince, Millet Meclisi- nin Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplantması hakkındaki önergesi	466		
3. — Konya Milletvekili Sait Sma Yü- cesoy'un, 28 . 1 . 1964 tarihli 42 nci Bir- leşimde yapmış olduğu konuşma dolayı- sıyla İçtüzüğü'nün 187 nci maddesinin 3 nci fıkrası uyarınca takbih cezası ile tecziye-			

Sayfa	Sayfa
2. — Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sariibrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527)	484.487
6. — Sorular ve cevaplar	488
<i>B — Yazılı sorular ve cevapları</i>	<i>488</i>
1. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Belediyeler ve özel idarelerde, 14.5.1950 tarihinden 27.5.1960 tarihine kadar, muhtelif sebep ve düşüncelerle, kaç memurun kadrosu lâğvedilerek açıkta bırakıldığına dair yazılı soru önergesi ve İçişleri Bakanı İlyas Seçkin'in cevabı (7/296)	488.490
2. — Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, Diele Yatılı Öğretmen Okulunun	
bütün alım - satım işlerinin Diyarbakır Defterdarlığına yürütülmesi sebebine dair yazılı soru önergesi ve Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in cevabı (7/415)	491
3. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 1963 yılı bütçesinin yurt dışı geçici görev yolluğu maddesine konulan ödenekten ne miktarının harcandığına dair yazılı soru önergesi ve Tarım Bakanı Turan Şahin'in cevabı (7/416)	492.495
4. — Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, merkezi taşrada bulunan şirketlerden hangilerinin, merkezinin, Ankara'ya nakledilmiş olduğuna dair yazılı soru önergesi ve Ticaret Bakanı Fennî İslimyeli'nin cevabı (7/424)	496

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Tokat Milletvekili Mehmet Kazova, Tokat ilinde vukubulan dondan zarar gören ekili tohumların yerine yeniden ekim yapılabilmesi için muhtaç çiftçilere tohumluk verilmesine dair gündem dışı bir konuşma yaptı.

Siyasi partiler kanun tasarısı üzerindeki görüşmelere devam olundu.

Yapılan yoklama sonunda çoğunluğun kalmadığı anlaşıldığından 10 Şubat Pazartesi gün-

nü saat 14 te toplanılmak üzere (saat 16 da) Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Malatya
<i>Ferruh Bozbeyle</i>	<i>Nurettin Akyurt</i>
Kâtip	
Balıkesir	
<i>Mithat Şükrü Çavdaroglu</i>	

SORULAR

Yazılı sorular

1. — Balıkesir Milletvekili Ahmet Aydın Bolak'ın, Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanununun kabulünden bugüne değin, özel ve kamu sektöründe, akdedilen toplu iş sözleşmesinin adedine dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/430)

2. — Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın, Beyşehir ilçesi merkezi Belediye Reisi ve Muhasipliğini, 27 Mayıs 1960 tarihine kadar, kimlerin yaptığına ve Hidro - Elektrik Santrali ve sebekesinin ihalesi mevzuunda bir şikâyet olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/431)

2. — GELEN KAĞITLAR

Raporlar

1. — Türk vatandaşlığı kanunu tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi 1/202, C. Senatosu 1/283) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 267 ye 1 nei ek, C. Senatosu S. Sayısı : 309) [Dağıtma tarihi : 7. 2. 1964]

2. — İktisadi Devlet Teşekkülleri ve iştirakleri hakkında kanun tasarısına dair C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında M. Meclisi, Maliye, Sanayi, Ticaret, Adalet ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi 1/317, C. Senatosu

1/282) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 303 e 1 nei ek, C. Senatosu S. Sayısı : 303) [Dağıtma tarihi : 7. 2. 1964]

3. — Devlet Yatırım Bankası hakkında kanun tasarısına dair C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında M. Meclisi, Maliye, Sanayi, Ticaret, Adalet ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi 1/308, S. Sayısı : 304 e 1 nei ek, C. Senatosu S. Sayısı : 321) [Dağıtma tarihi : 7. 2. /1964]

4. — Ödemişli Ahmedoğlu Ali Orhan İlkursun'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/573) (Gündeme) (S. Sayısı : 577) [Dağıtma tarihi : 7. 2. 1964]

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 14,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KATIPLER : İsmet Kapısız (Yozgat), İlyas Kılıç (Samsun)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacak. Elektrikler yandığı zamanda yoklama düğmelerini çevirerek beyaz düğmelere basmak suretiyle oylarınızı işaret buyurmanızı rica ediyorum. Yoklama oylarını işaret etmek için arkadaşlar lütfen isticil buyursunlar.

Yoklama işlemi bitmiştir.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz vardır, gündeme başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'un, Ahlat kazasının Purhus nahiyesinde 1,5 - 2 aydan beri ne olduğu bilinmiyen bir çocuk hastalığı yüzünden ölümler vukubulduğuna ve hemen tedbir alınması gerektiğine dair demeci*

BAŞKAN — Sayın Okumuş gündem dışı kızamik mevzuunda söz istiyordunuz. Buyurun Sayın Müştak Okumuş.

MÜŞTAK OKUMUŞ (Bitlis) — Sayın Başkan; muhterem arkadaşlar, Ahlat kazamızın

Purhus nahiyesinde 1,5 - 2 aydan beri ne olduğu teşhis edilmemiş olan bir çocuk hastalığı mevcuttur ve bugüne kadar devam etmektedir. Teşhisi de bugüne kadar maalesef mümkün olmamıştır. Bugün muhtarlıktan bir mektup aldım. Bütün âzaların da imzalarını taşıyor. Mektubu okuyup da kıymetli vakitlerinizi almıyacağım. Ama hulâsaten bâzı hususları izah etmekle, Sağlık Bakanlığının durumu üzerindeki lâkaydisini her halde bertaraf etmiş olacağım.

Hastalık başladıktan sonra, 17. 12. 1963 tarihinde durum nahiyeye müdürü vasıtasıyla kazaya intikal ettiriliyor. Kazadan Hükümet Tabibi nahiyeye gönderiliyor. Gönderilen Hükümet Tabibi o gün parası olan 3 - 4 hastaya bakıyor ve bir iki saat sonra tekrar kazaya dönüyor. Kazaya dönmeden evvel köylüler, «doktor bey ne olacak, bu yavruları ne yapacağız?» diyorlar. Doktor, «kazaya getiriniz, ancak orada muayene edebilirim» diyor. Köylüler kazaya değil, evden eve taşımaktan âciz hastasını. Maddi ve mânevi durumu buna müsait değil. Kaderlerine terk ediliyor, her gün bir yavru mezara terk ediliyor. Bu hâdiseye basına intikal ettiriliyor. Basından durumu haber alan Bakanlık, doktor hakkında tahkik ve teftiş yaptırmak üzere bir müfettişi Ahlat'a gönderiyor. Müfettiş Ahlat'a geliyor, sağlık merkezinde oturuyor ve esas hastalığın merkezi olan köye gitmiyor, hâdiseyi dışardan tetkik ediyor. İki gün, hakkında tahkikat yapacağı doktor beyin evinde misafir kalarak geri dönüyor. Artık müfettiş bey, misafir olarak kaldığı ev sahibinin hakkında Bakanlığa ne şekilde bir rapor intikal ettirmiştir, onu bilmiyoruz. Ama, köylülerin, ilgili makamları her zaman haberdar etmelerine rağmen, bugüne kadar Sağlık Bakanlığınca hiçbir teşebbüs olunuyor ve her gün birkaç çocuk mezara terk ediliyor. Bugüne kadar ölen çocukların sayısı da 30 u bulmuştur. Bakanlıktan istirham ediyorum, ciddî alâka gösterebilir ve bu hususta ihmali olan arkadaşlar hakkında tahkikat açsın. Hürmetlerle rimle.

2. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, milletvekillerinin bütçe çalışmalarına imkân verilmek üzere, daha evvel alınan karar gereğince, Millet Meclisinin Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanması hakkındaki önergesi,

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

Hükümetin Kıbrıs mevzuunda sayın üyelere izahat vermesini teminen Yüksek Millet Meclisinin her gün toplanması kararlaştırılmıştır.

Bilâhara Hükümetin bu konudaki bilgiyi doğrudan doğruya parti başkanlarına vermesi sebebiyle bahis konusu mucip sebep ortadan kalkmış bulunmasına ve milletvekillerinin bütçe çalışmalarına hazırlanmasına imkân vermek üzere ve İctüzüğe uygun olarak haftada Millet Meclisinin 3 gün (Salı, Çarşamba, Perşembe günü) saat 15 te toplanmasını arz ve teklif ederim.

Giresun

İ. Etem Kılıçoğlu

BAŞKAN -- Arkadaşımızın önergesini okuttum. Yalnız bütçeye bayramdan sonra başlayacağız. Bu arada bayram tatili vardır. Elimizdeki gündem de malûmunuzdur. Sayın arkadaşımızın tekliflerini de yüksek huzurunuzda okuttum. Oylarınıza sunuyorum. Önergeyi, arkadaşımızın teklifini kabul edenler lütfen işaret buyursunlar. Yani haftanın 3 günü Salı, Çarşamba, Perşembe günleri toplantı yapılması teklifi... Lütfen tekrar işaret buyurunuz arkadaşlar. (Adalet Partisi sıralarından, gürültüler) Kabul edenleri daha saymadık, arkadaşlar, kabul edenleri istiyoruz, lütfen işaret buyurun; kâtipler arasında sayı hususunda fark var. (Adalet Partisi sıralarından gürültüler) Görüyorsunuz, aksini daha oya koymadım. İyice sayalım. Lütfen ellerinizi indirmeyin, sayılmeçaya kadar. Ellerinizi indirin.

Önergeyi kabul etmiyenler... Lütfen ellerinizi biraz fazla kaldırım.

Sayın bitinceye kadar ellerinizi indirmeyiniz.

107 oya karşı 130 oyla kabul edilmiştir.

Bu suretle Salı, Çarşamba, Perşembe günleri saat 15 te toplanacaktır.

3. — Konya Milletvekili Saîd Sina Yücesoy'un, 28 . 1 . 1964 tarihli 42 nci Birleşimde yapılmış olduğu konuşma dolayısıyla İctüzüğün 187 nci maddesinin 3 ncü fıkrası uyarınca takbîh cezası ile tecziyesinin ve bu hususun Genel Kurulun tasvibine arz edilmesinin. uygun olduğuna dair Başkanlık Divanı kararı

BAŞKAN — Başkanlık Divanının kararını ve muhalefet şerhlerini okutuyorum :

BAŞKANLIK DİVANİ KARARI

A) Konya Milletvekili Sait Sma Yücesoy'un 28 . 1 . 1964 tarihli 42 nci Birleşimde yapmış olduğu konuşma dolayısıyla, aynı birleşimde Başkanlık kürsüsünü işgal eden Başkanvekili Nurettin Ok'un (Bu zabutlarda 27 Mayıs'a karşı, mahkemelere karşı, mevcut Anayasaya karşı telmih ifade eder mahiyette veya tarizkâr beyanda bulunduklar ise, onlarla da elbette Riyaset Divanı meşgul olur.) yolundaki beyanı sebebiyle adı geçen Milletvekilinin Meclis kürsüsündeki beyanatını tetkik eden Başkanlık Divanı bu hususta aşağıda yazılı sonuca varmıştır:

1. Hâdisenin yukuu anında Başkanlık Kürsüsünü işgal eden Başkanvekili Nurettin Ok'un, birleşimin Başkanı sıfatiyle uhdesine terettübenden müdahale ve ikazlarda bulunduğu ve hatibin sözlerinin Başkanlık Divanına ayrıca tetkik olunarak karara rabtedileceğini beyan etmiş olmasının vakıanın mahiyetine uygun düştüğü ve yerinde görüldüğü,

2. Hatibin Kürsüde sarfeylediği sözlerden dolayı Anayasanın 79 ncu maddesinin sarahati karşısında sorumluluk noktasından bir işlem yapılmasının mümkün olmadığı,

3. İctüzük tatbikatı yönünden; munhasıran bu hâdiseye maksur olmak üzere, Divanın meseleyi tezekküre selâhiyetli bulunduğu (oy birliği ile),

4. Hatibin hitabet Kürsüsündeki sözlerinden dolayı İctüzüğün 187 nci maddesinin 3 ncu fıkrası hükmü uyarınca takbih cezası ile teziyesinin ve bu hususun Genel Kurulum tasvibine arz edilmesinin uygun olduğu (ekseriyetle).

Başkan

Fuad Sirmen

BAŞKAN — Muhalefet şerhlerini de okutuyorum.

(A/1) No. lu karara muhalifim.

Nurettin Ok'un «hatibin sözleri Divanına tetkik edilecektir» yolundaki beyanı reaksiyonu yatıştırıcı olmakla beraber İctüzük esaslarına aykırıdır.

3 No. lu karara muhalifim.

Riyaset vazifeleri İctüzükte sarahaten gösterilmiştir. Disiplin cezaları, Birleşimlerin selâmetle cereyanını temine mâtuf tedbirler olup, ancak Birleşime Riyaset eden Reis tarafından tatbik olunur.

Bu hâdiseye munhasır olsa dahi Riyaset Divanının geçmiş bir Birleşime ait disiplin konusunu tetkika selâhiyeti yoktur.

4 No. lu karara muhalifim.

3 Nolu karardaki muhalefetim sebebiyle.

Başkanvekili

Ferruh Bozbeyle

Disiplin cezaları, Birleşimin selâmetle cereyanını temine mâtuf tedbirler olup, ancak Birleşime Başkanlık eden Başkan tarafından verileceği kanaatinde bulunduğumdan 3 ve 4 ncu maddelere muhalifim.

Başkanvekili

Mekki Keskin

4 nolu karara muhalifim.

Hatibin konuşma müddetinin bitiminde konuşmaya devamı hususu talebi üzerine Yüce Meclisin oyuna vaz'edilmiş ve devamı kararlaştırılmıştır.

«Gürültüye sebeb olmak» dan dolayı ceza tertibi yolu açıldığında ve buna Riyaset Divanları yetkili kılındığından telâfisi güç komplikasyonlar doğuracaktır.

Başkanvekili

Nurettin Ok

Kâtip

Nurettin Akyurt

Kâtip

4 ncu maddeye muhalifim

Kâtip

İsmet Kapisız

M. Şükrü Çavdaroglu

Kâtip

İlyas Kılıç

Kâtip

Süreyya Öner

71 numaralı kararın (A) maddesinin 3 ve 4 ncu fıkralarına muhalifim.

Anayasanın 79 ncu maddesi milletvekillerine, fikir ve düşüncelerini hiçbir tahdide tabi olmaksızın, Meclis kürsüsünden dilediği gibi ileri sürebilmek imkânını bahşetmiştir.

Anayasanın suç saymadığı bir fiilin, İctüzük muvacehesinde tetkiki de bahis mevzu olamaz. Esasen tadadî bir şekilde tanzim olunan İctüzükleri inzibati hükümler, celsenin normal şekilde devamını sağlamak için, celseye riyaset eden Reise munhasır olmak üzere tanzim olunmuştur. Reisin vazife ve selâhiyetlerinden

olan bir hususun Divanca görüşülüp karara bağlanması kanaatimize yanlıştır. Riyaset Divanı, bu şekilde bir kararla İctüzükte belirtilmiş ve hattâ sıralanmış olan vazife ve salâhiyetlerini aşmaktadır.

Kâtip İdare Âmiri
Nevzat Şener Sait Sına Yücesoy hakkın
daki müzakerede bulun-
madım
Muslih Görentaş
İdare Âmiri
Söz hakkım mahfuzdur.
İ. Sıtkı Hatipoğlu

BAŞKAN — Karar ve muhalefet şerhlerini okuttum. Muhterem arkadaşlarım, o gün Birleşime Başkanlık yapan Sayın Nurettin Ok'un, «Başkanlık Divanca görüşülecektir» mütalâasıyla, Sayın Sına Yücesoy arkadaşımızın o günkü tutumu Başkanlık Divanına gelmiş, Divanca tezekkür edilmiş ve mezkûr karar alınmıştır. Bu münasebetle İctüzüğün 189 neu maddesini arkadaşlarımıza bir kere okuyacağım.

«Takbih ve muvakketen Meclisten çırarıl-
mak cezaları Reisin teklifi üzerine Heyetçe mü-
zakeresiz ve işari reyle kararlaştırılır.

Aleyhinde böyle bir ceza teklif edilen me-
busun bizzat veyahut arkadaşlarından biri va-
stasıyla izahat vermeye hakkın vardır.

Takbih ve muvakketen Meclisten çıkarılmak
cezaları zabıt hulâsasına dercedilir.»

Bu maddeyi okumaktan maksadım, takbih
cezası teklifinin, müzakeresiz cereyan edeceğini
ve işari oyla olacağını arkadaşlara hatırlatmak
içindir.

Eğer Sayın Yücesoy veya namına diğer bir ar-
kadaşı bu hususta konuşmak isterse kendilerine
söz vereceğim.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Usul hak-
kında.

BAŞKAN — Usul hakkında Sayın Seyfi
Öztürk'ün söz istekleri vardır. Usul hakkında
beyanlarını dinlemek üzere, buyurun Sayın Öz-
türk.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Muhterem
arkadaşlarım; mesele kanaatince, bir milletve-
kiline ceza verilmesi veya verilmemesi değil;
mesele İctüzük ve Anayasamızın tatbikatındaki
yanlılığı, bir hatayı tashihden ibarettir.

42 nci Birleşimde kürsüde konuşma yapan
bir hatibin konuşması üzerine Meclisimizde bir
takım üzücü hâdiseler cereyan etmiştir. Bu hâ-
diselerin salondan da dışarıya intikal ettiği,
hepinizin bildiği vakiadır. Divan bilâhara top-
lanarak zabıtları tetkik etmiş ve şimdi yüksek
Heyetinize sunulan karara varmıştır. Anlaşı-
yor ki, Divanda iki tez çarpışmaktadır. Bun-
lardan birisi; Divanın bu konuyu tetkike vazife
ve salâhiyeti yoktur. Malûmuâliniz vazife
ve salâhiyet mevzuu usul kanunlarına tabi olup
onun bünyesi içerisinde. Onun için ben usul
kanunlarına bağlı olarak konuşuyorum.

Divanda bulunan beş arkadaş vazife ve sa-
lâhiyet bakımından Divanı yetkili görmemiştir.
Diğer beş arkadaş da yetkili görmüşlerdir.
Mer'i hukuka göre meseleyi tahlil edelim. Ev-
velâ İctüzüğün 189 neu maddesi hiçbir tefsire
ihtiyaç göstermeyecek sarahattedir. İctüzü-
ğün 189 neu maddesine göre birleşimlerin se-
lâmetle cereyanının temini Reise mevdu bu-
lunduğundan bu hususta karar almak yetkisi
ve takdir hakkını kullanmak salâhiyeti Reise
verilmiştir. Reis aldığı kararı Heyeti Umumi-
yeye sunar ve işari oyla, müzakeresiz, Heyet
karar verir. Hiç şüphesiz disiplin cezaları bir-
leşimlerin selâmetini temin eden tedbirler cüm-
lesindedir. Böyle olunca bu tedbirin ne şekil-
de ittihaz edileceğinin takdiri de o celseyi idare
eden Reise aittir. Reisin o günkü hâdiselerin
müessif durumu içinde sırf sükûneti temin
için «tetkik edeceğiz, ettireceğiz» şeklindeki
beyanı İctüzüğün bu sarih hukuki ölçüsünün
dışına çıkmasına ve istisnai olarak Divanın bu
konuda ayrıca karar ittihazına da bir mesnet
teşkil edemez. Gerçekten Anayasanın 79 neu
maddesi de Divanın usulsüz hareket ettiğini, va-
zife ve salâhiyeti olmadığı halde bu kararı al-
dığını göstermektedir. Anayasanın 79 neu mad-
desi mutlak mânada söz hürriyetini teminat
altına bağlamıştır; ademimesuliyet prensibi
esastır, milletvekili sarf ettiği sözlerinden do-
layı mesul olmaz. Bunun nazari mücadelesi
yıllar boyunca yapılmıştır. Anayasaya giren bu
hüküm de bu mücadelelerin ışığı altında tetkik
edilmelidir. Şimdi, kürsüde konuşan bir hati-
bin, konuşmasının bilâhara Divanca tetkik
edileceği ve tetkikat sonunda kendisine bir

ceza tâyin edileceği peşin endişesi o hatipte hâkim olursa o zaman söz hürriyetinin Anayasadaki esprisi ihlâl edilmiş olur. Bu bakımdan 79 ncu madde Divanın bir karar almasına imkân vermemektedir.

BAŞKAN — Lütfen usul hakkında konuşun...

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Usul hakkında konuşuyorum. Üzerinde duracağım asıl mesele şudur; Divan, İçtüzüğün 188 nci maddesine göre hatibin, Anayasaya her hangi bir taaruzu olmadığına karar vermiştir. Hükümete, Meclisin mânevi şahsiyetine, Reiscumhura, Türk Ordusuna her hangi bir hakaretamiz davranışı bulunmadığına karar vermiştir. O halde neye göre ceza isteniyor? İçtüzüğün 187 nci maddesinin 3 ncü fıkrasına göre yani, gürültüye sebeb olmak bendine göre ceza isteniyor.

Arkadaşlar; gürültülere sebeb olmak mevzuuna gelince; bu Meclisteki, hareketlerde kim gürültülere sebeb oluyor konusu...

BAŞKAN — Sayın Öztürk esasa giyorsunuz. Tutulan usulde bir hata varsa buna temas ediniz.

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Usul bakımından hataya temas edeceğim. Bu konunun da müzakere edilmesi icabederdi. Çünkü zabıtlarda, hatibe satasmlar bir tarafa, kürsüye yumrukla yürüyen kimselerin de adı vardır. Bunlar hakkında Riyaset Divanı neden bir tedbir almamıştır?

BAŞKAN — Sayın Öztürk usul hakkında, yani Divanın aldığı kararın usulü üzerinde konuşunuz lütfen.

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Kanaatimce salon içinde cereyan eden hâdiselere Divanın müdahale etmeye hakkı yoktur. Salonun dışında cereyan eden hâdiseler Divanı ilgilendirir ki, salondan dışarı çıkan birçok mebus arkadaşları salon dışında locadan inen sivil şahıslar dövmüşlerdir, taarruz etmişlerdir, bunlar hakkında Divanın bir kararı yoktur. (Soldan bravo sesleri alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Öztürk, usul meselesi için söz verdim.

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Yine Divanın salâhiyeti olduğu halde salâhiyetinin dışında içeriye müdahalesi hiçbir suretle hukukî ölçülere uymamaktadır. Bu Meclisin, sizlerin oyu ile Riyaset makamını işgal eden Başkan, odasına giderken tehdit ve tecavüze uğramıştır. Bunun hakkında da Riyaset Divanının hiçbir kararı yoktur. Hiçbir sunuşu olmamıştır. Bunlar da gösteriyor ki, Divan, salâhiyetinin dışında olan konuya ilişmiş, asıl salâhiyetine taallük eden kısımlarda meskût kalmıştır. Bu karar mualleldir, tasvibedilmez efendim. (Sağ ve sol sıralardan alkışlar.)

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Usul hakkında söz istiyorum...

BAŞKAN — Usul hakkında sizden evvel zannediyorum Tahtakılıç vardır Sayın Tahtakılıç usul hakkında konuşacaksınız buyurun....

FERDA GÜLEY (Ordu) — Efendim, İçtüzüğün 89 ncu maddesine göre söz istiyorum....

BAŞKAN — Evet efendim, usul hakkındaki söz isteklerini is'af edeceğiz.

FERDA GÜLEY (Ordu) — İçtüzüğün 89 ncu maddesine göre söz istiyorum.

BAŞKAN — Bu mesele üzerinde, bunun hakkında bir beyanınız varsa söz veririm.

FERDA GÜLEY (Ordu) — 89 ncu maddeye göre söz istiyorum, Tüzüğün 89 ncu maddesine göre...

BAŞKAN 189 ncu maddeye göre mi?

FERDA GÜLEY (Ordu) — 89 ncu maddeye göre..

AHMET TAHTAKILIÇ (Uşak) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, Parlâmentoların tarihçesi üzerinde durulduğu zaman hakikaten milletvekillerinin cezalandırılması mevzuu üzerinde de dikkatle, itina ile durulmak dâzımdır. Riyasetin bize getirdiği, tasvibimize, reyimize sunmak üzere hazırladığı karar, tüzüğe uygun değildir. Anayasaya uygun değildir, insan haklarına uygun değildir. O halde Riyasetin böyle bir kararı hazırlayıp tasvibetmek üzere getirmesi bizatihi usulün kendi içindedir. Usulsüz bir kararlar karşı karşıyadır. Meclis. Niçin usulsüzdür? Adı mevzuubahsolan Sayın Sina Yücesoy'un fikirleri ile yüzde yüz beraber olmayabiliriz. Ve eğer Sayın Sina Yücesoy, zabıtları tetkik etmedim, evvelden bir mütalâa söylemek mevkiinde değilim, Millî Mücadeleye

karşı bir beyanda bulundu ise yüzde yüz karşı-sındayım, inkilâplar aleyhinde fikir beyan etti ise yüzde yüz karşı-sındayım, ama bu başka bir meseledir, bunun cevabı, mukabil fikirlerimi, şimdi söylediğim gibi, her hangi bir vesile ile kürsiye çıkıp söylemek hakkını kullanmaktır. İkincisi, efkârı umumiyenin reaksiyonuna bırakmaktır. Üçüncüsü vatandaşların o milletvekili hakkında rey kullanmasına intizar etmektir. (Orta sıralardan «yaşa!». Sesi)

Demokraside bu noktadan ayrılıp da millet-vekillerini burada fikirlerini söylemekten menedici bir karar almak arkadaşlar, Anayasamızın sarahitine aykırıdır. Sayın Seyfi Öztürk izah etti, milletvekili söz, rey ve beyanatından gayri-mesuldür..

BAŞKAN — Sayın Tahtakılıç...

AHMET TAHTAKILIÇ (Devamla) — Müsaade buyurun..

BAŞKAN — Bir dakika, siz müsaade buyurun. Divanın getirdiği bir karar var, bunun vaz'ediliş şekli hakkında, usulü hakkında bir itirazınız varsa, esasa girmeden konuşun..

AHMET TAHTAKILIÇ (Devamla) — Ben iki hatıramı söyleyeceğim. Divan kararı ile, aynı surette bir Divan kararı ile ceza almış bir milletvekiliyim. Aynı şekilde Riyaset Divanının usul haricindeki kararlarından en çok ustura çekilen bir devirde, Sayın Başbakan İnönü burada oturmaktadırlar, günün birinde adalet istiyoruz, Tüzüğün tathikini istiyoruz diye feryat etmek mecburiyetinde kalmıştır. Biz Divandan şunu istiyoruz; Tüzük sınırları içerisinde Meclis idare edilsin, Tüzük sınırları dışına çıkılmaması. Tüzüğün sınırları nedir? Müzakerati idare etmekte olan reis o gün ihtar edebilir, takbih cezası teklif edebilir, Meclisten çıkma cezası teklif edebilir. Bunları iki ana sebebe istinaden telif edebilir; takbihin ana sebebini okuyunuz; «bir milletvekili gürültülere sebeb oldu ise.. » Bir milletvekili gürültüye sebeb oldu ise, reis o gün kendi takdirine göre müzakerati devam ettirmek üzere halletmiştir. Artık yeniden gürültülere sebeb olmak maddesi getirilmez. Kaldı ki, Sayın Seyfi Öztürk arkadaşım gürültüye sebeb olmanın ne suretle meydana geldiğini izah etmiştir.

İkincisi, Meclisi toplu halde terk etmeğe sebeb olmak. Bu iki sebepten hiç birisi hâdisemiz-

de mevcut değildir. O halde Riyaset Divanının perde arkasında oturup da «Ben zabıtları tetkik ettim, takbih cezasını lâyük buldum», demeye İftizük mucibince ne salâhiyeti vardır ne de hakkı vardır. Arkadaşlar ceza vermek kolaydır.

BAŞKAN — Sayın Tahtakılıç, tamam. Usul hakkında ki, sözünüzü dinledik.

AHMET TAHTAKILIÇ (Devamla) — Bir cümle ile bitiriyorum efendim, bir cümle...

BAŞKAN — O halde buyurun.

AHMET TAHTAKILIÇ (Devamla) — Asıl usulsüzlük de şuradadır arkadaşlar; insan haklarının ve Anayasamızın getirdiği esasların en önemli bir özelliği de şudur; müdafaası alınmadan bir kimseye ceza verilemez. Madem ki, Riyaset Divanı inikad yaptı, köşesine çekildi, bir milletvekiline Anayasamızın ve kanunların verdiği hakkı kullanmasından dolayı ceza verdi. Perde arkasına milletvekili arkadaşı da çağırıp ifadesini, müdafaasını alır, ondan sonra karar buraya getirilirdi. Bu da yapılmamıştır. İnsan hakları, Anayasa prensipleri muvacehesinde müdafaası alınmadan bir kimseye ceza verilemez, bir kimse hakkında ceza teklifi yapılamaz. Bu noktadan da bu karar mualleldir. Onun için Riyaset Divanının bu kararının müzakere mevzuu olmayacağına karar verilmesini milletvekillerinden saygı ile rica ederim.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Coşkun Kırca. Muhterem arkadaşlarımız, kararı dinlediniz, ben de demin kısaca izah etmiştim. Birleşime başkanlık eden Sayın Nurettin Ok arkadaşımız; «Divanca bu mesele tezekkür edilecektir» şeklindeki beyanı üzerine, Divanda müzakere cereyan etmiş ve okuttuğum karar bu şekilde meydana gelmiştir. Sayın Tahtakılıç arkadaşımızın ileri sürdüğü, muhterem arkadaşımız Sayın Saif Sina Yücesoy'un müdafaasının alınması meselesi de, takbih cezaları ve dışarı çıkarma cezaları Yüksek Heyetin tasvibi ile olduğu için, burada zaten 89 neu madde kendilerine bu hakkı tanımıştır.

Şimdi, Sayın Ferda Güley, lütfedin, siz 89 neu maddeye göre Riyasetin tutumu hakkında, iki lehte ve iki de aleyhte konuşalım dersiniz. Bu mudur?...

FERDA GÜLEY (Ordu) — Hayır... Riyaseti Nizamname hükümlerine riayetsizlik halinde görüyorum. Bu bakımdan söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Güley.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Muhterem arkadaşlarım, Başkanlık Divanının, 28 Ocak 1964 tarihli 42 nci Birleşiminde cereyan etmiş olan çok üzücü, elem verici hâdiselerin müsebbibi durumundaki bir milletvekiline verdiği, 14 gün sonra verdiği disiplin cezası, bugün 10 Şubat 1964 tarihli 51 nci Birleşimde yüksek bilgilerinize, tasviplerinize sunulmuş bulunuyor. Bendeniz de Başkanlık Divanının bu kararına muarızım ve bunun İctüzüğe aykırılığı olduğunu kanaatindeyim.

BAŞKAN — Lütfen usul hakkında konuşun.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Başkanlık Divanını İctüzük hükümlerine riayete davet konusunda konuşuyorum.

BAŞKAN — Efendim, zaten İctüzüğe göre cereyan ediyor muamele. Bu mevzuda usul dışı bir tutum varsa onun üzerinde konuşunuz lütfen. Diğer arkadaşlarımız da usul hakkında söz aldılar. Siz de usul hakkında konuşun.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Sayın Başkanım, İctüzüğe Başkanlık Divanını riayete davet mevzuunda söz aldım. Eğer bunun dışına çıkarsam elbetteki sözümü keser, beni indirirsiniz. Fakat İctüzük hükümlerine Başkanlık Divanı...

BAŞKAN — Efendim, bu ayrı bir mevzu. Sayın Güley.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Yani Başkanlık Divanı İctüzük hükümlerine milletvekillerinden fazla riayetle mükelleftir.

Gündemi böyle tanzim eder, yönetimi böyle yapar. Ben bunun dışında bir tathikat görüyorum. Milletvekili olarak 89 neu madde gereğince söz istiyorum, lütfediliyor, veriliyor. Geliyorum, mevzu neden dolayı İctüzüğe aykırıdır, neden dolayı böyle bir karar İctüzüğe aykırıdır. Neden dolayı alınarak konuşulmaması ihtiva eder, bunu anlatmak mecburiyetindeyim.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Güley. Siz yine dediğim gibi, 89 neu maddenin tathikiyle, iki lehte iki aleyhte konuşulmasını teklif ediyorsunuz. Evvelâ bu teklifinizi oya koyayım. Kabul edilirse zatiâlinize söz vereyim. Çünkü 89 neu madde Divanca verilen kararların aleyhinde böyle bir ceza teklif edilen mebusa veyahut ar-

kadaşlarından biri vasıtasıyla izahat verme hakkını bahsetmiş ama bu Divan kararı başka bir mahiyette. Divan kararını bir usul meselesi yapıp iki lehte, iki aleyhte konuşulsun, teklifiniz var.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Hayır efendim. Ben...

BAŞKAN — Bir dakika. Teklifiniz budur. Evvelâ Yüce Heyetin tasvibini alacağım. İctüzüğün 89 neu maddesine göre bu şekilde iki lehte, iki aleyhte konuşurma şeklini onaylatayım. Eğer heyet muvafık görürse o zaman zatiâlinizi davet edeyim.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Müsaade ederseniz şunu arz edeyim; 89 neu madde gereğince söz isteyişim esas ve usul hakkında söz isteyip buraya gelen ve esas hakkında konuşan arkadaşlarımızın düştükleri hataya düşmemek içindir. Eğer bendeniz de, ki ilk sözü ben istemiştim, usul hakkında istiyebilir, aynı şekilde konuşabilirdim. İctüzüğün savunmasını yapan bir mebus bizzat gelir buraya, usul hakkında söz ister, esasa temas ederse, kendisi ile çelişmeye düşmüş olur. Bundan dolayı 89 neu madde gereğince söz istedim.

BAŞKAN — Sayın Güley, bir dakikanızı rica edeyim. Siz, usulün daima hâkim olmasını arzu eden bir arkadaşımızsınız. O halde 89 neu maddeye göre, bir müzakerenin cereyanını talebettiğinize göre; ben de 189 a göre değil de 89 a göre müzakere açılması hususunu, müsaade ederseniz, Heyeti Umumîyenin ayuna sunacağım. Kabul edilirse size söz vereceğim.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Hayır Sayın Başkanım; bendenizin 89 neu maddeye göre burada konuşma hakkım. İctüzüğün teminatı altındadır. Tüzük bana bu hakkı vermiştir. Bendeniz konuşacağım. Konuştuktan sonra Genel Kurula, Riyaset böyle bir prosedür tanzim edebilir. Ama, evvelâ 89 neu maddeye göre benim sarîh hakkımı kullanmamın, bendenizden esirgenmemesi lâzımdır.

BAŞKAN — Müsadenizi tekrar rica ediyorum. Galiba anlaşamıyoruz. Ferda Beyefendi. Cereyan etmesi lâzımgelen usulü arz ettim. 189 uncu maddenin 2 inci fıkrası; «aleyhinde bir ceza teklif edilen Mebusun bizzat veyahut arkadaşlarından birisi vasıtasıyla izahat vermeye hakkı vardır.» der.

Zatiâliniz bunun böyle olmasının, Divandan gelen karar üzerinde 89 neu madde ahkâmına göre iki lehte, iki aleyhte arkadaşın konuşmasının daha uygun olacağı kanaatindesiniz. Sizden evvel konuşan arkadaşlarımız usul hakkında söz aldılar, ama usulün dışına çıktılar, kendilerinin bileceği iş. Nitekim kendilerini biz de ikaz ettik. Müsaade ederseniz, eğer 89 neu maddeye göre bir muamele yapmak icabedecekse Heyetin tasvibini alayım. 89 neu maddeye göre bir usul takibedilip iki lehte, iki aleyhte konuşulması kabul edilirse size söz vereceğim.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Sayın Başkanım; 89 neu maddeye göre ben bir hak talebediyorum.

BAŞKAN — Tamam efendim, o hakkınızı vereceğim Beyefendi.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Bunu kullandığım takdirde, sizin iki lehte, iki aleyhte konuşma prosedürünü tanzim etmeniz de vazifeniz olacaktır. Ama evvelâ hakkımı kullanayım, ondan sonra bu usulü tâyin ve tesbit buyurunuz.

BAŞKAN — Oraya gelmeyiniz. Daha evvel ben başka bir usul üzerindeyim. Başkanlık Divanınca verilmiş bir takbih cezasının 189 neu maddeye göre müdafaasını alıp oylamasına geçeceğim. Ama bunun karşısında zatiâlinizi ve usul hakkında söz söyleyecek arkadaşlarımı da bu şekilde konuşacaklarımı zannettim. Bu böyle olmasın da takibedilecek usulün 89 neu maddeye göre olması mütalâasındasınız. Ben 189 neu madde ahkâmına göre hareket edecektim. Şu halde Yüce Heyeti hakem tâyin edelim. 89 neu maddeye göre müzakere cereyanı teklifinizi Yüce Heyete arz edeyim. Kabul ederse sizi davet edeyim.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Muhterem Başkanım, o halde 89 neu maddeye göre müzakerenin cereyanı hususunu Yüksek Heyete arz ediniz.

BAŞKAN — Tamam efendim, Ferda Güley arkadaşımızın 89 neu maddeye göre bu mesele üzerinde iki lehte iki aleyhte konuşulmak üzere arkadaşlara söz verilmesi hakkındaki talebini oyunuza sunuyorum.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Başkanım, yanlış. (Gürültüler)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, 89 neu madde üzerinde arkadaşımızın tefsiri başkadır. Diyor ki, ben 89 neu maddeye göre çıkıp burada konuşacağım. Burada cari olan usul, Riyasetin takibedeceği usul. 189 neu maddenin takibi idi. Diğer maddeye, 89 neu maddeye göre muamele icrası hususunu Yüksek Heyetinizin oylarına sunacağım. Kabul edilirse konuşturacağım.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Sayın Başkanım, müsaade ederseniz 89 neu maddeyi okuyacağım.

«Madde 89. — Müzakereye mahal olmadığı, ruznameye veyahut bu nizamname ahkâmına riayete davet, takdim ve tehir teklifleri asıl meselele takaddüm eder.

«Böyle bir teklif vukubulursa ancak lehte ve aleyhte ikişer mebus, onbeşer dakikadan fazla sürmemek üzere söz söyleyebilirler.

Neticede reye müracaat lâzımgelirse, mesele işari reyle halledilir.»

Görülüyor ki, muhterem arkadaşlar, milletvekilini burada ilgilendiren husus sadece 1 nei fıkradaki, 1 nei paragraftaki husustur. Ben Nizamname hükümlerine Başkanlık Divanını riayete davet için geldim. Ben bu hakkımı kullanacağım. Bu hakkımı kullandıktan sonra 2 nei fıkra gereğince Başkanlık Divanı da kendisine terettübeden usulü bulacaktır. Kendilerine terettübeden bir hususu benden niçin istiyorlar? Umumi Heyetten niçin istiyorlar? Evvelâ ben haklı mıyım? Haklı değilsem, belki bu hüküm tatbik edilmeyecek. Hiç maddenin 1 nei fıkrası atılıp 2 nei fıkrası oylanır mı?

BAŞKAN — Efendim, konuşulmakta olan mevzu üzerinde böyle bir usul tatbik edilir. Konuşulmakta olan mevzu, Divanın bir kararıdır. Ve bunun bir usulü vardır. Usule göre 189 neu madde tatbik edilecektir. Zatiâliniz «189 tatbik edilmesin, 89 neu maddeye göre evvelâ bunun usulünü bulalım» demektesiniz.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Hayır efendim, böyle bir şey dememekteyim. (Gürültüler) Müsaade ederseniz...

BAŞKAN — Tamam efendim, bitti. Sözü zü dinledik. Şimdi oylamaya geçeceğim.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Efendim, reddedilirse ben hakkımı kullanamayacağım. Bu mümkün mü?

BAŞKAN — Ferda Güley Bey, buyurun efendim siz yerinize...

FERDA GÜLEY (Devamla) — Yerime gideyim mi?

BAŞKAN — Evet. Ben davet ederim zatiâlinizi.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Hemen usul hakkında söz istiyeceğim.

BAŞKAN — Arkadaşlar, Divan kararının müzakere usulünü 189 neu madde olarak arz eyledim. Bu, kendisine takbih cezası verilen milletvekili veya yerine tevkil edeceği bir arkadaşın kendisini müdafaa etmesi idi. Ama bu, Başkanlık kürsüsünde bulunan Başkanın zamanında verdiği cezaya göre yapılan bir işlemdir. Divan, bilâhara aldığı bir karar halinde buraya getirmiştir. Binaenaleyh, Divan kararı üzerinde İktüzüğün 89 neu maddesine göre lehte ve aleyhte iki arkadaşımız konuşsun iddiasındadır, Ferda Güley arkadaşımız. Teklifini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler...

FERDA GÜLEY (Ordu) — Öyle bir şey istemiyorum, efendim. Öyle bir şey yok.

BAŞKAN — Yok mu efendim? O halde mesele yok.

Usul hakkında konuşacaksınız, buyurun.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Hayır efendim, Başkanlığın tutumu hakkında.

BAŞKAN — Konuştunuz efendim, dinledik. Tamam.

Buyurun Sayın Coşkun Kırca.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Ben konuşmadım, Ben konuşmadan, benim hakkımı başka bir arkadaşına nasıl verirsiniz?

BAŞKAN — Sizi değil Sayın Güley. Siz lütfen oturun. Buyurun Sayın Kırca.

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Bendeniz usul hakkında daha evvel söz istemiştım.

BAŞKAN — Sayın Kırca, siz usul hakkında söz istemediniz mi?

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Sayın Başkan, ben konuşmadım. İsrar ediyorum. Bu hususu oya koyun, arkadaşlarım kabul etmezlerse o zaman başkasına söz verin.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kırca.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Çok muhte-

rem arkadaşlarım; öyle zannediyorum ki, Yüce Meclis bir yanlış anlamının içindedir. Çünkü, benden evvel konuşan Sayın Seyfi Öztürk arkadaşım da, Sayın Ahmet Tahtakılıç arkadaşımız da hepsi İktüzüğün 89 neu maddesine istinaden konuşmuşlardır. Usul hakkında bu kürsüde konuşma imkânını milletvekillerine tanıyan İktüzük maddesi zaten 89 neu maddedir. Bendeniz de burada 89 neu madde üzerinde, ona dayanarak konuşuyorum.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Kırca. 89 neu madde, eğer o usulü tatbik edeceksek lehte aleyhte konuşmalar tesbit suretiyle olur. O şekilde konuşacaksınız, olmaz.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Muhterem Reis Bey, İktüzüğün 89 neu maddesi şudur : «Müzakereye mahal olmadığı, ruznameye veyahut bu nizamname ahkâmına riayete davet, takdim ve tehir teklifleri asıl meseleye takaddüm eder.»

Milletvekilleri yerinden kalktıkları zaman şu 89 neu maddenin şimdi okuduğum birinci fıkrası, ki uzundur, bunu tekrar etmezler, usul hakkında söz istiyorum, derler. Buna istinaden bunu söylerler. Böyle bir istek vukubulduğu zaman o kimsenin konuşma hakkı, esas hakkında konuşacaklara tekaddüm eder.

BAŞKAN — Usul hakkında konuşmalar ayırıcıdır. Cereyan eden müzakerelerin usulüne Başkanlık Divanının tutumunu tesbit etmek bakımındandır. Sizin buyurduğunuz; müzakereye mevzu olan kararın usulü hakkındadır.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Efendim, Nizamname ahkâmına riayete davet, Nizamname ahkâmına uygun olup olmadığı hususu, bizatihi usul meselesidir. Şimdi, usul hakkında konuşuyoruz. Bir konu üzerinde usul hakkında konuşulduğu zaman, iki aleyhte, iki lehte konuşmadan fazla konuşma yapılamaz.

Biraz evvel Başkanlık Divanının, Yüce Heyete sunulan kararının Nizamname ahkâmına aykırı olduğu, Sayın Seyfi Öztürk ve Sayın Ahmet Tahtakılıç arkadaşlarımız tarafından ifade edildi. Yani usul bakımından bu karar Nizamname ahkâmına aykırıdır, dendi. İki aleyhte konuşma yapıldı. Bendeniz de, bu kararın usul bakımından, İktüzük bakımından ahkâma uygun olduğunu ileri süreceğim. Lehte konuşacağım. 89 neu maddenin 2 nei fıkrası

hendenize bu hakkı veriyor. Müzakerelerin leh- te, aleyhte üzerinde sıra ile yapılmasına mütal- allık madde 89 neu madde değildir, başka bir maddedir. Müsaade buyurursanız, Başkanlık Divanı, kararını niçin usule uygun bulduğumu arz edeyim. Seyfi Öztürk arkadaşım burada mil- letvekillerinin haklarının...

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Bey öyle demedim.

BAŞKAN — Şimdi, Sayın Kırcı, bir daki- kanızı rica edeyim. Bir mesele usul meselesi olarak kabul edildiği zamanda, lehte ve aleyh- te ikiye arkadaş konuşur. Bir usul meselesi olarak bunu 89 a göre kabul edersek da ev- vel bu maddeye göre cereyan etmesini kabul etmemiz lâzımgelirdi. Biz 189 a göre cereyan ettirmek istiyorduk. Bu maddeye göre cereyan ettirecek olursak Meclisin bunu kabul etmesi lâzımdır.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Zannetmi- yorum Muhterem Başkan. Sebehi şu : 189 neu madde âmîr bir kaide getirmiştir. Diyor ki; «takbih veya geçici çıkarılma cezaları verilmesi bahis konusu olduğu zaman bu husus Riyaset tarafından Yüce Heyete arz edilir.»

BAŞKAN — Bir dakika Coşkun Bey; an- ladm efendim. Sayın Güley; sizin bu 89 neu maddeye göre konuşmanız lehte mi aleyhte mi olacaktı? Tesbit bakımından sordum.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Divanın aldığı kararın her yönden aleyhinde bulunacağını.

BAŞKAN — Aleyhte iki kişi konuştu.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Usul hak- kında konuştular.

BAŞKAN — Siz lehte mi konuşacaksınız Sayın Kırcı.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Lehte konuşacağım efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Riyaset Divanı kararının nizamname ahkâmına tama- men uygun olduğu kanaatindeyim. Sebehi şu : Evvelemirde Anayasamızın teminat altına al- mış olduğu kürsü masuniyetiyle Meclis tara- fından verilecek disiplin cezalarının hiç alâ- kası yoktur. Bu bakımdan Sayın Seyfi Öz- türk arkadaşımız haklı değildirler.

Yine aynı şekilde kendileri, disiplin cezala- rının inikat sırasında kürsüden telâffuz edil-

miş sözler hakkında verilemeyeceğini ileri sür- mektedirler ki, bu iddia da doğrudan doğruya 187 nei maddenin lâfzına ve ruhuna aykırıdır. Aynı inikatta sözü geçti... İnikat bir birleşim- dir.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Ben bu şekilde demedim.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — İçerde de- diniz, dışarda dediniz. Dışarıda inikat cereyan edemez. İnikat şu salonda cereyan eder. Aynı inikatta şu sebepten dolayı ceza verilir de- mektedir, 187 nei madde...

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Kim ve- rir?

BAŞKAN — Seyfi Bey...

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Riyaset verir. Oraya da geleceğim. Riyaset Divanı doğ- rudan doğruya Riyasete mevdu vazîfelerde daima Riyasetin istişare edebileceği bir or- gandır. Riyaset daima bir meselede bir tek- lifte bulunmadan ve bir karar vermeden ön- ce Riyaset Divanı ile istişare edebilir ve on- dan kararlar alabilir. Bu karar da bu mahi- yettedir. Riyaset tarafından benimsenmiştir ki, buraya getirilmiştir. Nitekim o birleşimde Başkanlık mevkiinde bulunan Sayın Nurettin Ok bu yola başvuracağını daha evvel söyle- miştir. O halde, bu bakımdan da usule aykırılık yoktur. Sayın Tahtakılıç, «müdafaası alın- madan ceza verilmez» buyurdular. Kendileri yanlışyorlar. Riyaset Divanının böyle bir ceza vermeye hakkı yoktur. Riyaset Divanı bir istişari mütalâayı Riyasete vermiştir. Bu ceza- nın verilmesini Yüce Heyete teklif etmekte- dir. Bizzat Sayın Başkanımız burada ilgili- nin veyahut göstereceği bir arkadaşının mü- dafaayı yapabileceğini beyan ettikten sonra müdafaâ hakkı tanımaksızın bu yola tevessül edilmesi yanlıştır demek, bundan da yanlıı bir keyfiyettir. (Orta sıralardan bravo sesleri.)

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Karar me- selesi..

COŞKUN KIRCA (Devamla) — 189 neu madde karar hakkında, esas hakkında konu- şulamaz, sadece ilgili veyahut göstereceği kimse müdafaasını yapabilir diyor. Esas hakkında ne siz, ne bendeniz, ne Sayın Tahtakılıç ne de başka kimse burada konuşamaz. Bu sebepten dolayı bendeniz burada yüksek adalet, insan hakları, Anayasanın ulvi mefhumları ile ilgili, Riyasetin

Bütün bu meclisleri ortadan kaldırır, ilga eder bir tutumunu görmüyorum. Takdir Yüksek Heyetinize aittir efendim.

AHMET BİLGIN (Kırşehir) — Senin görüşün az.

BAŞKAN — Leyhte başka bir arkadaşımız; Sayın Güley, siz 89 ncu maddeye göre fikrinizi izah buyurdunuz.

FERDA GÜLEY (Ordu) — İzah etmedim.

BAŞKAN — Buyurun, öyle ise, 89 ncu maddeye göre iki lehte, iki aleyhte konuşulduktan sonra meseleyi halledeceğiz.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ve tahsisan Başkanlık Divanının baş vazifesi, Riyasetin baş vazifesi, bizim çalışmalarımızı tanzim eden İctüzüğün hükümlerine riayet ettirmektir. Eğer bu espiriden kıl kadar inhihaf edilirse, Yüce Meclislerin çalışmaları gayrimümkün hale gelebilir. Çabamız, şahsan bütün arkadaşlarımızın izhar ettikleri çaba, şu veya bu cezanın verilmesi veya verilmemesi meselesinde değil, ancak bu nizamnamenin hükümlerine riayeti temin etmek hedefine tevcih edilmiş olabilir.

Şimdi bendinizin ricaı, Başkanlık Divanına alınmış ve bugün yüksek bilgileriniz arz edilmiş bulunan kararın, hep beraber müdafaa etmek zorunda bulunduğumuz ve bizim Anayasamız demek olan İctüzük hükümlerini burada bir de bizim eğnememize davet edilmemize karşı koymamızdır. Size bu hususu hülûs ile arz edeceğim. Çok muhterem Başkanlık Divanının da, hülûs ile söylenilmiş olan bu fikirleri anısamaha ile dinlemelerini istirham ediyorum.

Muhterem arkadaşlar, ben bu karara muhalifim. Bir, cezasının verilışı usulü bakımından, iki cezanın mahiyeti bakımından. (Reis Bey, esas hakkında konuşuyor, sesleri.) Hayır, değil, arkadaşlar, müsaade buyurunuz ben Meclis için lüzumlu bir noktaya işaret ediyorum. Cezanın verilışı bakımından muhalifim. Bunu Nizamnamenin hükümlerine riayetsizlik diye teşhis ediyorum. İkineisi, cezanın mahiyeti bakımından da aynı kanıdayım. (Reis Bey, aleyhinde konuşamaz, sesleri.)

Muhterem arkadaşlar, Tüzüğün tâyin ettiği disiplin cezaları, böyle 14 gün sonra Başkanlık

Divanı tarafından değil, birleşimde Riyaset tarafından verilir.

İBRAHİM SITKI HATIPOĞLU (Ankara) — Reis Bey, aleyhinde konuşuyor.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Azizek müsaade buyurun, Sayın Hatipoğlu, Nereye geleceğimi lütfen takibediniz.

Şimdi İctüzüğü müdafaa etmekle sorumlu, görevli bir arkadaşımız olarak, İctüzüğün 198 nci maddesini okuyorum. Bu maddeler içinde Başkanlık Divanının bugün olduğu gibi bir karar alma yetkisi olmadığını kesin olarak müşahade buyuracaksınız.

«Riyaset Divanının vazifeleri,

Madde 198. — Riyaset Divanının vazifeleri şunlardır :

1. Dahilî Hizmetler Teşkilâtı ve Meclis Memur ve Müstahdemleri hakkında Memurin Kanununun nasıl tatbik edileceği ve o kanuna göre inzibat komisyonu teşkili hakkında istişari olarak rey beyanı;

2. Mezuniyet işleri;

3. Mebuslardan isimleri Resmî Gazete ile izinsiz veya namevcut kaydolunanların şikâyetlerini dinlemek ve fasletmek.

4. Meclis bütçesinin tanzimi;

5. Dairenin tebdilât, tamirat ve inşaatına dair kararlar ittihaz etmek.»

Bunların içinde Meclis Riyaset Divanının her hangi bir milletvekiline disiplin cezası vermeyi mümkün kılan her hangi bir husus var mıdır? Yok. Binaenaleyh şu okuduğum 198 nci maddenin sarahati muvacehesinde Başkanlık Divanının böyle bir ceza vermesi ve bunu 189, 183 veya 187 nci madde üzerinden getirip burada tasviplerinize arz etmesi, İctüzüğün hükümlerine riayetsizlik olur.

Muhterem arkadaşlar, bu görev yalnız Riyasete verilmiştir, dolayısıyla Başkana verilmiştir. Bunun da maddesi 203 tür, okuyorum : «Riyasetin vazifeleri şunlardır» bu, Riyaset, hepsiyle beraber yapılan toplantı, Başkanlık Divanı Riyaset Divanı. Bunun adı Riyaset. Bakınız Riyasetin vazifeleri :

1. Dışarıda Meclisin temsili;
2. Bu nizamname ahkâmının tatbikı;
3. Müzakerelerin idaresi;

4. Zabıt ceridesinin ve zabıt hulâsasının tanzimine nezaret;

5. Bütün Meclis memurlarının Riyaset Divaniyle istişareden sonra tâyinleri veya Memurun Kanununa göre haklarında muamele ifası ve müstahdemlerinin İdare Âmirlerinin teklifi üzerine nasıp ve azilleri;

6. Riyaset Divanına riyaset;

7. Riyaset Divanı kararlarının tamamiyle iera ve tatbikatını murakabe ve temin;

8. Encümen ve kalemleri murakabe etmek»

İşte görülüyor ki, Riyasetin yani Başkanın arkadaşlarıyla beraber birleşimi yönetirken yapmakla sorumlu olduğu görevler bunlardır. Bunlardan birisi de bu nizamname hükümlerini yerine getirmektir, tatbik etmektir.

204 nci maddeyi okuyorum: «Reisvekillerinin vazifesi, mâzeretinde veyahut gaybubetinde, Reisin makamına kaim olmak ve Reisin bütün hukuk ve salâhiyetlerini istimal etmektir.»

Yani Başkanvekilleri Reisin bu vazifesini, Riyaset ettikleri zaman yerine getirmekle görevlidirler. Tamam.

Bizi bu izah nereye getirdi? Disiplin cezaları ancak bir birleşimin süresi içinde verilebilir. Ve o birleşimi yöneten zat tarafından verilebilir. Tabii bu disiplin cezalarından bir kısmı takdirdir. Bir kısmı da Yüksek Heyetin oylarına sunulduktan sonra tasvibîdir. Takdirî olanları kendisi verir, tasvibî olanları da oya arz eder, ama ancak kendi verir. Muhterem arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana bunun aksine misal yoktur.

Şimdi ikinci husustaki görüşümü arz ediyorum. Verilen disiplin cezasının mahiyeti. Bu İçtüzük, milletvekillerine disiplin cezalarının verilmesini mümkün kılmıştır. Her topluluk kendi disiplinini tanzim ederken ceza getirir. Bu da getirmiştir. Eğer müsamaha buyurursanız bunu da okuyorum.

İnzibatî cezalar; madde 183 bu nizamnamenin muhafazası noktasından mebusların uğrıyacıkları cezalar üç türdür.

Hangi bakımdan? Bu nizamnamenin muhafazası bakımından mebusların uğrıyacıkları cezalar üç türdür.

«1. İhtar;

2. Takbih;

3. Muvakkaten Meclisten çıkarılmak.»

Muhterem arkadaşlar, söz keserseniz, sükûneti bozarsanız, şahsiyatla uğraşırsanız ihtar cezası alırsınız. Bu cezayı takdir etmek Riyasete aittir, bize ait değildir. «Size ihtar ediyorum» dedi mi, takdirini kullanmış olur. Reddedemezsiniz.

Muhterem arkadaşlar, 187 nci maddede ikinci husus; yani takbih cezası hususu tanzim edilmiştir. Diyor ki; «Aynı inikatta iki kere ihtar cezasını gördüğü halde bunu müstelzim hareketlerden vazgeçmemek;

2. Bir ay içinde üç kere ihtar cezasına uğramak;

3. Mecliste bir gürültüye sebeb olmak veyahut Meclisin işlerine iştiraktan imtina için bir ittifak akdetmeye Heyeti Umumiyede açıkça ve gürültülü bir surette ön ayak olmak;

4. Arkadaşlarından bir veya birkaçını tahkir, kavlen tehdit etmek.»

İşte bu hallerde de takbih cezası verilebilir. Eğer bir milletvekili takbih cezasına uğradığı halde, bunu müstelzim hareketlerden vazgeçmezse, eğer aynı inikatta 3 kere takbih cezasına mâruz kalırsa Reiscumhuru, Meclis Reisini ve Meclisi ve Hükümeti tehdit ve tahkir ederse, Heyeti Umumiye müzakerelerinde halkı cebrî muamelelere, dahilî kıyam ve isyanlara yahut Teşkilâtı Esasiye Kanunu ahkâmına tecavüze teşvik ederse, Meclis binaları ve müstemilâtı dâhilinde memnu bir fiili irtikâbederse bu takdirde de geçici olarak Meclisten çıkarılır.

Muhterem arkadaşlar; Riyaset, disiplin cezalarını tatbik ederken daha evvelki tasarruflarında da hatalı birtakım hareketlerde bulunmuştur. Bir gün huzuruza gelmiştim, açıkça «bana hakaret etti» diye şikâyette bulunan bir Başkanvekili arkadaşımız, açıkça bir milletvekilinin kendisine hakarete bulunduğunu iddia eden bir Başkanvekili arkadaşımız, Umumi Heyetten kendisine verdiği takbih cezasının kabulünü istedi. Takbih cezası; Riyasete bir milletvekili hakaret ederse hele hakaret ettiğini bizzat Başkanvekili kendisi iddia ederse, müşteki bulunursa onun cezası, şimdi okuduğum 188 nci madde gereğince, Meclisten geçici olarak çıkarılmadır. Bu Tüzük Başkanlık Divanını Devlet Reisi gibi korumuştur. Bu Tüzük Başkanlık Divanını Hükümet gibi korumuştur. Umumi Heyetin şerefi gibi korumuştur. Meclisten dışarı çıkarma cezasına raptetmiştir. Halbuki, 28 Ocak tarihindeki hâdiselerde yönetim va-

zifesini görmekte olan arkadaşımız, yine vaktiyle bir defasında, kendisine hakaret ettiğini söylediği bir arkadaşımıza takbih cezasının verilmesini istemiş ve Riyaset Divanına saygıyı bu kadar ucuzlatmıştır.

Şimdi, ikinci bir yanlış tutumun ve tasarrufun karşısında bulunuyoruz.

Muhterem arkadaşlarımı; cezalar bu. Bu cezalardan da 187 nci maddenin üçüncü bendine göre ceza verilmiş, Mecliste bir gürültüye sebeb olmak.. Şimdi, muhterem arkadaşlarım. bu nizamnameye Riyaset sıkı sıkıya riayet etmiş olsaydı, iddia ediyorum ki, 28 . 1 . 1964 günü şu usul tatbik edilecekti; evvelâ iki ihtar... Bakınız tüzük ne diyor?

Madde 186. — «Bir inikatta iki defa ihtar cezasına uğrayan bir mebusun, o inikadın sonuna kadar söz söylemekten memnuiyetine Reisin teklifi üzerine, Meclis müzakeresiz işari reyle karar verebilir.»

Başkan, o gün iki değil, üç defa ihtar etti. Başkan o gün hatibe iki, değil üç defa, dört defa ihtar etti.

Halbuki, hatip her defasında bıraktığı yerden sözü aldı ve bu esef verici, hiçbir arkadaşımızın Anayasa ile buraya gelmiş olan hiçbir arkadaşımın asla kabul edemeyeceğine inandığım o son derece esef verici, ıstırap verici konuşmayı yapmaya imkân bulmuştur. Neden dolayı bu nizamnamenin 186 nci maddesinde yer olan, iki defa ihtar verildiği takdirde, yine de milletvekili o ihtarını müstelzim hareketle devam ederse, sözü kesilir, işari oyla oylanır ve birleşimin sonuna kadar konuşurulmaz, hükmünü yerine getirmedi, bunu getirmek mevkiinde idi, bunu tatbik etmekle mükellefti.

Gelelim, ihtar cezasını müstelzim hareketlere; söyledim; söz kesmek, sükûneti bozmak, şahsiyatla uğraşmak.

Muhterem arkadaşlarım; hepiniz dinlediniz, o gün bu kürsüde konuşulan sözler, okunan o yazı 187 nci maddenin üçüncü bendine sığdırılabilir mi?

Başkanlık Divanı, koca bir Heyet nasıl oluyor da hâdiseden 10 gün sonra toplanıyor ve o olayı 187 nci maddenin üçüncü bendinin ilk cümlesine, fıkrasına, ibaresine sığdırıyor? Diyor ki, «Mecliste gürültülere sebeb olmuştur.

Bundan dolayı kendisine takbih cezası veriyoruz.»

BAŞKAN — Sayın Güley, bir dakikanızı rica edeyim. Divanın bu meseleyi nasıl tezekkür ettiğini arz ettim.

FERDA GÜLEY (Devamla). — İşte ona temas ediyorum.

BAŞKAN — O günkü Başkan meseleyi Divana getireceğini söyleyince, Divana gelebilir mi, gelemes mi, görüşür mü, görüşemez mi, Divan bunun üzerinde tezekkür etti, konuştu ve dinlediğiniz bir karara vardı. Kararı kabul edip etmemek Umumi Heyetin takdirine bağlı.

FERDA GÜLEY (Devamla) — Zabıtlar elimizde, o gün hepinizi son derece üzdüğünden emin olduğum bu sözleri, bugün aradan 14 gün geçtikten sonra bu kürsüye getirip okumakla sizleri tekrar üzecek değilim. Öyle sözler söylenmiştir ki bu kürsüde Milletvekiline Anayasanın 79 ncu maddesiyle tanınan hak, yani buradaki konuşmalarından dolayı sorumsuzluk hakkı bir milletvekilimiz tarafından, yine bu Anayasanın ruhu, temeli olan 27 Mayıs, imanın ötesinde ve dışında hakaret içinde tecavüz etmekle kullanılmıştır. Bunun karşılığı takbih midir? (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Güley, lütfen cümlelerinizi bağlayınız.

FERDA GÜLEY (Devamla) — İşte muhterem arkadaşlarım; bu iki sebep dolayısıyla ben bugün okunan Başkanlık Divanı kararının Yüce Heyetiniz tarafından reddedilmesini, tüzüğün getirdiği hükümlerin açıkça ihlali demek olması dolayısıyla reddedilmesini ıstırah ediyorum. O arkadaşımıza toplumun vicdanı, mahşeri vicdan lâıyk olduğu cezayı vermiştir. Ayrıca ceza verilmesine lüzum yoktur. Tüzüğü bir defa daha çığnemiylim.

BAŞKAN — Sayın Sirmen. Kararın lehinde.

FUAD SİRMEN (Rize) — Muhterem arkadaşlarım; Yüce Heyetin müzakere etmekte olduğu mevzu, bendenize öyle geliyor ki, esas mevzuun dışına çıkarılarak, müzakeresinin idare edilme şeklindeki, ifade etmeye mecburum, zafiyetten dolayı da iş, halledilmesi ve aydınlığa çıkarılması lâzımgelen bir safhaya girmiştir. Arkadaşlar mesele şu:

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Sirmen, idaredeki zaftan kastınız nedir?

FUAD SİRMEN (Devamla) — İdaredeki zaft şudur: Sayın Başkanvekili sorduğu için ifade ediyorum. Seyfi Öztürk arkadaşımız, Tahtakılıç arkadaşımız bütün konuşmalarını, ifade etmiş olmanakla beraber, İçtüzüğün usulî noktadan kendilerine konuşma hakkını tanıyan 89 neu maddesine istinaden söylemişlerdir. Çünkü, Sayın Başkanvekilinin ifade buyurduğu gibi, 187 veya 189 neu maddelere göre ittihaz edilmiş ve Yüce Heyetin tasvibine sunulmuş olan karar hakkında müzakeresiz oylama yapılır. Müzakere açılmazdı. Kendileri usul bakımından söz istemiş olmak bakımından, Seyfi Öztürk arkadaşımıza şüphesiz söz vereceklerdi, verdiler. Ahmet Tahtakılıç arkadaşımız söz istediler vermeleri lâzımdı, verdiler. Fakat nedense bilâhara, dalgınlıklarına mı geldi, ne oldu, size 89 neu maddeye göre değil 187 nei maddeye göre söz verdin dediler. İşte Riyasetin tutumundaki zaft dediğim budur.

BAŞKAN — 187 nei maddeye göre söz veremem ki, 189 neu maddeye göre yalnız alâkalı milletvekilinin ve onun namına başka bir milletvekilinin konuşma hakkı vardır. 187 nei maddeye göre söz veremem. Onun için burada zaft mevzuubahs değildir.

FUAD SİRMEN (Devamla) — Müsaade buyurun, burada uzunboylu Ferda Güley arkadaşımızla münakaşa edildi. Kendileri de hangi maddeye istinaden söz vereceklerini fâyin için, hattâ Yüksek Heyetin reyine müracaat edeceklerini ifade ettiler. Ferda Güley arkadaşımızdan evvel iki arkadaşımıza, hangi maddeye istinaden söz verdiler?

BAŞKAN — Usul hakkında söz verildi.

FUAD SİRMEN (Devamla) — Usul hakkındaki madde hangi maddedir Sayın Başkan?

BAŞKAN — Hakkında her milletvekili istediği zaman konuşur. Buyurunuz efendim. Sadede geliniz.

FUAD SİRMEN (Devamla) — Arkadaşlar; tatbik edilmiş olan usulün, Yüce Meclisin selâmetli bir neticeye varabilmesi için, usul bakımından söz istenildiği zaman, verilmiş olmak lâzımgelir ve 2 lehte, 2 aleyhte 4 arkadaş 15 er dakikayı geçmemek üzere konuşurluktan son-

ra, bu usulî mesele hususunda Yüce Meclisin kararına müracaat etmek lâzımgelir.

Şimdi arkadaşlarım, halli lâzımgelen mesele şudur: İki arkadaşımız çıktılar, dediler ki, «Riyaset Divanı bu meseleyi tetkik edemez»

BAŞKAN — Bir dakikanızı rica edeceğim efendim. Zatiâlinizin konuşması usul hakkında mıdır, yoksa 89 neu maddeye göre, lehte midir?

FUAD SİRMEN (Devamla) — Usul hakkındadır ve Riyaset Divanının ittihaz etmiş olduğu kararın usule uygunluğu hakkındadır. Muhtevasma girip mütalâa beyan etmiyorum.

Şimdi arkadaşlar, halledilmesi lâzımgelen husus şudur:

Umumi Heyette cereyan eden müzakere esnasında bir arkadaşın, İçtüzüğe göre inzibatî ceza tatbikini icabettiren bir harekette bulunmuş olduğu iddia edilmesi üzerine o celseye başkanlık eden arkadaşımız, bu meselenin zabıtlar tetkik edilerek, hakikaten ağzından çıkmış olan kelimelerin ne olduğu anlaşıldıktan sonra bir muamele tayini icabedip etmiyeceğinin Riyaset Divanında tezekkür edileceğini beyan ettiler.

Şimdi arkadaşlar; bâzı arkadaşlar derler ki; İçtüzüğün inzibatî muamelelere taallük eden ceza tatbikine ait maddeleri aynı celsede tatbik edilmesi lâzımgelir, o celse dışında ayrıca Riyaset Divanına getirilip, orada tezekkür edilip vâsil olunan netice, mütaakıp birleşimlerde Heyeti Umumiyeeye getirilemez derler. Şimdi, bu bir görüştür. Fakat benim görüşüm bunun aleyhindedir. Niçin? İçtüzükte hiçbir sarih hüküm yoktur ki, inzibatî ceza behemahal o celsede alınacaktır, diye. Şimdi, olmadığının, size misalini arz edeceğim. Bir madde okuyorum:

Inzibatî cezalar: 18 nei bab, 188 nei maddenin 4 neu bendi: «Meclis binaları ve müstemilâtı dâhilinde memnu bir fiili irtikâbetmek.»

Neyi muciptir? Meclisten muvakkaten çıkarılmak cezasını müstelzim hareketlerden birisi de budur. Şimdi arkadaşlar, bir milletvekilinin Meclis binası ve müstemilâtı içinde işlediği bir fiil, memnu bir fiil, o arkadaş hakkından Meclisten çıkarılma cezasını istilzam edecek vâhâmette olursa bunu kim tetkik edip Yüce Heyetin huzuruna getirecek?

Arkadaşlar, şunu da düşününüz ki, Meclise Riyaset eden reisvekili ve yanında Riyaset Divanını terkibeden divan kâtibi arkadaşın toplu-

luğu, Meclis Riyaset Divanı adına burada ifayı vazife eder. İfayı vazife eden reisevekili kürsüden hatibin sözlerini lâyikeyle, harfi harfine takibedememiş olmaktan mütevellit bir tereddüde düşer de aşağıdan da bu hatip hakkında ceza tatbiki istemi gelir de «bunu zabıtları tetkik ederek Riyaset Divanında görüşüceğiz» derse, o iş Riyaset Divanına gidmeden aksi kanaatte bulunan arkadaşlar hangi madde kanunniyeye istinaden çıkarmaktadırlar? (Gürültüler) (Müdahaleler)

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayın efendim.

FUAD SİRMEN (Devamla) — Müsaade buyurun. Şimdi arkadaşlar, Riyaset Divanının almış olduğu karar da, Riyaset Divanının ekseriyetinin görüşü; yapılmış olan muamelede İctüzüğe aykırı her hangi bir hareketin mevcud olmadığı merkezindedir.

Ben burada alınan ve Yüce Heyetinizin tasvibine sunulan kararın mesnedinin, İctüzük maddelerine uyup uymadığı hususunda bir mütalâa beyanından memnuum. Bu mütalâyayı beyan edebilmek mevkiinde olsam, o hususlardaki fikirlerimi de arz edebilirim. Çünkü bizim İctüzüğümüzün 189 ncu maddesi sarahaten demektir ki, milletvekilleri, yani Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri hakkında tatbik edilecek cezanın, teklif edilen şekli üzerindeki kararı Meclis müzakeresiz olarak alır.

Binaenaleyh, bu bakımdan bir müzakere açılmıyacağı için, ben Ferda Güley'in, bahsettiği o gürültü çıkarmak, o maddeye uyuyor mu, uymuyor mu diye hususlara cevap verebilmek mevkiinde değilim. Çünkü ondan memnuum. Memnu olmasaydım bu husustaki fikirlerimizi arz edebilirdim. Vaziyet şudur arkadaşlar; Yüksek Meclis, eğer verilecek inzibati cezaların, hâdisenin vukubulduğu celsede ve o celseyi idare eden Riyaset tarafından, filhal alınması lâzungeleceği kanaatinde ise, şüphesiz ki, bu teklifin reddedilmesi lâzımgelir. Yok, aynı celsede alınmaya lüzum yoktur, Reis Riyaset Divanına niyabeten bu vazifeyi görmektedir, kendisinin, hâdiseleri Riyaset Kürsüsünden dikkatle takibetmiş olmakla beraber, söylenen sözleri ve mahiyetini lâyikeyle anlıyamadığını ifade ederek bunun zabıtlar üzerinden tetkik edilerek Riyaset Divanında görüşüldükten sonra Yüce

Meclis huzuruna getiririr demesi haline İnkân olduğu kanaatindeyim. İnkân yoktur diyenler bu teklifi reddeder. İnkân olduğu kanaatinde olanlar vaziyeti dinledikten sonra reylerini buna göre kullanırlar.

Bendenizin maruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Usul hakkında Kılıçoğlu buyurun.

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Sayın Başkan usul hakkında söz isteğim vardı.

BAŞKAN — Sizin ki usul hakkında mı idi?

EMİN PAKSÜT (Ankara) Evet. Daha evvel istemiştim.

BAŞKAN — Peki söz vereceğim. Vazgeçtiniz zamanında idim.

Buyurun Sayın Kılıçoğlu, usul hakkında.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Çok muhterem arkadaşlarım, şimdi, 189 ncu maddeye göre bir takbîh cezasının Yüksek Heyetinize arz edilip edilmemesi hususunu görüşmekteyiz.

Bu arada, Sayın Meclis Başkanı da söz aldılar ve müzakere konusu olan hususun İctüzüğe uygun olduğunu ifade buyurdular. Öyle anladım ki, Sayın Fuad Sirmen'in konuşmaları, Bize Milletvekili olarak değil, Meclis Başkanlığı sıfatıyla olmuştur. Meclis Başkanı, buradaki konuşması sırasında Riyaset Makamında bulunan Sayın Mekki Keskin'i Yüksek Heyetiniz huzurunda müşkül duruma sokarak tabirler kullanmış, beyanda bulunmuşlardır. Zafiyet gösterildiği ifade edilmiştir.

Sayın Reisin dalgın olduğu söylenmiştir. Bu da yetmiyormuş gibi, yaptığı muamelelerin İctüzüğün hangi maddelerine dayanılmak suretiyle yaptığını da sormak suretiyle bayağı bir ilkokul talebesini imtihan eder gibi bir tavır takınmıştır. (C. H. P. sıralarından müdahaleler)

Muhterem arkadaşlarım, şimdi bu noktada Sayın Mekki Keskin'in, Meclis Başkanı olarak, celseye Riyaset eden bir Başkan olarak burada ki, hatibi, sıfatı ne olursa olsun, derhal ihtar cezasıyla tecziye etmesi icabederdi. (C. H. P. sıralarından şiddetli gürültüler, müdahaleler). Aksi takdirde (C. H. P. sıralarından gürültüler, müdahaleler) Muhterem arkadaşlarım müsaade buyurun, aksi takdirde kimseye tercüman olmuyor.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, müdahale etmeyin.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Haydi or-
dan...

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Bir
milletvekil sıfatıyla, eğer beni dalgın bir Riyaset
Divanı idare ediyorsa, eğer beni yaptığı muame-
lede, gösterdiği; idarede zafiyet gösteren bir
Başkanlık Divanı idare ediyorsa; bendeniz böy-
le bir iderenin altında burada vazife görmem.
(Güle güle sesleri, çık git sesleri, istifa et ses-
leri).

Sizin isteğinizle gelmedim ki, sizin isteğiniz-
le gideyim.

BAŞKAN — Sayın Kılıçoğlu rica ederim ce-
vap vermeyin, usul hakkında ki, konuşmanıza
devam edin.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) —
Eğer Sayın Meclis Başkanı şu İçtüzüğü tatbik
etmekle mükellef ise, tatbik etmekle mükellef
olanların başında ise, her şeyden önce kendisinin
İçtüzüğe riayetkâr olması lâzımdır, bu bir.

İkincisi; eğer burada, ifade buyurdıkları tâ-
birlere, dalgınlıktı, zafiyetti, buna hakikaten
inanıyorlarsa yapacakları bir iş vardır; derhal
bu makamı işgal etmek. Eğer...

BAŞKAN — Sayın Kılıçoğlu bağlayınız lût-
fen.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) —
Muhterem arkadaşlarım bağhyorum. Eğer bura-
da Riyaset Divanı... (Gürültüler)

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Şim-
di bu konuşmanın usul ile alakası var mı?

BAŞKAN — Müsaade buyurun, beyanlarını
bitirecekler.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) —
Eğer Riyaset Divanı hakikaten müzakerelerin
İçtüzük hükümlerine uygun olarak yapılmasını
temin etmekte mükellef ise, başta Meclis Baş-
kanı olmak üzere, derece derece herkesin ken-
disine düşen vazifeyi ifa etmesi, Riyaset Diva-
nında olan bir Başkana, şu veya bu şekilde onu
incitecek, Riyaset Divanının mehabetin şunun
bunun gözünde küçültecek beyanlarda bulun-
mamaya itina göstermesi icabeder.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Usul hakkında Sayın Paksüt.
(Ne usulü hakkında? sesleri).

Paksüt arzu ediyor.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Ne
usulü hakkında konuşturdunuz? Tüzüğün han-

gi maddesine göre konuştu? Ben de çıkıp ma-
sal anlatacağım.

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Muhterem ar-
kadaşlarım, bir milletvekilinin İçtüzük bakımın-
dan cezayı müstelzim olduğu Başkanlık Divanın-
ca mütalâa edilen bir tutumuyla ilgili olmak üze-
re, ama İçtüzüğe göre, lehte ve aleyhte karar
vermek mevkiindeydik. Yüksek Heyetinizce
malûm, burada konuşuldu, Anayasamızın geçici
3 ncü maddesi, yeni İçtüzükler yapılınca-
ya kadar şu elimizdeki İçtüzüğü Anayasamızın bir
mütemmimi gibi riyeti mecburi kaideler top-
luluğu olarak ifade etmiştir. Bir milletvekiline
bu konuda ceza verilip verilmemesi meselesinde
bir tek kimsenin söz söylemek imkânı vardır;
dilerse o milletvekili veya onu savunacak ar-
kadaş, konuşur.

Hal böyle iken mesele usul namı altında
esastan, lehte, aleyhte konuşmalara sebebiyet
verdi. Konu çok uzadığı için tahsilâtan vaz-
geçelim, benim ricam bu mahiyetteki işlerde
İçtüzüğün hassasiyetle tatbikinden ibarettir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Konuşmalar bitti. (Açık oy
var sesleri),

İSMAİL HAKKI AKDOĞAN (Yozgat) —
Başka bir mevzu var.. Söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Sait Sina Yücesoy arka-
daşımızın konuşma isteği var mı?. Buyursun-
lar. (Takrirleri oya koy sesleri)

Takrirler var efendim, müdafaasını yapsın
arkadaşımız, ondan sonra takrirleri okutaca-
ğım.

NEVZAT ŞENER (Amasya) — Arkadaş-
mız konuşmadan önce önergeleri okutun.

BAŞKAN — Arkadaşımız müdafaasını ya-
pacak, ondan sonra Divan Kararının oylanıp
oylanamayacağına dair önergeleri okutacağız.

Buyurun Sayın Yücesoy.

NEVZAT ŞENER (Devamla) — Önce öner-
geleri okutun. (Gürültüler)

BAŞKAN — Divan Kararının oylanamıya-
cağı hakkında birçok önergeler var, Sayın Şener.
Önce Yücesoy arkadaşımızı dinleyip ondan son-
ra okutalım. Eğer Yücesoy konuşmazsa, önerge-
leri okutacağım.

(Adalet Partisi sıralarından, Yücesoy konuş-
mayacak, sesleri)

BAŞKAN — Peki. Öyle ise, önergeleri okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Riyaset Divanının, bir milletvekilinin konuşmalarını tetkik edip inzibati yönden karar vermeye yetkisi yoktur. Divan kararının reddini arz ve teklif ederim.

Amasya
Nevzat Şener

Millet Meclisi Riyasetine

Konya Milletvekili Sait Sına Yücesoy hakkında Başkanlık Divanının ceza tâyinine salâhiyeti bulunmadığından böyle bir karar tasvip için Meclisin oyuna arz edilemez. Bu itibarla bu kararın Meclisin oyuna arz edilmemesini teklif ediyorum.

Samsun
Osman Şahinoğlu

M. Meclisi Başkanlığına

Divanın tüzük dışı ittihaz ettiği kararın uygulanamayacağına karar bağlanmasını arz ve teklif ederim.

Gümüşane
Sabahattin Savacı

Sayın Başkanlığa

Tüzüğe, Anayasaya ve insan haklarına aykırı olarak Divanca ekseriyetle verilmiş olan müzakere konusu kararın reye konmasına imkân yoktur. Teklifimin reye konmasını talebederim.

Uşak
Ahmet Tahtakılıç

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Müzakere konusu olan Millet Meclisi Riyaset Divanı kararı İçtüzük hükümlerine uygun olmadığından bu karar mualleldir. Bu sebeple oylama yapılamaz. Bu sebeple bahis konusu Riyaset Divanı kararının oya konulmamasını veya oya konulamıyacağı hususunun Genel Kurulun oyuna arzını teklif ederiz.

Rize
Cevat Yalçın

Artvin
S. Osman Avcı

(C. H. P. sıralarından; «müdafaasını dinliyelim» sesleri)

BAŞKAN — Davet ettik, gelmiyorlar, efendim zorla mı getireceğiz?

Muhterem arkadaşlar, önergelerin hepsi mahiyet itibariyle aynıdır. Yani Riyaset Divanı kararının oylanmıyacağı, oya sunulmaması hakkındadır.

SADRETTİN ÇANGA (Bursa) — Bu önergeler oya konamaz.

BAŞKAN — Konamaz olur mu? Önergedir, oya konur. Niçin konmasın?

RUHİ SOYER (Niğde) — Her türlü önerge oya konur mu?

BAŞKAN — Her önerge oya konur. Açık oy talebi vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Gündemin birinci maddesindeki Konya Milletvekili Sait Sına Yücesoy'a takbih verilmesi hakkındaki konunun, açık oya konulmasını saygı ile teklif ederiz.

İzmir
Necip Mirkelâmoğlu

Isparta
Lokman Başaran

Denizli
Âtîf ŞoHoğlu

Okunamadı
Konya

Vefa Tanır
Hatay

Ali M.Bereketoğlu
Bursa

Sadrettin Çanga
Adana

Ahmet Karamüftüoğlu

Kars
Hasan Erdoğan

Denizli
İsmail Ertan

Konya
Samet Kuzucu

Konya
Selçuk Aytan

Amasya
M. Kemal Karan

Çanakkale
Burhan Arat

Adana
Mehmet Deniz

Efendim, önergeler Meclis Divanıca verilen kararın oya konulmaması hakkındadır. Oylamasını oylarınıza sunuyorum. Yani, (Orta sıralardan oya konulamaz sesleri)

RUHİ SOYER (Niğde) — Oya koyamazsınız Reis Bey.

BAŞKAN — Verilen önergelerin hepsi oylanır arkadaşlar. Önergeleri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmiyenler?... 115 e karşı 155 oyla Başkanlık Divanı kararının oylanmaması kabul edilmiştir. (Orta sıralardan, «Bravo» sesleri)

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Madalya verilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Şimdi ikinci sunuşumuz...

RUHL SOYER (Niğde) — Bir takdimname verilmesini oya koyun.

1. — *Kırklareli Milletvekili Abdurrahman Altuğ ile Cumhuriyet Senatosu Kırklareli Üyesi A. Naci Arı'nın, 2 Temmuz 1941 gün ve 4081 sayılı Çiftçi mallarının korunması hakkındaki Kanunun 7 nci maddesinin V nci ve 26 nci maddesinin I nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin halen Adalet Komisyonunda bulunan çiftçi mallarının korunması hakkındaki kanun tasarısı ile tevhidten görüşülmesine dair İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (3/819)*

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Kırklareli Milletvekili Abdurrahman Altuğ ile Cumhuriyet Senatosu Kırklareli Üyesi Ali Naci Arı'nın, 2 Temmuz 1941 gün ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması hakkındaki kanun

nun 7 nci maddesinin 5 nci ve 26 nci maddesinin I nci fıkrasının değiştirilmesine dair olan kanun teklifi, Komisyonumuzda görüşüldü :

4081 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 5 nci ve 26 nci maddesinin I nci fıkrasının değiştirilmesine dair olan kanun teklifinin de, Adalet Komisyonunda bulunan «Çiftçi Mallarının Korunması Hakkındaki Kanun Tasarısı» ile tevhidten görüşülmesinin kanun yapma tekniğine daha uygun olacağı mülâhazası ile mevzu bahis kanun teklifinin, İçtüzüğü'nün 27 nci maddesi gereğince adı geçen Komisyona havale buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verilmiş olduğunu saygılarımla arz ederim.
İçişleri Komisyonu Başkanı

Kırklareli

M. Alâeddin Eris

BAŞKAN — Teklifi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Adalet komisyonları raporları (2/160, 2/297) (S. Sayısı: 526) (1)*

BAŞKAN — Bir önerge var, okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemde öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işler meyanında bulunan İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkındaki kanun teklifleri yer almış bulunmaktadır.

İstihsal ve istihlâk piyasasında çeşitli cepheleleri ile bu teklifin ehemmiyeti aşikârdır. Ve teklifin en kısa zamanda kanunlaşmasında büyük faydalar vardır. Birleştirilen ve bir mazbataya raprı Yüksek Meclise öncelik ve ivedilikle gö-

rüşülmesi kabul edilen bu teklifin diğer işlere takdimen komisyon mazbatasında talebedildiği şekilde öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve talebederiz.

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Başkanı
İstanbul
İsmail Hakk Tekinel

Millet Meclisi
Sanayi Komisyonu
Başkanı
Gaziantep
Kudret Mavitan

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, partiler arasındaki anlaşmaya göre gündem sıraya konmuştu. Bunun dışında iki Komisyon, gündemde bulunan bu kanun teklifinin daha önce görüşülmesi talebiyle bir önerge vermiştir. Siyasi Partiler kanun tasarısının müzakeresine geçmiştik. Bu kanun tasarısından evvel takdimen görüşülmemesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... (Anlaşılmadı sesleri)

Tekrar izah edeyim efendim.

Muhterem arkadaşlar, Markalar kanun tasarısı esasen gündemdeki sırada vardır. Yalnız müstaceliyetini göz önüne alarak Başkanlığa verdiğiniz yetkiye göre tanzim edip getiriyorduk. Gruplar bu hususta anlaştilar. Tanzim edilen

(1) 526 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

gündemin dışında Markalar Kanununun, takdimen görüşülmesi hakkında diğer bütün takdimen görüşülecek işlere takdimen görüşülmesi...

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Neye takdimen?

BAŞKAN — Siyasi partiler kanun tasarısına takdimen...

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika efendim. Takdimen görüşülmesi teklif edilmektedir. Teklifi oylarınıza sunmadan evvel aleyhinde söz isteyen Sayın Paksüt'e söz veriyorum. (Soldan, oylamaya geçildi, söz verilemez sesleri ve gürültüler)

BAŞKAN — Arkadaşlar, konuşsunlar, konuşmaktan niçin çekiniliyor? Aleyhinde konuşmak istediler. Aleyhte konuşsunlar.

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, bir büyük milletin gerçek temsilcisi bir Meclis hüviyetiyle vazife görüyoruz. Millet önünde vazife görüyoruz. Tarih önünde vazife görüyoruz. (Soldan, hepimiz de, hepimiz de sesleri)

Büyük Milletimizin bize vermiş olduğu büyük vazife Anayasa ile sınırlıdır. (Sol sıralardan, biliyoruz, öyle, biliyoruz sesleri) Anayasamızın muayyen bir zaman zarfında kanunlaşmasını öngördüğü siyasi partiler kanun tasarısı aslında parlömanter demokratik rejimin hayatı ile ilgili olduğu için, en azından siyasi parti mensubu olanlar tarafından, en azından bu yüce çatı altında millet adına vazife görenler tarafından umursanmaz bir tasarı, bir kanun olamaz.

Muhterem arkadaşlar, bugüne kadar birkaç vesile ile siyasi partiler kanun tasarısının niçin diğer işlere tercihan konuşulması lâzımgeldiğine bu kürsüden işaret edildi. Anayasanın 8 ne maddesi; Anayasa kurallarının üstünlüğünü ifade eder. Anayasa kuralları bizatihi yasama organlarınıza bağlar. Anayasanın 56 ne maddesine göre iktidarda olsunlar, muhalefette olsunlar, demokratik düzenin vazgeçilmez unsuru diye tarif edilen partilerin bu düzeni yaşatmak için dikkat etmeleri lâzımgelen temel kuralların başında Anayasa kuralları geldiğine şüphe yoktur.

BAŞKAN — Sayın Paksüt, encümenlerin teklifinin aleyhinde konuşacaksınız. Lütfen uzatmayın.

EMİN PAKSÜT (Devamla) — Onun üzerinde konuşuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Lütfen uzatmayın.

EMİN PAKSÜT (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; üzerindeki konuşmalarımın hiçbirisinin bu parlâmentoda uzun sayılan konuşmalardan sayılamıyacağı inancı içinde bulunuyorum. (Soldan, oooo!... sesleri)

Hepinizin bildiği gibi, genel müzakeresi bakımından muhtelif siyasi gruplara mensup değerli arkadaşlarım birbirinin peşi sıra bu tasarı hakkında en az Anayasa kadar önemli bir kanun tavsifini yaptılar. En az Anayasa kadar önemli olduğu kabul edilen bir tasarı takdimen müzakere edilebilecek bir tasarı, o tasarı gündemde ise o tasarı diğer işlere tercih edilmiş bulunuyorsa, mevzubahsolmaz arkadaşlarım.

Siyasi partiler kanunu tasarısının üzerinde genel görüşmeler devam etmektedir. Bu konuda kifayet veren arkadaşlar bulundu. Kifayetin aleyhinde konuşmuş olan arkadaşlara çoğunlukla katılmış bulunuyoruz. Şimdi, siyasi partiler kanunu tasarısını iki yıl içinde çıkartmak temel direktifini Anayasadan alan parlâmento...

BAŞKAN — Sayın Paksüt, konuşuldu bunlar efendim. Vaktimizi almamak için bu kısımlara temas etmeyin efendim.

EMİN PAKSÜT (Devamla) — Müsaade buyurun Reis Bey; konuşulmayan kısmını söylüyorum.

BAŞKAN — Teklif hakkında konuşun efendim.

EMİN PAKSÜT (Devamla) — O teklif öne alınsın mı, alınmasın mı? Onun hakkında konuşuyorum.

Anayasaya göre muayyen bir sürede çıkarılması icabeden bir kanun, Anayasanın geçici 7 ne maddesindeki temel direktife, Yüksek Meclisin mütekaddim kararına aykırı olan bir karar olsa şayanı kabul olabilir. Ama böyle bir karar verdiğiniz andan itibaren şu kürsüden hepimize açıkça ifade edeyim ki, Yüksek Meclis, Anayasanın 8 ne maddesinin dışına kendisini atmak yolundadır. Bu itibarla, Anayasaya aykırı bir tavrın lehinde oy vermemenizi tarih önünde, ıstırfam ediyorum. (C. H. P. sıralarından, bravo sesleri)

BAŞKAN — Efendim önergayı oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

MEHMET GÖKER (Kayseri) — Usulstüzdür efendim, oylayamazsınız. Usul hakkında söz istiyorum Sayın Başkan. Adalet Komisyonu böy-

le bir karar vermemiştir. Başkan bunu nasıl yapar? (Şiddetli gürültüler)

MEHMET GÖKER (Devamla) — Adalet Komisyonu böyle bir karar vermedi. Rica ederim. Meclise bu şekilde üyeler adına bir yazı gelemez.

BAŞKAN — Yalnız Adalet Komisyonu değil, Sanayi Komisyonu da var. Kendi aranızda bunu Riyasete aksettirin.

MEHMET GÖKER (Devamla) — Evvelâ Yüksek Meclise aksetmesi lâzım. (Sayın, sayın, sesleri)

BAŞKAN — Kâtipler sayıyor. Kabul etmiyorlar... Teklif, 92 ye karşı 121 oyla reddedilmiştir.

2. — *Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı: 527) (1)*

BAŞKAN — Kanun teklifini görüşmeye devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini alsın. Şahısları adına konuşacak arkadaşlarımızdan, Sayın Talât Oğuz, buyurun.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Muhterem Başkan, kıymetli milletvekilleri, Türk Milletinin kaderinde söz sahibi olmaya namzet ve siyasi hayatımızın vazgeçilmez unsurlarından sayılan siyasi partilerin davranış ve hareketlerini hukukî esaslara bağlayan yeni Anayasamız, siyasi partiler kanunu tasarısı hazırlanmasını öngörmüş, bundan mühlhem olan Sayın İnönü Hükümeti, Türk demokratik hayatında siyasi huzur ve istikrar, emniyetin hazırlanmasına ön ayak olacak siyasi partiler kanunu tasarısını Yüksek Meclise sunmakla tarihî, şerefli bir vazife ifa etmiş bulunmaktadır. Siyasi hayatta mazinin acı ıstıraplarını çekmiş bir millet olarak, siyasi kargaşalıklara sahne olmuş vatan toprakları üzerinde edinilen tecrübelerin, millet hayatında açılan rahnelere, nihayet siyasi yatırım gayesiyle Devlet bütçesinden partiye menfaat temin edilmesi gibi tasarruflar siyasi ha-

yatımızın mütemmim eüz'ü ve demokratik nizamın bekçileri bulunan partilerin iç ve dış bünyelerinin hukukî bir statüye bağlanması zaruretini doğurmuştur. İşte bu tasarı bu zaruretin ta kendisidir hatta bir ifadesidir.

Demokratik bir sistem herşeyden evvel ahlâk ve fazilet esasları üzerinde müesses hukuk prensipleriyle mücehhez medeni âlemin kabul ettiği hür insanların, insan hak ve hürriyetlerinin teminatı olan ideal bir hayat tarzıdır.

İşte bu sistemi yürütmekle vazifeli bulunan siyasi partilerimizin iktidarda olsun, muhalefette olsun, bütün tasarruflarının davranış ve hareketlerinin seçmenlere karşı olan hak, vecibe ve vazifelerinin prensiplere bağlanması demokratik nizamın hasletlerinden, faziletlerindedir. Başlı boş bir düzenin tasavvur edilemeyeceğini, bu düzenin isminin anarşi olduğunu takdir edersiniz. Demokrasi rejimini benimsiyen, halk idaresini kabul eden bütün Garp âlemi, bütün müessese ve teşekküllerinin faaliyetinin hukuk kaideleriyle ayarlanması bu âlemin bünyesinde âmme nizamı fikrini doğurmuştur. İlk sıralarda Türk mevzuatında özel hukuk sahasında mütalâa edilen siyasi partiler yeni Anayasa nizamımızla âmme hukuk sahasında mütalâa edilmiş ve bu yönden Federal Almanya Anayasasından mühlhem olarak hazırlanmıştır. Siyasi partiler kanunu tasarısında yer alan bir iki noktaya deyinmek istiyorum. Siyasi hayatımızda kötü teamüller yaratan, birçok suiistimallerin kapısını açan, istismar vasıtası sayılan yoklama, deneme usulüne bir veçhe verilmesinin gururu, heyecanı ve neşesi içindedir.

Siyasi hayata bütün kademeleriyle fazilet ve ahlâk esası üzerinde kurmak ve bu şekilde temadi ettirmek demokrasinin esaslı prensiplerindedir. Siyasi hayatımızın mazideki aday yoklamaları acı hatıralarla, ıstıraplarla doludur. Bu tasarıda adayların birkaç kişi tarafından değil de, bütün partili seçmenler tarafından seçilmesinin, bütün partili seçmenlerin aday yoklamasına katılmasının öngörülmesi demokratik sitemin doğrudan doğruya halk idaresi olduğunu, diğer taraftan vatandaşa hizmet eden kişilerin seçilmesinin isabeti, suiistimallerin hile ve desiselerin, istismarın, yalan, iftira, tezvira-tın, sayıları binleri aşan seçmen vatandaşlara

(1) 527 S. Sayılı basmayazı 6 . 2 . 1964 tarihli 49 ncu Birleşim tutanağı sonundadır.

tesir icra edemeyeceği, ahlâk ve faziletin hâkim kılınması yönünden takdire şayandır.

Tarih acıklı hakikatlerle doludur. Mazide adayların denemede adaylığı müzayedeye çıkarıldıkları, aday olabilmek için denemeye iştirak edecek şahısların gayriahlâki tekliflerin yapıldığı acı bir gerçektir. İşte bu gerçeğin bir ifadesidir ki, Geçici Komisyona adaylarla ilgili madde üzerinde hassas davranmayı icabettirmiş ve Federal Almanya ve Cenubi Amerika'nın sistemlerinden istifade edilmiştir. Bir hususa işaret etmek isterim; partilerin Anayasa düzenine, dinî istismara taallûk eden faaliyetlerinden dolayı Anayasa Mahkemesince kapatılma kararı tasarıda yer almıştır. Buda demokratik hayatımız için siyasi partiler yönünden bir teminat, bir merhalelidir. Eskiden bir sulh hâkiminin verdiği bir kapatma kararının, sulh hâkiminden alınarak yüksek hâkimlerden müteşekkil bir teminat organına verilmesini hakikaten, siyasi partilerimizin istikbali yönünden emniyet verici bir hal olarak telâkki etmekteyiz.

Şu gerçeği de yüksek huzurunuzda ifade etmek isterim ki, Türk siyasi hayatına müsbet bir yön verebilecek, bu memleketin politikasında ahlâk ve faziletin hâkim kılınması bakımından ahlâk ve faziletin hâkim kılınması bakımından isabetli bir prensibolarak ön seçimi telâkki ediyoruz. Siyasi vekâleti deruhde edecek politikacıları, her şeyden evvel muayyen bir zümrenin zebunu olmaktan kurtaracak, doğrudan doğruya aday yoklamalarında vatandaşla başbaşa bırakmak suretiyle demokratik nizamın mânevi cephesini daha fazla takviye suretiyle, vasıflı insanların, doğru, dürüst, halk tarafından sevilen, halk tarafından benimsenen politikacıların meclislere girebilmelerini sağlayacaktır.

Aziz arkadaşlarım, bu memleketin siyasi hayatının, ahlâk ve fazilet kurallarına istinad ettirilmesi, memleketin kaderinde söz sahibi olabilecek politikacıların iyi seçilmesine bağlıdır. Adayların, parti başkanlarının, mahallî idare kurallarının maddi ve mânevi tesirlerinden kurtarabilmek, mâzinin Türk siyasi tarihine geçmiş gayrimesru parti yoklamalarını canlandırmamak için ön seçime esas olabilecek parti seçmen kütüklerinin parti başkanları tarafından değil, doğrudan doğruya her partili va-

tandaşın hâkime müracaat suretiyle kaydını yaptırması prensibini kabul etmeyi, bu memleketin sosyal ıstırahının dindirilmesi bakımından zaruri telâkki ediyorum.

Rahmetli Amerikan Cumhurbaşkanı Jhon Kennedy'nin bir sözünü tekrarlamak suretiyle huzurunuzu terk edeceğim. «Politika, ahlâk ve fazilet kurallarına müstenit medeni cesaret sanatıdır», işte bu söz bu tasarıda mâkes bulmuştur. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Yeterlik önermeleri var. Okutuyorum.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Usul hakkında olmaz, ne usulü?

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Riyaset Divanı, söz sıram geldiği için «grup adına buyurun» dediler. Şuraya kadar geldim. Sayın Tahtakılıç o sırada söz istediği için benim konuşmam sonraya kaldı. bilâhara da ekseriyet olmadığından oturuma son verildi. Binaenaleyh sırası Partiler kanun tasarısının görüşülmesi sırasında daha evvel söz aldığım için Riyasetec söz hakkım mahfuz tutulmalı idi. Bu husus zabıtlarda mevcut.

BAŞKAN — Bilmiyorum zabıtları. Burada, parti grubu adına söz isteğiniz yazılı değil. Daha evvelki sıranızı da kaybetmişsiniz. Eğer bu yeterlik önermeleri kabul edilmezse grup adına söz istiyorsanız, gruplar, takdimen söz hakkına sahibolduğu için o zaman size söz veriririm. Önergeyi okutuyorum.

KÂZİM ARAR (Çankırı) — Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Okutayım da.

(Adalet Partisi sıralarından beş kişi ayağa kalkarak ekseriyet olmadığını söylediler.)

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Allah belânızı versin.

ŞEVKİ GÜLER (Aydın Karahisar) — Ne biçim konuşuyorsun? Allah senin belânı versin. (Gürültüler ve karşılıklı sözler)

BAŞKAN — Hasan Bey, Hasan Bey sinirlerinize hâkim olunuz. Beş kişi ayağa kalkmak suretiyle ekseriyet olmadığını iddia ettikleri için yoklama yaptırıyorum. (Gürültüler)

Dışarı Şevki Bey, rica ederim. Hasan Bey, karşılıklı konuşmayım.

(Adana milletvekillerinden yoklama yapılmasına başlandı.)

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Bir şey demedik. Nedir? Sabote ediyorlar.

MEHMET SAĞLAM (Kayseri) — Sayın Başkan, aleni küfür ediyorlar. İftüzüğü tatbik edin.

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Reis Bey, yoklamanın tarzı cereyanı hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Ne gibi?

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Yoklamanın tarzı cereyanı hakkında.

BAŞKAN — Yoklamayı isimleri okunak suretiyle yapıyoruz. (Gürültüler) Devam edin. Burada olanları işaret ediyoruz.

HASAN ERDOĞAN (Kars) — İsimler tesbit ediliyor mu? İşaret edilen nedir? Ne yapıyorsunuz? (Gürültüler)

BAŞKAN — Ben yoklama yaptırıyorum.

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Bulunmayan ne ceza veriyorsunuz? Riyaset Divanı bulunmayan ceza versin. (Gürültüler, bağırma- lar)

BAŞKAN — Ne oluyor arkadaşlar? Rica ederim; sakin olunuz. Yoklama yapıyoruz (Gürültüler, müdahaleler.)

NURETTİN ARDIÇOĞLU (Elâzığ) — Benim adım okundu. Niçin okudunuz? Beni mi çağırıyorsunuz, Başkan?

BAŞKAN — Evet efendim, burada olup olmadığımızı tesbit ediyoruz.

NURETTİN ARDIÇOĞLU (Devanla) — Reis Bey, bizimle alay mı ediyorsunuz? Ne yapıyorsunuz?

BAŞKAN — Sayın Ardıçoğlu, oturunuz yerinize. Sizin bu hareketiniz, İftüzük hükümlerine aykırıdır. Tutumumuz Başkanlık Divanına hakarettir. İftüzük hükümlerini ilk defa olarak size tatbik ederim. Oturunuz yerinize. Rica ederim. (Gürültüler)

Arkadaşlar; beş kişi ayağa kalkmak suretiyle çoğunluğun bulunmadığını iddia ettiler. Yoklama yapıyoruz. Niçin asabileşiyorsunuz? Anlamıyorum, var mı başka bir şey Başkan olarak ne yapabilirim? (Gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Söz verin efendim, ne yapacağınızı arz edeceğim. Vazifenizi yapmıyorsunuz. (Şiddetli gürültüler)

BAŞKAN — Yoklamaya devam ediyoruz. (Yoklamaya devam edildi)

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Bulunmayanlara mükâfat veriniz.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, müsaade buyurunuz yoklamayı yapalım. (Gürültüler) Sayın Feyzioğlu müsaade buyurunuz.

(Yoklamaya devam edildi.)

BAHATTYAR VURAL (Kars) — Sayın Başkan, usul hakkında konuşabilir miyim? (Ortadan gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Erdoğan, eski bir milletvekilsiniz. Rica ederim sâkin olunuz. Yoklama yaptırıyorum.

BAHATTYAR VURAL (Kars) — Komisyonlarda arkadaşlar var, onları da hesabediniz.

BAŞKAN — Komisyondaki arkadaşları, yoklamaların neticelerinde hali hazırda, salon- da bulunan arkadaşları ilâve ediyoruz. Ekseriyetimiz olursa devam ediyoruz; ânane- miz budur.

Tüzüğün, 81 ve 82 nci maddelerine göre hareket ediyorum. Sayın Burhan Apaydın'ın önermeleri vardır, müzakerelere devam edilme- si hakkında. Bu önermeleri eskiden de vermiş- ti. İftüzüğün 81 ve Anayasanın 86 nci maddelerinin anlamı hakkında. Geçmiş meclislerdeki hâdiselerde tezekkür edilerek bir karara varıla- cak. Ama şimdilik yapabildiğimiz, eskiden ola- geldiği gibi, beş kişi ayağa kalkarak yoklama istediği zaman yoklama yapıyoruz. Ekseriyet bulamazsak ara veriyoruz.

VAHAP DİZDAROĞLU (Mardin) — Yoklama yapıp sonuç alınmadan söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Nasıl olur efendim; ekseriyet olmadığı anlaşılırsa..

VAHAP DİZDAROĞLU (Devanla) — Şimdi yoklamaların neticesi alınmadı. Yoklamanın neticesine muttali değilsiniz, muttali olmadan söz istiyorum Reis Bey.

BAŞKAN — Hayır efendim, muttali olma- dan söz veremem.

Muhterem arkadaşlarım, hesaba göre ekseriyet tutmuyor. Yarım saat sonra toplanmak üzere ara verelim mi? («C. H. P. li» bir milletvekili. Hayır, hayır, bu Mecliste bugüne kadar yoklamada bulunmayanlar için ne yapıldı?)

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Efendim, yoklama cetvelinde isminin karşısında «mevcut» kelimesinin bulunup bulunmadığını görebilir miyim?

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu, İctüzük hükümlerine göre hareket ediyorum. Yoklama yapıldıktan sonra ayrıca «okunur» diye bir hüküm yok. Mamafih merak eden arkadaş, gider Kanunlar Müdürlüğünden görebilir.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Yoklamamın usulü hakkında söz isteyebilir miyim?

BAŞKAN — Hayır efendim.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Tarzı cereyanı hakkında söz isteyebilir miyim?

BAŞKAN — Veremiyeceğim efendim.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Bu Meclisin haysiyetinin korunması yolunda usul hakkında söz istiyorum, vermez misiniz? Bu benden fazla Riyasetin vazifesidir.

BAŞKAN — Haklısınız Sayın Feyzioğlu, doğru; doğru ama ne yapayım ki, İctüzük hükümleri beni bağlıyor.

Efendim, yapılan yoklamada ekseriyet olmadığı için oturumu 16.50 ye talik ediyorum.

Kapanma saati : 16,20

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 16,50

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KÂTİPLER : İlyas Kılıç (Samsun), İsmet Kapısız (Yozgat)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır. (Düğmelere basalım sesleri)

İctüzüğün 81 nci maddesine göre nisabın mevcudiyetini tesbit bakımından yoklama yapacağız.

(Adana Milletvekillerinden yoklama yapılmaya başlandı.)

BAŞKAN — İctüzüğün dışına çıkılmadığı takdirde başımız ağrımaz. («Dışarıdakiler ne yapıyor?» sesleri) Onların keyiflerine bağlı. Bununla meşgul olmak Başkanlığın vazifesi değil-

dir. («Şimdiye kadar ne yaptınız?» sesleri) Riyaset Divanına bir tezkere yazıp sorunuz. (Gürültüler) Çok sinirlenmeyin efendim.

(Yoklama sona erdi.)

BAŞKAN — Yapılan yoklama sonunda, komisyondaki arkadaşlarımız da dâhil olmak üzere, ekseriyetin bulunmadığı anlaşıldığından 11 Şubat 1964 Salı günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,00

B — YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. --- Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Belediyeler ve özel idarelerde, 14 . 5 . 1950 tarihinden 27 . 5 . 1960 tarihine kadar, muhtelif sebep ve düşüncelerle, kaç memurun kadrosu lâğvedilerek açıkta bırakıldığına dair yazılı soru önergesi ve İçişleri Bakanı İlyas Seçkin'in cevabı (7/296)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda yazılı sorunun İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

1. 14 . 5 . 1950 tarihinden 27 . 5 . 1960 tarihine kadar geçen süre zarfında belediyeler ve özel idarelerde; 3656 sayılı Teadül Kanununun 23 ncu maddesiyle belediye meclislerine ve il genel meclislerine tanınan mutlak salâhiyete dayanılarak muhtelif sebep ve düşüncelerle kaç memurun kadrosu lâğvedilerek açıkta bırakılmıştır.

2. Bu yoldan açığa çıkarılan memurların en az açıkta kaldıkları müddetle en çok açıkta kaldıkları müddet ne kadardır?

3. Bu yoldan açığa çıkarılan memurlardan kaç memur açığa çıkarıldıktan ne kadar zaman sonra maaş ve derecesiyle mütenasip münhallere tâyin edilmiştir?

4. Bu suretle kadro açığına çıkarılan memurlardan kaç kişi yeniden bir göreve tâyin edilmiyerek yaş haddinden evvel emekliye sevk edilmiştir?

Niğde Milletvekili
Dr. Ruhi Soyer

T. C.

İçişleri Bakanlığı
Mah. İda. Gn. Md.
Şb. Ma. : 2. D. Rs. H.
622 - 402 - 7/22893

27 . 12 . 1963

Konu : Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in soru önergesi Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına
İlgi : 13 . 3 . 1963 tarihli ve Genel Sekreter-

lik Kanunlar Müdürlüğü 7/296, 5337/31313 sayılı yazı.

Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in «Belediyelerde ve özel idarelerde 14 . 5 . 1950 tarihinden 27 . 5 . 1960 tarihine kadar muhtelif sebep ve düşüncelerle kaç memurun kadrosunun lâğvedilerek açıkta bırakıldığı» hakkındaki soru önergesi çok şümüllü olduğundan istenilen malûmatın tamamı toplanamamıştır.

Takibedilmekte olup netice alındığında bildirilecektir.

Arz ederim.

İlyas Seçkin
İçişleri Bakanı

T. C.

İçişleri Bakanlığı
Mah. İd. Gn. Md.
Şb. Md. : 2. D. Rs. H.
622 - 402 - 7/2318

6 . 2 . 1964

Konu : Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in soru önergesi Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 13 . 5 . 1963 tarihli ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7/296, 5337/31313 sayılı yazı.

Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in «Belediyelerde ve özel idarelerde 14 . 5 . 1950 tarihinden 27 . 5 . 1960 tarihine kadar muhtelif sebep ve düşüncelerle kaç memurun kadrosunun lâğvedilerek açıkta bırakıldığı» hakkındaki soru önergesi ile ilgili olarak mahallen toplanılan malûmat ilişik olarak sunulmuştur.

Arz ederim.

Orhan Öztrak
İçişleri Bakanı

Belediyelerde türlü sebeplerle kadrosu kaldırılan ve açıkta kalan memur adedi

Kadrosu lâğve- dilen daire	Lâğvedilen kadro adedi	Kadrosu lâğvedilen memurun açıkta kaldığı müddet		Yeniden tâyin edilen memur adedi	Açıkta iken bir göreve tâyin edilmeyerek yaş haddinden evvel emekliye sek edilen memur
		En az	En çok		
Adana	3			3	
Adıyaman	2	20 gün		1	
Afyon	3		1,5 sene	1	2
Ankara	9	1 ay	6,5 »	8	1
Aydın	10	21 »	5 »	2	8
Balıkesir	9	1 »	1,5 »	8	1
Bilecik	2	2 »	4 »	2	
Bursa	1		5 ay	1	
Çorum	3			2	1
Denizli	7	3 »		1	6
Diyarbakır	2				
Edirne	3	11 »	6 sene	3	
Hatay	3	1 »	7 ay	3	
İsparta	5	2 »	2 sene	4	1
İstanbul	17	20 gün	4 »	15	2
İzmir	3				18
Kastamonu	2	6 ay		2	
Kırşehir	1	1 »		1	
Kırklareli	11		2 sene	11	
Malatya	7		3 »	4	3
Manisa	26			6	1
Maraş	5	4 »	9 »	5	
Nevşehir	5	4 »	8 ay	2	
Ağrı	1		7 »	1	
Niğde	6			6	
Erzurum	2		2 sene	2	
Muğla	8	9 gün	6 sene	1	1
Siirt	1		2,5 »	1	
Mardin	1			1	
Samsun	2		6 ay	1	1
Urfa	6	2 ay	1 sene	6	
Çankırı	1			1	

Özel idarelerde kadrosu kaldırılan ve açıkta kalan memur adedi

Kadrosu lâğve- dilen daire	Lâğvedilen kadro adedi	Kadrosu lâğvedilen memurun açıkta kaldığı müddet		Yeniden tâyin edilen memurlar	Açıkta iken bir göreve tâyin edilmiyerek yaş haddinden evvel emekliye sevk edilen memur
		En az	En çok		
Adıyaman	1		2 sene	1	
Ankara	15	27 gün	1 »	14	1
Balıkesir	20	1 ay	13 ay	17	3
Bursa	19	3 »	1,5 Sene	14	5
Bolu	5	10 gün	2 ay	4	1
Erzurum	2	1 »	3,5 »	2	
Hatay	1	1 ay	7 »	1	
Kastamonu	1		8 »	1	
Kuşehir	2	3 »	1,5 sene	2	
Kırklareli	12	3 »		11	
Malatya	9	1 »	3 »	9	
Manisa	61	1 »	2,5 ay	13	4
Nevşehir	5	7 »	3 sene	5	
Niğde	1			1	
Siirt	1		1 »	1	
Tekirdağ	9	1 »	1,5 »	4	1
Yozgat	13	2 »		6	7
Antalya	69	1 sene	2 »	12	
Zonguldak	11	4 ay	4 »	6	5

İl özel idareleri ile belediyelerden kadrosu
lâğvedilen veya türlü sebeplerle açığa çıkarılan
memur bulunmayan iller

Amasya	Kayseri
Artvin	Kocaeli
Bingöl	Kütahya
Bitlis	Muş
Burdur	Ordu
Çanakkale	Rize
Elâzığ	Sakarya
Erzincan	Sinop
Eskişehir	Tokat
Giresun	Trabzon
Gümüşane	Uşak
Gaziantep	Van
Hakkâri	Sivas
İçel	Konya
Kars	

2. — *Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, Diele Yatılı Öğretmen Okulunun bütün alım - satım işlerinin Diyarbakır Defterdarlığına yürütülmesi sebebine dair yazılı soru önergesi, ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in cevabı (7/415)*

20 . 1 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda yazılı sorunun Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile arz ederim.

Diyarbakır Milletvekili

Adnan Aral

1. Diele Yatılı Öğretmen Okulunun bütün alım - satım işleri Diyarbakır Defterdarlığı tarafından görülmektedir. Birkaç yıl öncesine kadar Ergani Mal Müdürlüğüne yapılmakta olan bu işlemlerin Diyarbakır Defterdarlığına yürütülmesinin sebebi nedir?

2. Öğretmen okulu görevlilerinin bu nitelikteki işler sebebiyle Diyarbakır'a gitme zaruretleri hizmetlerinin uzaması sebebiyle birkaç gün hareirah almaları bütçede tasarrufa aykırı düşmez mi?

3. Hükümet mahallî idareler için mahallî imkânlar sağlamak kararında olduğuna göre Ergani Mal Müdürlüğüne alım - satım işlerinin görülmesi halinde Diyarbakır Belediyesi yerine Ergani gibi fakir bir belediyenin rüsum alarak kasaba için bir mahallî imkân sağlanmasının sakıncaları olabilir mi? Mahallî idarelere mahallî imkân bulma zarureti, Diele Öğretmen Okulu alım - satım ihalelerinin Ergani Mal Müdürlüğüne yapılmasını haklı kılmaz mı?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı

Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 290

Konu : Diyarbakır Milletvekili

Adnan Aral'ın soru önergesi.

İlgi : Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 22 . 1 . 1964 tarihli ve 7/415-7955-44389 sayılı yazımız :

Millet Meclisi Başkanlığına

Diele İlköğretmen Okulunun bütün alım - satım işlerinin Diyarbakır Defterdarlığına yürütülmesi sebebine dair Diyarbakır Milletve-

kili Adnan Aral'ın, yazılı soru önergesinin cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Saygı ile arz ederim.

Dr. İbrahim Öktem

Millî Eğitim Bakanı

1. 1960 Akçalı yılma kadar Diele İlköğretmen Okuluna ait ödenekler Ergani Mal Müdürlüğüne gönderilmekte idi.

Diele İlköğretmen Okulunun,

a) Okulun geniş olan ihtiyacının ilçe merkezinden temin edilemediğini,

b) İstihkak sahiplerinin okul ve Ergani arasında gidip gelmek mecburiyetinde kaldıklarını, bundan dolayı pazarlık ve ihalelere katılmak istemediklerini, bunun Hazine menfaatini haleldar ettiğini ve okulu çok müşkül durumda bıraktığını,

c) Hecden temini mümkün küçük ihtiyaçların mutemet avansıyle alınmasının imkân dâhilinde olduğunu belirten ve ödeneklerin Diyarbakır Muhasebe Müdürlüğüne gönderilmesini teklif eden çeşitli tarihlerdeki yazıları üzerine durum Maliye Bakanlığına aksettirilmiştir. Sözü geçen Bakanlık 16 . 2 . 1960 tarih ve 916 sayılı yazısında Diele İlköğretmen Okuluna ait ödeneklerin Diyarbakır Muhasebe Müdürlüğüne gönderilmesinin muvafık mütalâa edildiğini bildirmiş, buna göre 1960 Akçalıyıldan itibaren söz konusu ödenekler bu saymanlığa gönderilmeye başlanmıştır.,

1962 yılında Diyarbakır Muhasebe Müdürlüğünün, iş hacminin geniş olması sebebiyle ödeneklerin yine eskisi gibi kaza mal müdürlüğüne gönderilmesini istemesi üzerine, konu yeniden incelenmiş, fakat şartlarda bir değişiklik olmadığı, sonucuna varılmıştır.

2. Gerek pazarlık ve gerekse ihaleye iştirak edecek müteahhitlerin nitelikleri, fiyatlardaki vâkı olacak ve rekabetten doğacak Hazine menfaati yanında, öğretmen okulu ilgililerine Diyarbakır'a gidip gelmeleri için ödenen yolluklar bir önem ifade etmemektedir.

3. Mahallî idarelere imkân sağlanırken, müesseselerin hizmetlerinin aksamaması, özellikle yatılı bir okulun hayatî ihtiyaçlarının ön görülmesi tabiidir. Bu bakımdan milyonluk ödenekler Diyarbakır Saymanlığına, özlük hakları gibi ödenekler de Ergani Mal Müdürlüğüne gönderilmektedir.

3. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 1963 yılı bütçesinin yurt dışı geçici görev yolluğu maddesine konulan ödenekten ne miktarının harcandığına dair yazılı soru önergesi ve Tarım Bakanı Turan Şahin'in, cevabı (7/416)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına
17 Ocak 1964

Aşağıda belirtilen hususun Tarım Bakanını tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı saygılarımla dilerim.

Tekirdağ Milletvekili
Turhan Kut

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü bütçesine 1963 malî yılında, 12 000 bölüm 12872 maddesine (Yurt dışı geçici görev yolluğu) olarak 50 000,

12 883 maddesine (Yurt dışı kongre ve konferans yolluğu) olarak da 120 000 ödenek konmuştur.

1. Her iki madde ile tutarı 170 000 Türk lirasına ulaşan bu yolluk ödeneklerinin 1963 yılında ne miktarı harcanmıştır?

2. Harcanan yolluklar;

A) Hangi maksatlarla yapılan yurt dışı gezileri için,

B) Hangi görevliler tarafından harcanmıştır?

(Katılanların adları, görevleri, katıldıkları gezileri ayrı ayrı belirtmek suretiyle)

T. C.

Tarım Bakanlığı 4 . 2 . 1964
Özel Kalem Md.
Sayı : 107

Konu : Yazılı soru Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22 . 1 . 1964 gün Genel Sekreterlik

Kanunlar Müdürlüğü 7/416 - 7957/44406 sayılı yazı :

Tekirdağ Milletvekili Sayın Turhan Kut'un, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 1963 yılı Bütçesinin yurt dışı geçici görev yolluğu maddesine konulan ödenekten ne miktarının sarfedildiğine dair yazılı soru önergeleri tetkik edildi, buna dair cevaplarımız aşağıdadır.

1. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü görevlilerinden dış memleketlere vazife seyahati yapacaklar için bu müessesenin 1963 malî yılı Bütçesinin 453/20 tertibinde 120 000 lira, 307/40 tertibinde 50 000 lira olmak üzere cem'an 170 000 lira harcırah ve zaruri masraf ödeneginden bu yazımız tarihi itibarıyla;

a) 453/20 (Kongre ve konferanslara iştirak edeceklerin yolluk ve giderleri tertibinden 104 298,52 lira sarfedilmiş 15 701,48 lira kalmıştır.)

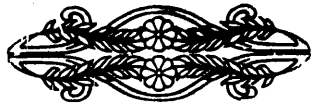
b) 307/40 (Yabancı memleketler yolluğu tertibinden 15 560,00 lira sarfedilmiş, 34 440,00 lira kalmıştır.)

2. Muhtelif tarihlerde yapılan bu seyahatler faydalı mülâhaza olunan milletlerarası davetlere müstenit kongre, komite ve seminer toplantılarına heyetler halinde katılmamızı gerçekleştirmek vesilesiyle olmuştur.

3. Her iki fasıl üzerinden ayrı, ayrı tertiplenen ve bu seyahatlere katılanların adları, görevleri, katıldıkları gezilerin mahiyetleri ve aldıkları harcırah miktarlarını gösterir cetvel ilişik olarak sunulmuştur.

Bilgi edinilmesini saygılarımla arz ederim.

Tarım Bakanı
T. Şahin

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü personelinin 1963 malî yılı bütçesinin yurt dışı g
lis

(453 - 20 faslından kongre ve konferanslara işti

Adı ve soyadı	Vazifesi	Gönderildiği tarih
Doç. Dr. Umran E. Çölaşan	Genel Müdür	1 Nisan 1963
Mustafa İnan	Hava İşleri Müdürü	1 Nisan 1963
Ahmet Aslan	Muamelât ve Muhaberat Şubesi Müdürü	1 Nisan 1963
Nusret Ilgaz	İdrometeoroloji İşleri Müdürü	1 Nisan 1963
Abdurrahman Kurun	Tetkikler ve Yayın Şubesi Müdürü	1 Nisan 1963
Saip Ansen	Göztepe Meteoroloji İstasyonu Mesul Memuru	8 Nisan 1963
Doç. Dr. Umran E. Çölaşan	Genel Müdür	15 Mayıs 1963
Mustafa İnan	Hava İşleri Müdürü	15 Mayıs 1963
Necdet Karakülâh	Hava İşleri Müdürlüğünde Telsiz Teknisyeni	15 Mayıs 1963
Doç. Dr. Umran E. Çölaşan	Genel Müdür	14 Ekim 1963
Mustafa İnan	Hava İşleri Müdürü	14 Ekim 1963
Ahmet Aslan	Muamelât ve Muhaberat Şubesi Müdürü	22 Ekim 1963
Osman Ger	Telekomünikasyon Şube Müdürü	22 Ekim 1963
Necdet Yeşilovalı	Genel Müdür Muavini	23 Kasım 1963
Abdurrahman Kurun	Tetkikler ve Yayın Şube Müdürü	23 Kasım 1963
Doç. Dr. Umran E. Çölaşan	Genel Müdür	20 Ocak 1964

(307 - 40 faslından yabancı

Mustafa İnan	Hava İşleri Müdürü	20 Ocak 1964
Ethem Erköse	Hava İşleri Müdürlüğünde İstidlâl Şefi	20 Ocak 1964

çeci görev yolluğundan dış memleketlere gönderilenler ve bunlara ödenen Türk lirasını gösteren te

rak edeceklerin yolluk ve giderleri)

Nereye ve ne maksatla gönderildiği	Ödenen T.L.
Cenevre (WMO) Dünya Meteoroloji Teşkilâtının IV neü Kongresi	11 984,22
Cenevre (WMO) Dünya Meteoroloji Teşkilâtının IV neü Kongresi	8 359,22
Cenevre (WMO) Dünya Meteoroloji Teşkilâtının IV neü Kongresi	8 107,98
Cenevre (WMO) Dünya Meteoroloji Teşkilâtının IV neü Kongresi	8 107,98
Cenevre (WMO) Dünya Meteoroloji Teşkilâtının IV neü Kongresi	8 114,22
Tahran CENTO Sivil Havacılık Ekspertleri II nei Toplantısı	CENTO dan ödendi
Paris SHAPE 12 nei Meteoroloji Komitesi Toplantısı	720,00
Paris SHAPE 12 nei Meteoroloji Komitesi Toplantısı	480,00
Paris SHAPE 12 nei Meteoroloji Komitesi Toplantısı	480,00
Lahor CENTO Ekonomi Komitesi Ulaştırma ve Bayındırlık Komiteleri ile bu komitelere bağlı grupların toplantıları	17 491,60
Lahor CENTO Ekonomi Komitesi Ulaştırma ve Bayındırlık Komiteleri ile bu komitelere bağlı grupların toplantıları	15 819,60
Paris NATO Daimî Grup Meteoroloji Komitesi Hava Plânlama ve Hava Muhabere Çalışma grupları toplantıları	3 698,10
Paris NATO Daimî Grup Meteoroloji Komitesi Hava Plânlama ve Hava Muhabere Çalışma grupları toplantıları	3 940,00
Tahran WMO/FAO Müsterek Çöl Çekirgesi Semineri	10 633,80
Tahran WMO/FAO Müsterek Çöl Çekirgesi Semineri	1 121,80
Paris Sivil Havacılık ve Aeronotik Meteoroloji 3 neü Müsterek Toplantısı	5 240,00
	104 298,52
memleketler yolluğu)	
Paris Sivil Havacılık ve Aeronotik Meteoroloji 3 neü Müsterek Toplantısı	7 780,00
Paris Sivil Havacılık ve Aeronotik Meteoroloji 3 neü Müsterek Toplantısı	7 780,00
	15 560,00

4. — *Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, merkezi taşrada bulunan şirketlerden hangilerinin, merkezinin, Ankara'ya nakledilmiş olduğuna dair yazılı soru önergesi ve Ticaret Bakanı Fennî İslimyeli'nin cevabı (7/424)*

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1963 ve 1964 yıllarında merkezi taşrada bulunan şirketlerden hangilerinin merkezleri Ankara'ya nakledilmiş veya nakledilmek üzere teşebbüse geçilmiştir.

Bu şirketlerin adları ile, varsa bağlı oldukları ana teşekküllerin isimlerinin, Sayın Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak bildirilmesine tavassutunuzu arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Kırşehir Milletvekili
Memduh Erdemir

T. C.

Ticaret Bakanlığı 6 . 2 . 1964

İç ticaret Genel Müdürlüğü
Şube remzi ve No. 1897
Şirketler

Millet Meclisi Başkanlığına
(Genel Sekreterlik)

İlgi : Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan

31 . 1 . 1964 günlü ve 7/424-8034/44801 sayılı yazımız.

Kuruluşları Bakanlığımızın iznine tabi bulunan anonim, limitet ve kooperatif şirketlerden 1963 - 1964 yılları içinde yalnız bir şirket merkezi İzmir'den Ankara'ya nakletmiştir.

Kolektif ve komandit şirketlerin kayıtları Bakanlığımızda bulunmamaktadır.

Merkezini İzmir'den Ankara'ya nakleden şirketin adı ve adresi aşağıda gösterilmiştir. Mezkûr şirketin diğer bir teşekküle bağlı olduğu hakkında dosyasında her hangi bir bilgi mevcut değildir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla.

Fennî İslimyeli
Ticaret Bakanı

Fennî İnşaat Limitet Şirketi

Bahçelievler cad. No. 37/3

Ankara

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

ELLİBİRİNCİ BİRLEŞİM

10 . 2 . 1964 Pazartesi

Saat : 14,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Konya Milletvekili Sait Sına Yücesoy'un, 28 . 1 . 1964 tarihli 42 nci Birleşimde yapmış olduğu konuşma dolayısıyla İçtüzüğü'nün 187 nci maddesinin 3 ncü fıkrası uyarınca takbih cezası ile tecziyesinin ve bu hususun Genel Kurulun tasvibine arz edilmesinin uygun olduğuna dair Başkanlık Divanı kararı.

2. — Kırklareli Milletvekili Abdurrahman Altuğ ile Cumhuriyet Senatosu Kırklareli Üyesi A. Naci Arı'nın, 2 Temmuz 1941 gün ve 4081 sayılı Çiftçi mallarının korunması hakkındaki Kanunun 7 nci maddesinin 5 nci ve 26 ncı maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin halen Adalet Komisyonunda bulunan çiftçi mallarının korunması hakkındaki kanun tasarı ile tevhidten görüşülmesine dair İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (3/819)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı: 527) [Dağıtma tarihi: 27 . 11 . 1963]

2. — Mihalıççık ilçesi Dümrek köyü nüfusunun hane 34, cilt 24 ve sayfa 144 sayısında kayıtlı Mehmetoğlu, Fatma (Sıdika) dan doğma 10 . 3 . 1938 doğumlu Cafer Güler ile aynı köy nüfusunun hane 24, cilt 9 ve sayfa 48 sayısında kayıtlı Hüseyinoğlu Haticeden doğma 1 . 1 . 1940 doğumlu Zeki Özalp'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/778) (S. Sayısı: 571) [Dağıtma tarihi: 29 . 1 . 1964] (Birinci görüşme tarihi: 4 . 2 . 1964)

3. — Bina kiralari hakkında kanun tasarısı ve Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, 6570 sayılı Kira Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 2 ve 3 ncü maddelerinin yeniden tedvini ile 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/513, 2/526) (S. Sayısı: 458 ve 458 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 1 . 10 . 1963]

4. — İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Adalet komisyonları raporları (2/160, 2/297) (S. Sayısı: 526) [Dağıtma tarihi: 11 . 11 . 1963]

5. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Yasama meclislerinin aralarındaki münasebetlerin düzenlenmesi hakkında kanun teklifine dair C. Senatosu Başkanlığının ret tezkeresi hakkında Millet Meclisi Anayasa Komisyonu raporu (2/271) (S. Sayısı: 48 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 27 . 12 . 1963]

6. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe Karma Komisyonunun seçilmesi ve çalışma usullerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı ret tezkeresi hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (2/269) (S. Sayısı: 233 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi: 27 . 12 . 1963]

7. — İstanbul Milletvekili Hüsamettin Tıyanşan'ın, 232 sayılı Kanunla değiştirilen 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve C. Senatosu Başkanlığının ret tezkeresine dair Millet Meclisi İçişleri Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/350; C. Senatosu 2/83) (S. Sayısı: 37 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 8 . 1 . 1964]

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 526

Istanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Adalet komisyonları raporları (2/160, 2/297)

Istanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi

Millet Meclisi Başkanlığına

28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun tasarısı ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerini saygılarımızla rica ederiz.

26 . 2 . 1962

Istanbul Milletvekili
Naci Öktem

Istanbul Milletvekili
İbrahim Abak

Istanbul Milletvekili
Mahmut Rıza Bartan

Istanbul Milletvekili
Hüsamettin Tiyarşan

Istanbul Milletvekili
Ferruh Bozbeyle

Istanbul Milletvekili
Vahyi Özarar

Istanbul Milletvekili
Şahabettin Orhon

Istanbul Milletvekili
Ziya Altınöglü

Kayseri Milletvekili
Vedat Âli Özkan

MUCİP SEBEPLER

Son zamanlarda, bilûmum sanayi kolları ile bilhassa ilâç sanayiinde, ambalâj ve markası taklit edilmek suretiyle, sıhate muzır malların piyasaya sürüldüğü görülmektedir. Ambalâj ve markanın taklidinden mütevellit bugün, Ticaret Kanununun haksız rekabet hükümleriyle Alâmeti Farika Nizamnamesinin hükümlerinden istifade edilmek suretiyle, takip için dâva açılmakta, ancak, Ticaret Kanunu hükümlerine göre dâva açılabilmesi için tarafların tacir bulunması lâzımgelmektedir.

Alâmeti Farika Nizamnamesinde cezai müeyyideler çok az olup 16 Haziran 1949 tarihli ve Türk Ceza Kanununa ek 5435 sayılı Kanunla on misli artırılmış ise de, Türk Ticaret Kanununun haksız rekabete ait 64 nci maddesindeki cezalarla kıyaslanamayacak derecede düşüktür.

Alâmeti Farika Nizamnamesindeki cezai müeyyidelerin azlığı sebebiyle, taklit keyfiyeti çoğalmış ve son günlerde ilâçlarda yapılan ve ambalâjları ile markalarını taklit ederek piyasaya sürülen malların halk sağlığı ile de alâkasının bulunmasından dolayı, Alâmeti Farika Nizamnamesindeki cezai müeyyidelerin, yeni bir marka kanunu hazırlanıp yürürlüğe girene kadar haksız rekabetteki cezai müeyyidelere uydurulması ve eşit hale getirilmesi zarureti hâsıl olmuştur.

Bu sebeple hazırlanan bu kanun tasarısının :

1. 1 nci maddesiyle nizamnamenin 11 nci maddesi yerine yeni hükümler konulmakta ve hukuk dâvalarına, bulunduğu yerlerde Ticaret Mahkemelerinin bakması istenilmektedir. Diğer fıkralar

esasen 11 nci maddede mevcut ise de burada daha ziyade açıklanarak yazılmış bulunmaktadır.

2. 2 nci maddede nizamnamenin 14, 15, 16 ve 21 nci maddedeki para ve hapis cezaları Ticaret Kanununun 64 nci maddesiyle ve günün şartlarına göre ayarlanmıştır.

3. 3 nci maddenin konulması sebebi, 6591 sayılı Kanunla Sanayi Bakanlığına verilen tescil sa-lâhiyetinin, bir Adalet Bakanlığına gönderilerek muamelenin uzamasına mâni olmak içindir. Esa-sen Alâmeti Farika Nizamnamesinin mucip sebeplerini gösterir 2 Temmuz 1303 tarihli Danıştay mazbatasında «Zuhuru melhuż devaiden dolayı malûmat olmak üzere âlâmeti farika numunelerinin birer adedinin dersaadette Adliye Nezaretine ve taşralarda istinaf mahkemelerine verilmesi» kaydı vardır. Bunda tescilin Adalet Bakanlığınca yapılacağı hükmü mevcut değildir. Sırf bir formaliteden ibaret olan bu muamelenin kaldırılması ile işler çabuklaşacaktır.

4. 4 nci maddede kaldırılan hükümler gösterilmiştir.

5. Muvakkat madde ile, bu tasarının kanuniyet kesbettiği tarihte, mahkemelere intikal etmiş fa-kat hükme bağlanmamış işlerin bu kanun hükmüne tabi olduğu işaret olunmuştur.

6. 5 nci madde kanunun yürürlük tarihini göstermektedir.

7. 6 nci madde ise, kanunu yürütecek makamı tâyin etmektedir.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ NACİ ÖKTEM VE 8 ARKADAŞININ TEKLİFİ

28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi

MADDE 1. — 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesinin tanzim ettiği hukukî mü-nasebetlerden doğan dâvalara, dâva olunan şeyin miktarına ve kanunda gösterilen cezanın dere-cesine bakılmaksızın görevli merci asliye mahkemesidir.

Hukuk dâvaları, son fıkrada bildirilen yerlerde mevcudolduğu takdirde ticaret mahkemesi ba-
kar.

Bu kanunun şümulüne giren suçlara mütaallik işler, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 423 nci maddesine giren acele işlerdendir.

Şahsi dâva açılmış ise, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 358 nci maddesi hükmü tatbik olunur. Ceza dâvası ile birlikte şahsi hak da dâva edilmiş ise, beraet halinde ceza mahkemesi şah-si hak talebini karara bağlayamaz.

Hukuk ve ceza dâvalarını görmeye yetkili mahkeme, tecavüz fiilinin işlendiği veya fiile ait maddi delillerin elde edildiği yahut failin ikametgâhının bulunduğu yer mahkemesidir.

MADDE 2. — a) Nizamnamenin 14 nci maddesinde yazılı hallerden dolayı suçun derecesine göre, 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası, 6 aydan bir yıla kadar ağır hapis ce-zası veya her ikisiyle birlikte,

b) Nizamnamenin 15 nci maddesinde yazılı hallerden dolayı, suçun derecesine göre, 250 lira-dan 2 500 liraya kadar para cezası, bir aydan 6 aya kadar hapis cezası veya her ikisiyle bir-likte,

c) Nizamnamenin 16 nci maddesinde yazılı hallerden dolayı, suçun derecesine göre, 100 lira-dan 1 000 liraya kadar para cezası ve 7 günden bir aya kadar hapis cezası veya her ikisiyle bir-likte,

d) Nizamnamenin 21 nci maddesinde yazılı hallerden dolayı, suçun derecesine göre, 500 lira-dan 2 500 liraya kadar para cezası ve 1 aydan 6 aya kadar hapis cezası veya her ikisiyle bir-likte,

Cezaya hükmolunur.

Haksız rekabete ait hükümler mahfuzdur.

MADDE 3. — Nizamnamenin 2 nci maddesine 6591 sayılı Kanunla eklenen ikinci fıkra gereğince, Sanayi Bakanlığınca markanın tesciline karar verildikten sonra tanzim edilecek ilmühaber, doğrudan doğruya marka sahibine veya vekiline gönderilir.

MADDE 4. — Nizamnamenin 11 nci maddesi ile, 15, 15, 16 ve 21 nci maddelerinde kayıtlı para cezaları ile hapis müddetlerine ait hükümler ve 8 nci maddede kayıtlı, marka örneklerinin Adalet Bakanlığına gönderilmesi hakkındaki hüküm kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mahkemelere intikal etmiş, fakat hükmü bağlanmamış işlemler bu kanun hükmüne tabidir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi

Yüksek Başkanlığa

Markalar ve menşe işaretleri hakkındaki kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte sunuyorum. Gereğine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim. 10.9.1962

Manisa Milletvekili
Muammer Erten.

Markalar ve menşe işaretleri hakkındaki kanun lâyihasına mütaallik esbabı mucibe

1 - Bugün tatbik edilmekte olan 28 Nisan 1304 tarihli (Alâmeti Farika Nizamnamesi) Fransa'nın 1857 tarihli Alâmeti Farika Kanunundan iktibas edilmiş olduğu halde Fransız Kanununun gerek tedvin, gerek kazai ve ilmi içtihatların tesiri altında geçirdiği tekâmül ve tahavvüllere bigâne kalmış olduğundan artık pek eskimış olup memleketimizin bugünkü ticaret hayatına hiçbir suretle uymamaktadır.

Bundan başka memleketimiz, Lozan Sulh Muahedesine bağlı Ticaret Mukavelesinin 14 ncu maddesine göre 15 Mayıs 1930 tarih ve 1619 sayılı Kanunla Milletlerarası Sınai Mülkiyet Birliğinin temeli olan Paris Anlaşmasına ve fabrika ve ticaret markalarının milletlerarası tescili hakkındaki Madrid Anlaşması ile Sahte mevrit işaretinin men'i ve tecziyesi hakkındaki Madrid Anlaşmasına iştirak etmek suretiyle bu anlaşmaların esasları dâhilinde Âkid Devletler tebaalarının ve dolayısıyla vatandaşlarımızın markalar ve menşe işaretleri hakkındaki menfaatlerinin hususi kanunlarla himayesini taahhüdetmiştir.

Her ne kadar Madrid'de akdedilen her iki anlaşmaya tekabül eden mevzuat ısdar edilmiş ise de markalar ve menşe işaretleri hakkında 1938 yılında yapılan ıslah teşebbüsü neticelenmemiştir. Fakat bu sahadaki vaziyetin, ticaret hayatının gerektirdiği dürüstlük esasından bir hayli uzak olduğu da inkâr edilmez. bir hakikattir. Türk Ticaret Kanunu (ticaret unvanı), (işletme adı) ve (haksız rekabet) mevzuları ticaret sahasında büyük bir ehemmiyeti haiz olan dürüstlüğü sağlamak maksadiyle tanzim edildikleri gibi (markalar) ve (menşe işaretleri) mevzuları işbu lâyihada aynı esas dâhilinde tanzim edilmiştir.

Lâyihanın hazırlanışında kanunlarımız arasında tam bir ahenk temin etmek maksadiyle bir taraftan bağlı bulunduğumuz milletlerarası hükümler, diğer taraftan memleketimizin iktisadi

ve hukukî durumu nazarı itibara alınmış ve İsviçre'nin 1939 yılında tadil ve ıslah edilen (Fabrika ve ticaret markaları menşe işaretleriyle mai mükâfat ve madalyaları hakkındaki Kanunundan) mehzaz ve örnek olarak istifade edilmiştir.

Bununla beraber lâyiha adı geçen kanunun bir tercümesi veya adaptasyonu değildir. Zira bir taraftan memleketimizde yapılan tecrübelerden faydalanılarak lâyihanın şümulü İsviçre Kanunundakinden daha geniş tutulmuştur. Diğer taraftan, İsviçre Kanunundan inhiraf edilerek yeni bir markanın tescilinden evvel alâkahılara bir itiraz hakkını tanımak ve böylece tescilden sonraki iptal ve haksız rekabet dâvalarının tamamen değilse de hiç olmazsa hissedilir bir derecede önlemek yoluna gidilmiş ve böylelikle gerek âmmenin ve gerek alâkalı fertlerin menfaatleri korunmaya çalışılmıştır.

II - Lâyihada kullanılan tâbir ve istilahlara, Türk Ticaret Kanununda kullanımlara uygun düşmektedir. Bundan dolayı (alâmeti farika) tâbirinin yerine kâim olmak üzere zaten ticaret hayatımızda müstamel (marka) kelimesi teklif edilmiştir. (Ticaret ve fabrika markaları) tâbiri ise kifayet etmemektedir. Zira lâyihanın birinci maddesinden anlaşılacağı gibi markalar yalnız sanayi ve ticaret erbabı tarafından değil, aynı zamanda küçük sanatlar ve ziraat erbabı tarafından da kullanılabilir.

III - Lâyihanın bünyesine gelince : 44 maddeden ibaret olan birinci bölüm markalara, 7 maddeden ibaret olan ikinci bölüm menşe işaretlerine hasredilmiş, üçüncü bölümde ise çeşitli hükümler tanzim edilmiştir.

1. Markalara tahsis edilen bölümün ilk kısmı genel ve daha ziyade maddi hukuk mahiyetinde olan hükümleri hâvi olup hangi şekillerin marka olarak kullanılabilceği tescile salih olan veya olmıyan markalar, tescil isteme hakkını kimin haiz olduğu, tescilin hükümleri, korunma müddeti, kaydın terkin ve iptali gibi hususları tanzim etmektedir.

Bugünkü mevzuatımızdan ayrılarak ve fakat fiilî vaziyete uygun olarak tescil prensibinden bâzi istisnalar kabul olunmuştur. Bir taraftan devletlerarası anlaşmalara mütenazır olarak bir şahsın fiilen ihdas ve istimal etmekte olduğu ve piyasada mâruf hale getirmiş bulunduğu marka tanınmış, diğer taraftan, tescil edilmemiş bulunan diğer markaların da umumi hükümlere göre meselâ, hakkın süüistimali, gayrikanuni rekabet, şahsiyet hakkı, ticaret unvanı, işletme adı hakkındaki mevzuata nazaran, himaye gördüğü sarahaten belirtilmiştir. Şu halde Markalar Kanununun hususi hükümlerinden istifade etmek istiyen kimse markasını tescil ettirmelidir. Umumi hükümlerle iktifa eden marka sahibi ise hiçbir tescil mükellefiyetine tabi tutulmamıştır. Demek oluyor ki, bu bakımdan sanayi, küçük sanatlar, ziraat ve ticaret erbabına tam bir serbesti tanınmış ise de, tescil edilmiş olsun olmasın, marka olarak kullanılması caiz olan işaretler hakkında iktisat hayatının emniyet ve dürüştlüğünü temin etmek maksadiyle katî tahditlerin konması lüzumlu telâkki olunmuştur. Bu tahditler ise devletlerarası anlaşmalarla memleketimizin hususi bünyesine uygun bir tarzda tanzim olunmuştur. Misal kabilinden, ticaret unvanının marka olarak kullanılabilip kullanılmıyacağı meselesini hal çaresi gösterilebilir.

Ticaret unvanları ve işletme adları, bir müesseseye ait emtiayı başkalarınınkinden tefrik etmek maksadiyle kullanılmış olduğu keyfiyeti bedihîdir. İsviçre'nin Marka Kanununa göre, ticaret unvanları ticaret siciline kaydedilir edilmez aynı zamanda marka olarak himaye görür. Bu hal çaresi mevzuatımıza uygun değildir. Zira yürürlükte olan Ticaret kanunlarımızda göre ticaret unvanlarına tanınan inhisar ve himaye mahallî olup muntakavi ticaret tescil dairesinin hudutlarını aşmaz. Halbuki markalara tanınan himaye bütün memlekete hattâ milletlerarası anlaşmalar itibariyle, hemen hemen bütün medeni dünyaya şâmildir.

Markanın serbestçe devir ve temlik prensibi ticaret unvanı hususunda olduğu gibi tahdid olunmuştur. Yani marka yalnız ticaret evi veya alâkalı kısmı ile birlikte devir ve temlik olunabilir. Zira ancak bu taktirdedir ki, halk himaye edilebilir. Aynı sebeplerden dolayı marka hakkında bir kullanma ruhsatı verilmesi münasip görülmemiştir. Buna mukabil (kolektif marka) ve (konsern markaları) nı tanımakla iktisat erbabının bu hususta himayeye lâyık görülen menfaatleri kâfi derecede nazarı itibara alınmıştır.

Tescil neticesinde meydana gelen faydalanma hakkı muayyen bâzı emtiaya munhasırdır. Bu hususta (emtia sınıfı) usulü oldukça pratik olduğundan bu usulün memleketimizde de kabulü teklif olunmuştur.

Devam müddeti hakkındaki hükümler ihtira beratına mütaallik mümasil hükümlerden farklıdır. Zira ihtira beratıyla iktisabedilen hak zaten yalnız mahdut bir müddet için bahşedebildiği halde markaları ticaret unvanında olduğu gibi, bir müessesenin bekasınca muhafaza ve himaye etmek zaruridir.

Manka kaydının terkin ve iptali hakkındaki hükümler gerek ecnebi mevzuata ve gerek devletlerarası andlaşmalara göre hazırlanmıştır. Fiiliyatta tecavüz dâvaları esnasında çok defa butlan def'i dermeyan edildiği için bu mühim meseleyi açık bir tarzda halletmek maksadiyle ve bütün ilgililerin menfaatlerini aynı ayar üzerinden tartmak suretiyle 18 nci maddenin 2 ilâ 6 ncı fıkraları hükümleri teklif edilmiştir. Bunun neticesi olarak tecavüz dâvaları esnasında dâvadanın sahibolduğu markanın kanunen şu veya bu sebepten dolayı caiz olmayarak tescilinin veya kullanılmasının kanuna aykırı olduğu hususu ileri sürülebilirse de butlan iddialarını kabul eden mahkeme aynı zamanda markanın iptaline de karar verebilecektir. Bu suretle mahkemece bâtil telâkki edilen ve fakat iptal kararının fıkdanı yüzünden marka sicilinden terkin edilmemiş bulunan markalara artık cevaz verilmeyecektir.

2. Manka bölümünün ikinci kısmı tescilli işinin şekli tarafını tanzim etmektedir. Bu hususta bilhassa ehemmiyet arz eden yenilik dilekçenin tetkikine mütaallik 23 ve 24 ncü maddelerdeki teklif edilen usuldür ki, bu usul ihtira beratları hakkındaki lâyihanın mümasil maddelerinden yazılı usulün hemen hemen aynıdır. Salâhiyetli merci, dilekçe sahibinin tescil talebine hakkı olup olmadığı hususu haric olmak üzere tescil dilekçesinin ve diğer evrakın kanun ve talimatname hükümlerine uygun olup olmadığını tetkik eder. Tetkikin sonunda markanın maddi sebeplerden dolayı tescil edilemeyeceği neticesine varılacak olursa dilekçe reddedilir. Düzeltilebilecek veya tamamlanabilecek noksan veya eksikler varsa dilekçe sahibine münasip bir mühlet verilir ve bu mühlet içinde lüzumlu düzeltmeler yapılmadığı takdirde dilekçe reddedilir.

Tetkik sonunda markanın tescil edilebileceği neticesine varılacak olursa, hemen tescil işi yapılmayıp, tescil dilekçesi hülâsası Resmî Gazetede ilân olunur. İlân tarihinden itibaren üç ay içinde menfaati bulunan herkes tarafından, ileri sürülebilir sebeplere nazaran ya dâva ile mahkemeye ya itiraz ile Sanayi Vekâletine markanın tescil edilmemesi zımında müracaat olunabilir. Bu suretle menfaati bulunan herkes markanın tescilinden evvel kendi hak ve menfaatlerini korumak imkânına sahibolup markanın muhteva veya şekil itibariyle yahut diğer sebeplerden dolayı caiz olmadığını veya dilekçe sahibinin markayı tescil ettirme ve kullanma hakkına sahip bulunmadığını iddia ve ispat edebilir.

Sanayi Vekâletinin, hususiyile tescil işlerine bakan Smai Haklar Müdürlüğünün vereceği kararlar idari mahiyette olduğundan idari kaza hakkına girmesi ve vâkı itirazlar için vazifeli merci umumî kaidelere göre Devlet Şûrası olması gerekirdi. Fakat markalara mütaallik ihtilâflar idari den ziyade ekonomik ve ticari bir manzara arz ettiği cihetle Smai Haklar Müdürlüğünün markanın tescil edilmesi veya edilmemesi hususlarında verdiği kararlara Devlet Şûrasınca değil ihtisas mahkemesi mahiyetini arz eden Ankara Asliye Ticaret mahkemelerinden Adalet Vekâletince tâyin edilecek birine itiraz olunabilir. Bu mahkemenin itiraz tetkik mercii sıfatiyle vereceği kararlar aleyhine hiçbir mercie başvurulamaz. Bu suretle marka tescilli sahasında tam bir vâhdet ve ahenk temin edilmiş olacağı gibi diğer memleketlerde idari ve kazai içtihatlar arasında vâkı ve bütün alâkahaları için pek mahzurlu olan ihtilâflar önlenmiş olacaktır.

Haklarında vaktinde itiraz edilmiyen veya yapılan itirazlar vârit görülmeyen marka dilekçeleri sicil defterine geçirilecektir. Lâyihanın tescil işleri hakkındaki maddeleri yalnız esas noktalara temas ettiğinden teferruata mütedair hükümler bugün olduğu gibi talimatname yolu ile ıslah edilecektir.

Milletlerarası anlaşmalar ve sergilerde teşhir suretiyle kazanılan rüçhan haklarına mütaallik 30 ilâ 34 nci maddeler ihtira beratı kanunu lâyihasındakinden farksızdır.

3. Marka bölümünün üçüncü kısmı hukuk ve ceza dâvalarına mütaallik olup hak sahiplerine tam bir himaye temin etmek maksadıyla gerek maddi hukuk gerekse usul hukuku bakımından son teferruatına kadar ve kısmen de umumi hükümlerden ayrılarak tanzim edilmiştir.

4. Lâyihanın ikinci bölümü menşe işaretlerine taallük etmektedir. Bunların mahiyeti markalarınkinden farklı ve bu nevi hükümlerin (Ticarette taşışın men'i ve ihraatın murakabesi ve korunması hakkındaki Kanun) da yer alması hatıra gelebilirse de gerek İsviçre Kanunu ve gerek Paris ve Madrid anlaşmalarının 1934 yılında Londra'da gözden geçirilmiş metinlerine uygun olacağından menşe işaretleri hakkında 45 - 50 nci maddeler konmuştur.

5. Lâyihanın üçüncü bölümünü teşkil eden 51 - 57 nci maddeler ise çeşitli hükümlere ait bulunmaktadır.

MANİSA MİLLETVEKİLİ MUAMMER ERTEN'İN TEKLİFİ

Markalar ve menşe işaretleri hakkında Kanun

BİRİNCİ BÖLÜM

Markalar

BİRİNCİ KISIM

Genel hükümler

I - Marka

MADDE 1. — Sanayi, küçük sanatlar, ziraat ve ticaret erbabı tarafından imal, ihzar, istihsal olunan veya satışa arz edilen her nevi emtiayı başkalarınınkinden ayırdetmek için bu emtia veya ambalâj üzerine konan ve bu maksada elverişli bulunan işaretler marka sayılır.

II - Tescil prensibi

1. Umumi olarak

MADDE 2. — İşbu kanunda tâyin ve tasrih edilen haklardan faydalanabilmek için markanın Sanayi Vekâletince tutulacak sicilde tescil edilmiş olması şarttır.

Tescil edilmemiş bulunan markalar ancak umumi hükümlere göre himaye görür.

İşbu kanunun 4, 6 ve 17 nci maddelerine göre tescil edilemeyen işaretlerin marka olarak kullanılması memnudur.

Menşe işaretleri hakkındaki hükümler mahfuzdur.

2. Marka olarak tescil edilemeyecek işaretler

A) Şekil itibarıyla

MADDE 3. — Aşağıda yazılı işaretler marka olarak tescil edilemez :

1. Satış şeklinde olmayan ve bundan dolayı tescil edildikleri gibi aynen kullanılmıyacak işaretler :

2. Etiket, kapak, kap, mahfaza, zarf ve alelûmum ambalâjlar veya doğrudan doğruya emtia

üzerine basım yahut muhtelif vasıflarla yapıştırılmak suretiyle veyahut da dökme, oyma, dokuma, boyama gibi suretlerle konamıyan işaretler:

3. Sırf kelimelerden mürekkep olanlar da beş kelimedenden fazla bir ibare ihtiva eden işaretler.

4. Sırf muayyen bir renkten veya münferit bir harf veyahut rakamdan ibaret olan işaretler.

Şu kadar ki hususi bir şekil verilen veya her hangi bir remiz, tezyinat, çizgi veya resimlerle şeklen beraber olan münferit harf ve rakamlarla sözü geçen hususlar veya diğer renklerle şeklen beraber olan renkler marka olarak tescil olunabilir.

B) *Muhteva itibariyle*

a) *Mutlak olarak*

MADDE 4. — Aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez:

1. Gayesi veya kullanılış tarzı itibariyle kanun ve nizamlara, ahlâk ve adâba, âmme nizamına aykırı olan yahut halkı aldatacak veya millî duyguları rencide edecek mahiyette görülen işaretler;

2. Umumun malı olan güzel sanat eserlerinin veya tarihî âbidelerin kıymet ve itibarını düşünecek şekilde tertibedilen işaretler;

3. Yabancı mahsul ve mamulâtın Türkiye içinde; Türk mahsul ve mamulâtının yabancı memleketlerde istihsal ve imal edildiği zannını uyandıracak surette tertibedilen işaretler;

4. Markanın tescilini istiyen kimsenin ikamet istihsal, imal veya ticaret mahalli ile ilgili bulunmıyan menşe unvanlarını havi işaret ve adlar;

5. Markanın tescilini istiyen kimseye aidolmıyan tasdikname, diploma, takdirname, madalya gibi hususları ihtiva eden işaretler:

6. Aynı veya mevzuu itibariyle yakın emtia sınıfına tallûk etmek kaydıyle Türkiye'de evvelce tescil edilmiş veya sonradan tescil edilmek şartıyla tescil için daha evvelce müracaat edilmiş olup da bu müracaat henüz kesin bir karara bağlanmamış yahut Türkiye ve yabancı memleketlerde tescilinden evvel teammüm etmiş olan veyahut bunların biçim, telâffuz ve mâna yahut da bunlardan birisi itibariyle ilk bakışta kolayca tefrik edilemiyen benzeri markalar. «Dokuzuncu madde hükmü mahfuzdur»

7. Benzerlerinden tefriğe yarıyan temyiz ve tahsis edici vasfı taşımayan işaretler,

Her hangi bir işaretin marka olarak tescil edilip edilmeyeceğinin tâyininde münferit unsurlardan ziyade markanın küllolarak bıraktığı umumi intiba nazara alınır.

b) *Markanın esas unsuru itibariyle*

MADDE 5. — Esas unsur olarak aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez:

a) Munhasıran markanın üzerine konacağı eşyanın nevi, cins, vasıf miktar, kıymet ve menşei sevk ve tahsis olunduğu yeri veya zamanı gösteren işaret ve kayıtlardan ibaret bulunan markalar;

b) Ticaret âleminde herkes tarafından kullanılması mütat ve müteammim bulunan veya muayyen bir meslek, sanat veya ticaret grupuna mensubolanları teşhise yarıyan ad ve işaretler;

c) Muayyen bir tip eşyayı gösteren ve eşya adı haline gelmiş olan işaret ve adlar;

Markanın benzerlerinden tefriğine yarıyan temyiz ve tahsis edici unsurlar markanın esas unsurları sayılır.

Birinci fıkrada yazılı işaret ve adlar bir markanın esas unsuruna merbut olup da, onunla münasebet halinde bulunur ve bir arada tescil ettirilmiş olursa, markanın tamamlayıcı unsurlarını teşkil eder. Bunların tescili mütaakıp değiştirilmeleri ve birinden ayrılmaları ancak ikinci bir tescil muamelesiyle mümkündür.

3. Muayyen kimseler mahfuz tutulan markalar

MADDE 6. — Aşağıda yazılı işaretler yalnız hak sahipleri veya bunların yazılı müsaadelerini almış olanlar tarafından kullanılmak üzere marka veya bir markanın esas yahut tamamlayıcı unsuru olarak tescil edilebilir.

1. Türkiye ve Türkiye hakkında müttekabiliyet esasını kabul etmek şartıyla ecnebi Devlet ve memleketlerin arma, bayrak ve sair alâmetleri, resmî kontrol veya ayar işaret ve mühürleri ve gerek resmî makam ve dairelerle âmme müesseselerine ait gerek sair müessese ve teşekküllerle Kızılay ve buna benzer âmmeye faydalı müessese ve cemiyetler tarafından kullanılarak kanunen hususi bir himayeden faydalanan alâmet ve işaretlerle bunlara ilk bakışta kolayca tefrik edilemeyecek derecede benziyen markalar;

2. Fikir ve sanat eserleri Kanununa dâhil olan eserlerden aynen veya işlenmiş şekilde vücuda getirilen markalar.

Hakiki ve hükmi şahısların adları, remizleri, müstear adları, ticaret unvanları ve işletme adlarıyla hakiki şahıslara ait fotoğraf, resim ve karikatürlerin marka veya bir markanın esas yahut tamamlayıcı unsuru olarak kullanılması ve tescil edilmesi hususunda Medeni Kanunun şahsiyetin himayesine ve Ticaret Kanununun ticaret unvanı ve işletme adının himayesine mütaallik hükümleri mahfuzdur.

4. Tescil ettirme hakkını haiz olanlar

a) Umumi olarak

MADDE 7. — Yalnız aşağıda yazılı kimseler marka tescili talebinde bulunabilirler.

1. İmal, istihsal veya ticaret müesseseleri Türkiye'de bulunan sanayi, küçük sanatlar, ziraat ve ticaret erbabı;

2. Türkiye hakkında müttekabiliyet esasını kabul etmiş olan memleketlerde müesseseleri bulunan ve markalarının orada himaye görmekte bulunduğunu ispat eden sanayi, küçük sanatlar, ziraat ve ticaret erbabı;

3. Sınai, ticari veya zirai müessese işleten Türk âmme teşekkül ve müesseseleri ve markalarının mensub oldukları Devlet dâhilinde himaye edildiklerini ve bu Devletin de Türkiye hakkında müttekabiliyet esasını kabul etmiş olduğunu ispat etmek şartıyla yabancı âmme teşekkül ve müesseseleri.

Birinci fıkranın 2 ve 3 sayılı bendlerinde yazılı ve markaları işbu kanunun hükümlerine uygun olan kimseler, mensub oldukları Devlet Türkiye hakkında ispat bakımından da müttekabiliyet esasını kabul etmiş olmak şartıyla markalarının sözü geçen Devlette himaye edildiğini ispat etmekten vârestedirler.

Bu nevi kimselerin Türkiye'de tescil ettirmek istedikleri marka, mense memleketinde müeccel olandan farklı olsa bile, bu fark sadece markanın tamamlayıcı unsurlarına taallük etmek ve markanın bıraktığı umumi intibai değiştirmemek şartıyla tescil olunur.

b) Kolektif marka halinde

MADDE 8. — Sanayi, küçük sanatlar, ziraat ve ticaret erbabının müşterek menfaatlerini himaye, teşvik ve murakabe maksadiyle kurulan ve hükmi şahsiyete sahip bulunan birlik veya birlikler, bizzat bir müessese işletmeseler bile, kendi rızaları tarafından imal, ihzar, istihsal veya satışa arz edilen emtiayı, başkalarınınkinden ayırdetmek üzere kolektif markalar tescil ettirebilirler. Aynı hüküm âmme hukuku hükmi şahısları hakkında da tatbik olunur.

Bir kolektif markanın tescilinden doğan hakları, yalnız hak sahibi olarak kayıtlı bulunan birlik veya birlikler veyahut âmme hukuku hükmi şahısları talep ve dermeyan edebilirler. Bu sâlihîyet aynı zamanda, kolektif markaya ilişik hakkın ihlâl edilmesi sebebiyle birlik üyelerinden birini uğradığı zarar ve ziyandan doğan dâva hakkında da şâmindir.

Merkezlerinin bulunduğu Devletin hususi hukuk veya âmme hukuku hükümlerine göre kurulmuş olan yabancı birlikler, sözü geçen Devlet Türkiye hakkında mütekabiliyet esasını görmek şartıyla Türkiye'de kolektif markalar tescil ettirebilirler.

Yedinci maddenin son fıkrası hükmü burada da caridir.

c) *Konserm markaları*

MADDE 9. — Hukukan birbirinden müstakil hakiki veya hükmi şahıslar olmakla beraber aralarında yapılan mukavelelere göre mamul ve mahsullerinin eşitliğini temin üzere aynı imal, ihzar veya istihsal tarz ve usullerini tatbik ettikleri için, birbirleriyle sıkı sıkıya münasebet-tar olan istihsal erbabı, halkın aldatılması veya âmme menfaatinin her hangi diğer bir tarzda ihlâl edilmesi tehlikesini doğurmamak şartıyla, aynı markayı aynı veya mevzu itibariyle yakın emtia sınıfları için münferiden tescil ettirebilirler.

Konserm âzasından her biri markanın tescilin len doğan hakları müstakillen ve kendi namına talep ve dermeyan edebileceği gibi hakkının ihlâli halinde müstakillen dâva açabilir. Şikâyette bulunabilir.

Alâkadılar arasında yapılan mukavele hükümleri mahfuzdur.

d) *Karîme*

MADDE 10. — Bir markayı ilk defa tevdi ederek tescil ettiren kimse onun hakiki sahibi sayılır. Şu kadar ki, başka bir şahsın aynı emtia sınıfı için aynı markayı daha önce fiilen ihdas ve istimal etmekte olduğunu ve piyasada mâruf hale getirmiş bulunduğunu müseccel markanın sahibine karşı iddia ve bu iddialarını dâva veya karşılık dâva suretiyle ispat hakkı mahfuzdur. Bu hak markanın tescilini mütaakıp yapılacak ilândan itibaren üç yıl geçmekle sâkit olur.

Yabancı memleketlerde tescil için yetkili makama usulen yapılmış olan müracaat ve sergilerde teşhir suretiyle kazanılmış olan rüçhan haklarına ait hükümler mahfuzdur.

5. *Tescilin hükümleri*

a) *Umumi olarak*

MADDE 11. — Markanın tescili, himaye müdleti içinde kanunun birinci maddesinde yazılı maksat ve tarzda kullanmak şartıyla ve tescilin şümülüne giren emtia veya emtia sınıflarına mütaallik olmak üzere marka sahibine markadan munhasıran faydalanma hakkını verir. Hususiyle, markayı tescilin şümülüne giren emtia sınıflarına dâhil emtia veya ambalâjları üzerine koymak, bu emtiayı satmak, dağıtmak veya diğer bir şekilde ticaret sahasına çıkarmak ve markayı ticari evrakta, gazetelerde veya sair ilân ve reklâmlarda kullanmak suretiyle faydalanma hakkı munhasıran müseccel markanın sahibine aittir.

Markanın tescil edilmiş olduğu gibi aynen kullanılması şarttır. Şu kadar ki, markanın sadece tamamlayıcı unsurları bakımından cüzi inhirafarla kullanılması onun himayesine tesir etmez.

Kezalik renksiz olarak tescil ettirilen bir marka her hangi bir renkte kullanılabilir. Bir markaya birden çok dilde kaleme alınmış ayrı ayrı metinler dercedilmiş ise markanın sadece tek bir dilde tevdi ve tescili, markanın bıraktığı umumi intiba mütaaddit metinlerin kullanılmasından dolayı bir değişikliğe mâruz kalmamak şartıyla, himayeyi elde etmek için kâfidir.

b) *Istisnalar*

MADDE 12. — Tescil ile doğan munhasıran faydalanma hakkı başka bir kimsenin imal, ihzar, istihsal ettiği veya ticarete çıkardığı emtia üzerine kendi öz ve soyadını, ticaret unvanını, işletme adını ve adresini ve emtianın nevi, menşe, miktar, mahiyet ve vasıfları, sevk ve tahsis

olunacak yarı, neden ve nasıl yapıldığı, yenilik veya eksikliği, şekil ve kıymeti gibi hususları gösteren kayıtları koymasına mâni değildir. Haksız rakabete mütaallik hükümler mahfuzdur.

Tescilin hükmü geçici olarak Türkiye hudutları içine giren kara, deniz ve hava nakil vasıtalarına şâmil değildir.

III - Marka üzerinde tasarruf

MADDE 13. — Marka, ancak mamulâtını başkalarınınkinden ayırdetmeye yaradığı müessesese ile birlikte devir ve temlik veya haczedilebilir. Müessesese birçok memleketlere yayılmış bulunduğu takdirde marka müessesesinin yalnız Türkiye'de bulunan kısmı ile birlikte de devir ve temlik veya haczedilebilir, meğer ki, markanın devralan kimse tarafından kullanılması halkın aldatılması tehlikesini doğurmuş ola.

Markanın, tahsis edildiği emtia sınıflarından birisi için devri ancak ilgili müessesese aksamı ile birlikte caizdir. Meğer ki, markanın devralan tarafından kullanılması halkın aldatılması tehlikesini doğurmuş ola.

Devir keyfiyeti üçüncü şahıslar hakkında ancak tescil ve ilân tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

Marka ve tescilinden doğan haklar miras yolu ile intikal eder. Ölüme bağlı tasarruflar yalnız 1, 2 ve 3 ncü fıkralarda yazılı şartlar altında hüküm ifade eder.

Kolektif markalar devir ve temlik edilemez.

IV - Devam müddeti

MADDE 14. — Markanın tescili ile iktisabolunan hakların devam müddeti müracaat tarihinden itibaren on senedir.

Bu müddetin bitmesinden itibaren kaydın her defasında on senelik müddetler için yenilenmesi için marka sahibi altı aylık bir rüçhan müddetinden faydalanır.

Yenilenme muamelesini yapmak istiyen bir kimse 30 ncü maddenin 1 ncü fıkrasında yazılı şahıslardan ise, markanın menşe memlekette himaye edilmekte olduğunu ispatla mükellef değildir.

Tescilin yenilenmesi talebi üzerine markanın bu kanun hükümlerine aykırı olup olmadığı keyfiyeti yenileme dilekçesinin verildiği tarihteki hal ve vaziyete göre sadece 23 ncü maddenin tâyin ettiği hudut dâhilinde tetkik edilir.

V - Kaydın terkinini

I - Sebepleri

a) Feragat

MADDE 15. — Marka sahibi, Sanayi Vekâletine verdiği imzası tasdikli bir beyanname ile tescilden doğan haklardan feragat ettiği takdirde kayıt terkin olunarak keyfiyet Resmî Gazete ve Resmî Sınai Haklar gazetesinde neşir ve ilân olunur.

Marka birden çok emtia sınıflarına şâmil olarak tescil edilmiş bulunduğu takdirde marka sahibinin bunlardan bir veya birkaçı hakkındaki feragati caizdir. Bu gibi hallerde kayıt gereği gibi tahdidolunarak keyfiyet neşir ve ilân olunur.

b) Diğer sebepler

MADDE 16. — Marka sahibi, birbirini takibeden üç yıl içinde markasını muhik bir sebebolmaksızın gereği gibi kullanmaz veya markanın aidolduğu müessesenin işletilmesi markanın sahibi veya halefi tarafından terk edilirse yahut markanın muhtevasının hakiki vaziyete uygun olmadığına veyahut halkın aldatılması tehlikesinin mevcudolduğu delâlet eden ahval ve şartlar varsa, her alâkadar mahkmeden markaya ait kaydın terkinini talebedebilir.

Alâkalılar tarafından kullanılmamış olan kolektif markalara da birinci fıkra hükmü tatbik olunur. Bundan başka birlik veya âmme hukuku hükmü şahsı, bir kolektif markanın maksadına aykırı veyahut halkın aldatılması tehlikesini yaratacak tarzda kullanılmasına meydan verecek olursa, alâkasını ispat eden herkes markaya ait kaydın terkinini mahkemeden talebedebilir.

Marka, hak sahibi tarafından, tescil edilmiş bulunduğu şekilden sadece tamamlayıcı unsurlar bakımından cüzi inhirafarla kullanılacak olursa, kaydının terkinini talebedilemez.

Kaydın terkinine mütaallik karar kesinleştiği tarihten itibaren onbeş gün içinde mahkemece re'sen Sanayi Vekâletine bildirilir. Bunun üzerine tescil kayıtları terkin edilerek keyfiyet Resmî Gazete ve Resmî Sınai Haklar Gazetesinde neşir ve ilân olunur.

Mütekabiliyet esası kabul edilmiş olmak şartıyla Bakanlar Kurulu, markanın memleket içinde kullanılması mecburiyetinde bâzı memleketleri istisna edebilir.

2. Hükümleri

MADDE 17. — Kaydı terkin edilen marka terkin tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe aynı emtia sınıfına dâhil olan emtia hakkında bir üçüncü şahıs lehine tescil edilemez.

VI - Kaydın iptali

1. Sebepleri

MADDE 18. — Bir marka 4, 5 ve 17 nci maddelerde yazılı yasaklardan birine aykırı olarak tescil edilmişse markanın iptal edilmesinde menfaati bulunan her şahıs mahkemeden markanın iptalini talebedebilir. Butlan sebebini dördüncü maddenin 1 ilâ 5 nci bendlerinde yazılı sebeplerden birinin mevcudiyeti halinde Sanayi Vekâleti de aynı hakkı haizdir. İptal sebebi markanın üzerine konacağı emtia sınıfına taallük ediyorsa, mahkeme iptal yerine sadece tescil kaydının gereği gibi tahdidine de karar verir.

Şu kadar ki, 24 ncü maddenin 3 ncü fıkrası hükmüne göre itiraz hakkını haiz olduğu halde bunu muhik bir sebeb olmaksızın vaktinde kullanmamış olan şahıs, 4 ncü maddenin 6 ve 7 nci bendleriyle 5 nci maddede yazılı sebeplerden dolayı iptal dâvası açamaz.

Gayrimüseccel bir markanın müseccel bir markaya tecavüz teşkil eylediği iddiasıyla ceza veya hukuk dâvası açması halinde, gayrimüseccel marka sahibi müseccel markanın yukarıki fıkralar hükümlerine tevfiikan bâtil olduğunu defan dermeyan edemeyip ancak dâva veya karşılık dâva açmak ve iptaline hüküm almak suretiyle ispat edebilir.

Üçüncü fıkraya tevfiikan açılacak iptal dâvası sanığın sorgusunu mütaakıp onbeş gün içinde açılırsa ceza dâvası için geciktirici mesele teşkil eder.

Üçüncü fıkraya tevfiikan hukuk dâvası açılan hallerde her iki dâva birleştirilir.

Müseccel bir markanın, müseccel diğer bir markaya tecavüz teşkil eylediği iddiasıyla ceza veya hukuk dâvası açılması halinde bu maddenin 1 ve 2 nci fıkralarına müsteniden ileri sürülecek butlan iddiaları defan da dermeyan ve aynı zamanda markanın iptali talebolunabilir.

2. Hükümleri

MADDE 19. — İptal kararının kesinleşmesi üzerine, marka tescil edilmemiş sayılır.

İptal kararı kesinleştiği tarihten itibaren 15 gün içinde mahkemece re'sen Sanayi Vekâletine bildirilir. Bunun üzerine tescil kayıtları terkin edilerek keyfiyet Resmî Gazete ve Sınai Haklar Gazetesinde neşir ve ilân olunur.

VII - Vekil göstermek mecburiyeti

MADDE 20. — Türkiye'de ikametgâhı olmayanlar markalarını tescil ettirmek ve tescilde doğan haklarını kullanabilmek için ikametgâhı Türkiye'de bulunan bir vekil göstermek mecburiyetindedirler.

Avukathk Kanunu hükümleri mahfuz kalmak şartıyla vekil müvekkilini bu kanun hükümlerine göre cereyan eden idari muamelelerle markaya mütaallik ihtilâflarda temsil etmeye yetkilidir. İdare ve kaza mercilerince vekile yapılan tebligat asla yapılmış hükmündedir.

İKİNCİ KISIM

Tescil işleri

I - Müracaat

1. Yeri ve tarihi

MADDE 21. — Bir markanın tescilini isteyen kimse merkezde doğrudan doğruya, vilâyetlerde Bölge Ekonomi ve Ticaret müdürlükleri, bu müdürlüklerin merkezleri dışında bulunan vilâyetlerde valilikler, bilûmum kaza merkezlerinde kaymakamlar vasıtasıyla Sanayi Vekâletine müracaat ederek işbu kanun ve bunun tatbik suretini gösteren talimatname ile tâyin olunan şekilde bir tescil dilekçesi verir.

Müracaat tarihi, tescil dilekçesi karşılığında birinci fıkrada yazılı merciler tarafından verilecek tesellüm makbuzundaki gün, saat ve dakikadır.

2. Şekil

MADDE 22. — Tescil dilekçesi marka sahibinin ve arsa vekilinin ad ve adreslerini, rüçhan hakkı isteyip istemediğini, markanın hangi müessesede ve hangi emtia veya emtia sınıfı için kullanılacağına dair bir beyanı ihtiva eder. Sanayi Vekâletinde musaddak tatbik imzası bulunmayan şahıslar tasdikli imzalarını ibraz ile mükelleftirler.

Dilekçeye tescil edilmek istenilen marka veya kopyesi, vekilin vekâletnamesi ve marka evvelce yabancı bir memlekette tescil edilmiş ise menşe memleket vesikası iliştilir.

Bir dilekçe ile en çok on markanın tescili talebedilebilir.

Dilekçe sahibi, kendi müessesinde ve kolektif markalarda da birliğe mensup üyelerin müesseselerinde imal, ihzar, istihsal veya satışa arz edilen emtiaya taallük etmiyen emtia sınıfları için markanın tescilini talebedemez.

Müesseselerde imal, ihzar, istihsal veya satışa arz edilen emtia neveleri ile 6, 7, 8 ve 9 ncu maddelerde yazılı hususların tevsiki için dilekçeye eklenecek diğer vesikalar ve emtia sınıfları ile bunlara dâhil olan emtia talimatname ile tâyin olunur.

3. Müracaatın tetkiki

MADDE 23. — Sanayi Vekâletince 15 gün içinde tescil dilekçesinin ve diğer evrakın kanun ve talimatname hükümlerine uygun olup olmadığı tetkik edilir.

Markanın birinci maddedeki unsurlara uygun düşmediği veya 3 ncu maddenin 1 ilâ 4 sayılı bendleri ile 4, 5, 6 veya 17 nci madde hükümlerine göre tescili caiz olmadığı neticesine varılırsa dilekçe mucip sebepli bir kararla reddedilir.

Müracaatın 22 nci maddeye veya Talimatname hükümlerine uygun düşmediği neticesine varılırsa noksanlar dilekçe sahibine bildirilerek onları tamamlamak için tebliğ tarihinden başlamak üzere en çok üç ay mühlet verilir. Bu mühlet içinde noksanlar tamamlanmazsa müracaat hiç yapılmamış sayılıp dilekçe mucip sebepli bir kararla reddedilir.

Ret kararlarına tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde Ankara Asliye Ticaret Mahkemesinde itiraz edilebilir. Taraplardan biri duruşma talebetmemiş ise mahkeme tetkikatını evrak üzerinde yaparak kararını verir.

Mahkeme ret kararını iptal ettiği takdirde kararda yapılacak muamele de ayrıca gösterilir. Bu karar aleyhine hiçbir mercie başvurulamaz.

b) *Kabul halleri*

MADDE 24. — Müracaatın kanun ve talimatname hükümlerine uygun düştüğü neticesine varıldığı veya dilekçe sahibi kendisine verilen mühlet içinde noksanları tamamladığı takdirde Sanayi Vekâleti veya Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi müracaatın kabulüne karar verirse tescil dilekçesi hulâsası müracaat tarihi ile birlikte Resmî Gazetede ilân edilir.

İlân dilekçe sahibi lehinde geçici olarak 11 ve 12 nci maddelerde yazılı tescil hükmünü ifade eden ilâna bu husus da dercolunur.

Menfaati bulunan herkes ilân tarihinden itibaren üç ay içinde müracaatın 4 ilâ 9 veya 17 nci maddelere aykırı olduğu iddiasıyla mahkemeye müracaat ederek markanın tescili caiz olmadığına karar verilmesini talebedebilir.

Ancak 23 ncü maddenin 3 ncü fıkrasında yazılı sebeplerden dolayı itiraz Sanayi Vekâletine yapılır. Ve bu Vekâletçe de karara bağlanır.

İtiraz vârit görülürse, kabul kararı iptal edilerek müracaat hiç yapılmamış sayılır ve dilekçe mucip sebepli bir kararla reddedilir. 23 ncü maddenin 4 ve 5 nci fıkraları burada da caridir.

Sanayi Vekâleti kabul kararında ısrar ederse dosyayı kesin karara bağlamak üzere Ankara Asliye Ticaret Mahkemesine gönderir. Mahkeme 23 ncü maddenin dördüncü fıkrasındaki usul dairesinde muamele yapar.

Mahkeme kabul kararını iptal ederse yapılacak muameleyi de re'sen ayrıca gösterir.

II - Tescil

1. *Markanın sicile geçirilmesi*

MADDE 25. — Vaktinde itiraza uğramıyan veya itiraz edilip de itirazı reddedilen tescil müracaatı sicil defterine geçirilir ve marka şahadetnamesi tanzim olunur.

Sicil defterine; marka ve numarası, markanın aid olduğu müessese ve markanın üzerine konacağı emtia, emtia sınıfı veya sınıfları, marka sahibinin ve varsa vekilinin ad, ikametgâh ve iş adresleri, müracaat tarihi ve markaya ve onun üzerindeki haklara taallük eden bütün değişiklikler ve ayrıca talimatname ile tâyin olunan diğer hususlar geçirilir.

Geçici himayeye mütaallik 24 ncü maddenin 2 nci fıkrası hükmü mahfuz kalmak şartıyla müseccel marka üzerindeki haklar ancak tescilli mütaakıp iktisabolunur.

2. *İlân*

MADDE 26. — Markaların tescilini mütaakıp sicile geçirilen hususlar ile sonradan vukubulan değişiklikler Resmî Gazete ve Resmî Sınai Haklar gazetesinde ilân olunur.

3. *Sicilin aleniyeti*

MADDE 27. — Herkes Sanayi Vekâletinde tutulan marka sicil defterinin muhtevası ile tescil dilekçelerine ve eklerine vukuf peyda edebilir.

4. *Marka şahadetnamesi*

MADDE 28. — Marka şahadetnamesi, başlığında Türkiye Cumhuriyeti ibaresini ve ay yıldız resmini havi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin mührü ile tasdikli, resmî bir vesikadır. Şahadetnameye markanın konulacağı emtia sınıfları yazılarak markanın tasdikli bir örneği de eklenir.

5. *(Tescil edilmişir) ibaresi*

MADDE 29. — Marka kullanılırken (tescil edilmiştir) ibaresi eklendiği takdirde sicil numarasının yazılması şarttır.

Ancağ bu ibarenin markanın tescil şeklini bozacak ve tescil edildiği şekilden farklı bir in-tiba hâsıl edecek surette ilâvesi caiz değildir.

I - Rüçhan hakları

1. Milletlerarası anlaşmalar itibarıyla

a) Rüçhan hakkı ve sahibi

MADDE 30. — Milletlerarası Sınai Mülkiyet Birliğine dâhil olan veya Türkiye hakkında mütekabiliyet esasını kabul etmiş bulunan memleketlerden birine mensup kimseler veya bu memleketlerden birine mensobulmamakla beraber bu memleketlerden birinin ülkesinde ikametgâhı veya hakiki ve işler vaziyette bir müessesesi bulunanlar bu memleketlerden her hangi biri de kendilerine markanın tevdi ve tescili için yetkili mercilere usulü dairesinde yaptıkları müracaattan sonra, Türkiye’de aynı marka hakkında tescil müracaatında buldukları takdirde ilk müracaatlarına istinaden Türkiye’de rüçhan hakkından istifade ederler.

Bu rüçhan hakkı, birinci fıkrada yazılı ve Türkiye’den gayri memleketlerden birinde ilk müracaat tarihinden sonra ortaya çıkan ve markaya mütaallik bulunan vakaların Türkiye’deki müracaata karşı itimadı dermeyan edilememesinden ibarettir.

Rüçhan hakkı sahibi bulunan kimseden ilk müracaatın mevzuu olan markayı Türkiye’de kullanmak üzere devralan kimse, birinci fıkrada yazılı kimselerden olmasa, bile, rüçhan hakkından faydalanabilir. Aksine yapılan mukavele hükümsüzdür.

Salâhiyeti olmayan bir kimse Türkiye dışında ilk müracaatını yapmış veya Türkiye’de tescil için müracaatte bulunmuş yahut her iki muameleyi ifa etmiş olsa bile rüçhan hakkından ancak markanın hakiki sahibi faydalanabilir.

b) Rüçhan hakkının kullanılması

MADDE 31. — Yabancı memleketteki ilk müracaat tarihinden itibaren altı ay içinde Türkiye’de aynı marka için müracaat eden kimse 30 ncu maddede yazılı rüçhan hakkını aynı müddet zarfında dermeyan etmek şartıyla bu haktan faydalanır.

Rüçhan hakkı, müddeti içinde istemediği ve tescil dilekçesinde bildirmedeği yahut ilk müracaatı ispata yarayan vesikalar talimatname hükümlerine göre markanın Türkiyede’ki tescil tarihine kadar verilmediği takdirde, nazara alınmaz.

Rüçhan hakkının nazara alınması, mevcudiyeti veya kimin rüçhan sahibi olduğuna delil teşkil etmez.

Şu kadar ki, Türkiye’de yapılan tescil müracaatında daha önce yabancı memlekette vukubulduğu bildirilen müracaata, aksi sabit oluncaya kadar, Milletlerarası Sınai Mülkiyet Birliğine dâhil memleketlerden birinde vâkı olmuş ilk müracaat nazariyle bakılır.

2. Sergilerde teşhir itibarıyla

a) Rüçhan hakkı ve sahibi

MADDE 32. — Türkiye’de Hükümet tarafından veya Hükümetin müsaadesiyle yapılan milli ve milletlerarası sergilerle Milletlerarası Sınai Mülkiyet Birliğine dâhil yahut Türkiye hakkında mütekabiliyet esasını kabul etmiş olan memleketlerde açılan resmî veya fresmen tanınan sergilerde emtiasını markalarıyla birlikte teşhir etmiş olanlar, 30 ncu maddenin 1 nci fıkrasında yazılı şahıslardan olmak kaydıyla, Türkiye’de aynı markaların tescili için müracaat ederlerse rüçhan hakkından faydalanırlar.

Bu rüçhan hakkı markanın üzerine konulduğu emtianın sergiye konulduğu tarihten sonra ortaya çıkan ve markaya mütaallik bulunan vakaların Türkiye’deki müracaat aleyhine itirazen dermeyan edilmesinden ibarettir. Şu kadar ki, markanın üzerine konduğu emtia, sergi-

nin resmî açılış tarihine takaddüm eden üç aydan evvel sergi yerine görüntür şeklinde konmuş ise ancak üç aylık müddet nazara alınır.

30 ncu maddenin 2 ve 3 ncü fıkraları hükümleri kıyasen tatbik olunur.

Bir sergide gösterilmiş aynı emtia veya aynı emtia sınıfı yahut sınıflarına dâhil olan emtia üzerine konarak aynı marka hakkında birden fazla tescil dilekçesi verilmiş ise bu emtiayı sergiye ilk koyan kimse, ve bu emtia sergide aynı zamanda teşhir edilmiş ise ilk müracaat eden kimse rüçhan hakkından faydalanır.

b) *Rüçhan hakkının kullanılması*

MADDE 33. — Serginin resmî açılış tarihinden itibaren altı ay içinde müracaat eden kimse 32 nci maddede yazılı rüçhan hakkını aynı müddet zarfında dermeyan etmek şartıyla bu hak-tan faydalanır.

Rüçhan hakkı, müddeti içinde istenmediği veya dilekçede bildirilmediği yahut sergideki teşhiri ispata yarayan vesikalar talimatname hükümlerine göre markanın tescil tarihine kadar verilmediği takdirde nazara alınmaz.

31 nci maddenin 3 ncü fıkrası hükmü burada da câridir.

3. *İdari tedbirler*

MADDE 34. — Sanayi Vekâleti memlekette açılıp da 32 nci maddede yazılı rüçhan hakkını bahşedecek olan millî ve milletlerarası sergilerin adlarını resmî açılış tarihlerinden en az üç ay evvel Resmî Gazete ile ilân eder.

Birinci fıkra hükmüne göre ilân edilen sergilerde sergi idaresi müracaat eden alâkalılar teşhir ettikleri ve markanın konulmuş olduğu emtianın nev'i ile sergiye konma tarihi ve serginin resmî açılış gününü gösteren bir vesika verir. Markanın sergi idaresince tasdik edilen bir kopyası da vesikaya eklenir.

Birinci fıkraya göre ilân edilen sergilere konan emtia, müseccel bir markaya dayanılarak açılacak tecavüz dâvalarından dolayı alıkonamayacağı ve zaptedilemeyeceği gibi memlekette bulunan sahipleri hakkında da serginin devamı müddetince takibat yapılamaz. Ancak bu gibi emtia Sanayi Vekâletinin emriyle teşhirden kaldırılarak menşe memlekete gönderilebilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hukuk ve ceza dâvaları

I - Tecavüz halleri

MADDE 35. — Aşağıda yazılı haller müseccel markadan munhasıran faidelenme hakkına tecavüz sayılır.

1. Bu kanunun hükümlerine aykırı olarak başkasının müseccel markasını veya kolektif markayı yahut konsern markasını kullanmak;

2. Başkasına ait müseccel bir markanın bu kanun hükümleri hilâfına tıpkısını veya benzerini yapıp marka olarak kullanmak,

3. 1 ve 2 sayılı bendlerde yazılı olduğu veçhile markanın haksız kullanılmış olduğunu bilen veya bilmesi icabeden kimse tarafından o markayı taşıyan emtiayı satmak, dağıtmak veya diğer bir şekilde ticaret sahasına çıkarmak yahut memlekete sokmak,

4. Müseccel bir markanın sahibi olmadığı veya devam müddeti bittiği yahut tescil kaydı her hangi bir sebeple terkin veyahut iptal edildiği halde kendisinin veya başkasının imal, ihzar, istihsal ve ticaret sahasına arz edilen emtiasına, ambalajlarına, ticari evrakı ile ilânlarına emtianın müseccel

cel bir marka ile alâkası bulunduğu zehabını uyandıracak şekilde işaretler konmak veya tabelâ, ilân reklâmına bu biçimde yazı ve işaretler vaz'etmek,

5. 12 nci maddede tanınan hakkı, müseccel bir marka ile iltibas tehlikesine sebebiyet verecek bir tarzda kullanmak,

6. Yukardaki bendlerde yazılı fiillere iştirak etmek,

7. Yedinde bulunan ve 1 ve 2 sayılı bendlerde yazılı şekilde elde edilen, yapılan ve kullanılan markalarla mücehhez emtiânın nereden alındığını yetkili makama bildirmekten imtina etmek,

Başkasına ait müseccel bir markanın biçim, telâffuz ve mâna veya bunlardan birisi itibariyle eşi ni veya ebat yahut renk bakımından veyahut da dikkatle bakılmadıkça farkına varılmıyacak kadar cüzi surette değiştirilmiş şeklini kullanan kimse bu markanın tıpkısını yapmış sayılır.

Başkasına ait müseccel bir markaya, küllolarak bıraktığı umumi intiba itibariyle ilk bakışta kolayca tefrik edilemeyecek şekilde benziyen ve bu suretle iltibas tehlikesine sebebiyet verecek bir markayı kullanan kimse o markanın benzerini yapmış sayılır.

Haksız rekabete mütaallik hükümler mahfuldur.

II - Hukuk dâvaları

1. Tazminat dâvası

MADDE 36. — Gerek kasten, gerekse imal ve teseyyüp yahut tedbirsizlikle 35 nci maddede yazılı fiilleri işlemek suretiyle marka sahibine zarar veren kimse o zararı tazmin etmekle mükelleftir.

Mahkeme, tecavüze uğrıyan kimse lehine hükmedeceği ve 1 nci fıkrada yazılı zarardan başka icabı hal ve tecavüz edenin kusur derecesini ve kusurun mahiyet, şekil ve devam müddetini nazara alarak tecavüz edenin bu tecavüz dolayısıyla elde ettiği kârı kısmen veya tamamen dâvacı lehine hükmedebilir.

2. Tecavüzün ref'i ve men'i

MADDE 37. — Hakları 35 nci maddede yazılı surette tecavüze uğrıyan kimse tecavüz edene karşı tecavüzün ref'ini dâva edebilir.

Hakları tecavüz tehlikesine mâruz kalan kimse, muhtemel tecavüzün de önlenmesini dâva edebilir. Vâkı tecavüzün devamı veya tekrarı muhtemel görülen haller de aynı hüküm caridir.

Tecavüz, hizmetlerini ifa ettikleri sırada bir müessesenin müdür veya temsilcisi yahut hizmetleri tarafından yapılmış ise müessese sahibi hakkında dâva açılabilir.

Tecavüz edenin veya 3 ncü fıkrada yazılı kimselerin kusuru aranmaz.

Mahkeme, tecavüzün ref'i veya önlenmesi için karar verirken tecavüze uğrıyan hakların ehemmiyetini, tecavüzün şümül ve ağırlığını, tecavüzde bulunan kimsenin kusuru olup olmadığını ve varsa derecesini ve tecavüz edenin ittihaz olunacak karar dolayısıyla göreceği zararları gözönünde tutar.

3. İhtiyati tedbirler

MADDE 38. — Esaslı bir zararın veya âni bir tehlikenin yahut emrivakilerin önlenmesi için veyahut her hangi bir mâruzattan dolayı mahkeme 35 nci maddede yazılı tecavüz hallerinde hakları ihlâl veya tehlide mâruz kalan kimsenin talebi üzerine, dâvanın açılmasından evvel ve sonra diğer tarafa bir işin yapılmasını veya yapılmamasını emredebileceği gibi, haksız olarak kullanıldığı iddia edilen bir marka ile mücehhez emtia ambalâjı ve sair şeylerin ve bu fiillere uğrıyan tesisat, makina, alât gibi vasıtaların tasvir ve tesbitine ve teminat aranarak veya aranılmıyarak bu nevi emtia ve şeylerin ihtiyati tedbir yolu ile mühür altına alınıp kesin hüküm verilinceye kadar

saklanmasına karar verebilir. Kararda emre itaatsizliğin İcra ve İflâs Kanununun 343 nci maddesindeki cezai neticeleri doğuracağı yazılır.

Diğer hususlarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyati tedbirlere mütaallik hükümleri tatbik olunur.

—III - Ceza dâvaları

1. Suçlar

MADDE 39. — Kasten :

1. 35 nci maddede yazılı fiillerden birini işliyen,
2. 29 ncu madde hükmüne göre haklı olarak kullanılan tescil ibaresini; bununla mücehhez emtia veya ambalâjlardan salâhiyeti olmadan kaldıran;
3. Tescil ibaresini 29 ncu maddede yazılı şekle aykırı bir tarzda koyan;
4. 11 nci maddenin 2 nci fıkrası ve 15 nci maddenin 3 ncü fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla markasını tescil edilmiş olduğu şekilden gayri şekillerde kullanan;
5. 2 nci maddenin 3 ncü fıkrasına aykırı olarak 4 ncü maddenin 1, 2, 3 ve 6 ncı bendleriyle 6 ncı ve (17) nci maddelerde yazılı işaretlerden birini marka olarak kullanan;
6. Kendisinin ikamet, istihsal, imal veya ticaret mahalli ile alâkalı bulunmayan menşe «unvanlarını veya kendisine aidolmayan tasdikname, diploma, takdirname, madalya gibi hususları ihtiva eden işaretleri» marka olarak kullanan;

Kimseler hakkında 500 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına veya 7 günden bir yıla kadar hapis cezasına yahut her ikisine hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiilleri dikkatsizlik, ihmâl veya tedbirsizlik yahut emir ve nizamlara muhalefet suretiyle işliyenler hakkında 250 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

2. Fail

MADDE 40. — Bu kanunun 39 ncu maddesinde sayılan suçlar, hizmetlerini ifa ettikleri sırada bir müessesenin hizmetlileri tarafından işlenmiş ise suçun işlendiğini bilen veya bilmesi lâzımgelen müessese sahibi veya müdürü yahut temsilcisi veyahut hangi nam ve sıfatla olursa olsun müesseseyi fiilen idare edenler de suçun işlenmesine mâni olmadıklarından dolayı fail gibi cezalandırılırlar.

Cezayı mucip fiil müessese sahibi veya müdürü yahut temsilcisi veyahut müesseseyi fiilen idare eden kimse tarafından emredilmiş ise bunlar fail gibi, hizmetli ise, yardımcı gibi cezalandırılırlar.

Bir hükmi şahsın işleri görülürken 29 ncu maddede yazılı suçlardan biri işlenirse, masraflardan ve para cezasından hükmi şahıs diğer suçlularla birlikte müteselsilen mesuldür.

Ceza Kanununun 64, 65, 66 ve 67 nci maddeleri hükümleri mahfuzdur.

3. Takibat

MADDE 41. — Bu kanunun 39 ncu maddesinde sayılan suçlar hakkında tecavüze uğrıyan müseccel markanın sahibi şahsi dâva açabilir. Âmme menfaati mevcut bulunan hallerde Cumhuriyet Müddeiumumisi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 346 ncı maddesine tevfikân hareket eder.

35 nci maddenin 4 ve 5 sayılı bendleriyle 39 ncu maddenin 3, 4, 5 ve 6 sayılı bendlerinde yazılı hallerde Sanayi Vekâleti ve 35 nci maddenin 4 ve 5 sayılı bendlerinde yazılı hallerde de Ticaret ve Sanayi Odaları şikâyet hakkını haizdirler.

Bu kanun şümülüne giren suçlara mütaallik işler Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 433 ncü maddesine giren acele işlerdendir.

IV - Müsterek hükümler

1. Vazife ve salâhiyet

MADDE 42. — İşbu kanunun tanzim ettiği hukukî münasebetlerden doğan dâvalarda, dâva olunan şeyin miktarına ve konuda gösterilen cezanın derecesine bakılmaksızın vazifeli merci asliye mahkemesidir.

Hukuk dâvalarına ticaret mahkemesi bakar.

Şahsi dâva açılmış ise, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 358 nci maddesi hükmü tatbik olunur. Ceza dâvası ile birlikte şahsi hak da dâva edilmiş ise beraet halinde ceza mahkemesi şahsi hak talebini karara bağlayamaz.

Hukuk ve ceza dâvalarını görmeye yetkili mahkeme tecavüz fiilinin işlendiği veya fiile ait maddi delillerin elde edildiği yahut fiilen ikametgâhının bulunduğu yer mahkemesidir.

2. Hükümün ilânı

MADDE 43. — Haklı çıkan taraf muhik bir sebep veya menfaati varsa masrafı diğer tarafa aidolmak üzere kesinleşmiş olan kararın gazete veya buna benzer vasıtalarla tamamen veya hulâsa olarak ilân edilmesini talebetmek hakkını haizdir.

İlânın şekli ve muhtevası kararda tesbit edilir.

İlân hakkı, hükümün kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde kullanılmazsa düşer.

3. Müsadere, imha ve diğer hükümler

MADDE 44. — Mahkeme bu kanun hükümlerine göre haksız olarak kullanıldığı sabit olan markayı hal ve vaziyete göre mevzu bulunduğu emtiadan sildirmek, kazıtmak, söktürmek gibi ameliyelerle kaldırılmasına ve bu markayı taşıyan ambalaj, etiket, zarf, mahfaza veya ticari evrak gibi vasıtaları ve gerekiyorsa bizzat emtiayı müsadere veya imhaya, kezalik markanın imal ve vaz'ına yarıyan mühür, soğuk damga, klişe gibi alât ve edevatın yahut cihazların ve emtiayı imale yarıyan vasıtaların zararsız hale getirilmesine veya müsaderesine yahut imhasına karar verebilir.

Beraet halinde de aynı hükümler tatbik olunur.

İKİNCİ BÖLÜM

Menşe işaretleri

I- -Esas

MADDE 45. — Bir mahsul veya mamulün şöhretini temin eden bir memleket, bölge, vilâyet, ve kaza, şehir, köy veya sair yerin adları ve bunlara delâlet ettiğini herkesin anlayabileceği arma, resim, remiz, alâmet gibi menşe işaretleri.

1. Mahsulün yetiştirildiği yere taallük ettikleri takdirde «istihsal işareti»
2. Mamulün imal yerine taallük ettiği takdirde «imal işareti» sayılır.

II - Yasaklar

1. Umumi olarak

MADDE 46. — Gerek doğrudan doğruya emtia ve gerek mahfaza, zarf, kap, şişe ve saire ambalajlar, etiketler, reklâm vasıtaları, fatura, bordro, cetvel gibi ticari evrakı üzerine emtianın hakiki menşei hakkında halkı aldatacak veya yanıltacak şekilde sahte menşe işaretleri konması, keza sahte menşe işaretlerini taşıyan emtianın satılması, dağıtılması veya sair surette ticaret sa-

hasına çıkarılması; memlekete sokulması; memleketten çıkarılması satılmak üzere veya bir başkası için saklanması ve emtia için her hangi bir suretle sahte menşe bildirilmesi yasaktır.

Yabancı bir menşe işaretini taşıyan emtiaya konacak veya yapıştırılacak matbu etiket ve markaların veya boş şişe, kutu ve saire gibi zarf ve mahfazaların memlekete sokulması ve Türk menşe işaretlerini taşıyan bu gibi maddelerin memleketten çıkarılması da yasaktır.

Muayyen emtianın istihsali veya imali ile şöhret bulmuş bir yerde müessesesi olan ve başka menşeli aynı, yahut benzeri neviden emtia üzerinde ticaret yapan kimse bu emtia üzerine, şöhret kazanmış yerden gelmediklerini açıkça gösteren ve hemen görülmesi kabül olan bir ilâve yapılmaksızın kendi ad, unvan, adresi veya markasını koyamaz.

2. *Istisnalar*

MADDE 47. — Bir mamul, kendi cinsine verilen bir ad haline gelmiş olur ve ticaret hayatında malın imal yerini değil mahiyetini gösteren bir yer adı ile anılırsa bu ad kanunun kabul ettiği mânada sahte imal işaretini teşkil etmez.

Tabii vasıflarını topraktan ve iklimden alan mahsuller hakkında birinci fıkra hükmü tatbik olunmaz.

III - *Dâvalar*

1. *Hukuk dâvaları*

MADDE 48. — İşbu kanunun 46 ncı maddesinde yazılı yasaklara aykırı hareketlerden dolayı:

1. Menfaatlerine hâle gelen ve menşe işareti ile bildirilen, yerde yahut işaretin kullanıldığı memlekette müessesesi bulunan sanayi, küçük sanatlar, ziraat ve ticaret erbabından her biri,

2. 8 nci maddede yazılı yerli ve Türkiye hakkında müttekabiliyet esası kabul edilmiş olmak şartıyla, yabancı birlikler,

3. Aldatılmış olan müşteri;

36 ve 37 nci maddelerde yazılı dâvaları açabilir. Ve 38 nci maddeye müsteniden tedbir talebinde bulunabilir.

2. *Ceza dâvaları*

MADDE 49. — Aşağıda yazılı kimseler hakkında 500 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına veya 7 günden bir yıla kadar hapis cezasına veyahut her ikisine birden hükmolunur.

1. 46 ncı maddede yazılı yasaklardan birine kasten aykırı hareket eden;

2. Bu nevi suçlara iştirak eden;

3. Yedinde bulunan ve caiz olmıyan bir işareti taşıyan emtianın nereden alındığını yetkili makama bildirmekten imtina eden.

40 ncı madde hükmü burada da caridir.

Yukarda sayılan suçlardan dolayı takibat şikâyete bağlıdır.

48 nci maddede yazılı kimselerden başka sanayi Vekâleti ve Ticaret Sanayi Odaları da şikâyet hakkını haizdirler.

41 nci maddenin 3 ncü fıkrası burada da caridir.

3. *Müşterek hükümler*

MADDE 50. — Mahkemelerin vazife ve salâhiyetleri hükmünün ilânı ile müsadere ve imha hakkındaki 42 ilâ 44 ncü maddeler burada da caridir.

IV - Menşe işaretlerinin tesbiti

MADDE 51. — Sanayi Vekâleti, Ticaret ve Sanayi Odaları ile diğer yetkili makamların reylerini aldıktan sonra:

1. 45 nci maddeye göre istihsal veya imal işareti olarak kullanılması kabil olan yer adlarından hangilerinin eşyaya veya eşya cinsine verilen bir ad haline gelmiş olduğunu tesbit ve ilân etmeye,
2. 1 sayılı bende girmiyen yer adların, muayyen mahsul ve mamüllere mahsus istihsal veya imal işaretleri olarak tesbit ve ilân etmeye,
3. Hâdiselerin cereyanı neticesinde adları değiştirilmiş yerlerde yetiştirilmiş mahsuller için eski istihsal işaretlerinin ne dereceye kadar kullanılabileceği hususunda karar vermeye yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

I - Ajanlar

MADDE 52. — Markanın tescili için müracaatte bulunmak hususunda alâkahılar kendilerini İhtira Beratı Kanununun 71 nci maddesi gereğince ruhsat almış olan berat ajanları marifetiyle temsil ettirebilirler.

II - Yabancıların hakları

MADDE 53. — Milletlerarası Sınai Mülkiyet Birliğine dâhil olan veya Türkiye hakkında müte-kabiliyet esasını kabul eden memleketlerden birine mensubolanlar bu kanunun tanıdığı bütün hak ve menfaatlerden kanunun koştığı şart ve şekiller dairesinde faydelenirler.

Birinci fıkrada yazılı memleketlerden birine mensubolmamakla beraber bu memleketlerden birinin ülkesinde ikametgâhı veya hakiki ve işlevaziyette sınai, ticari veya zirai müessesesi bulunanlar da bu kanunun hükümlerinden faydalanırlar.

Bir markanın milletlerarası tescilini yaptıran kimse o markayı Türkiye'de tescil ettirmiş gibi bu kanunun hükümlerinden faydalanır.

Önceden yabancı memleketlerde tescili talebedilmiş olup, sonradan Türkiye'de tescil edilen markaların hukukî durumu ilk müracaat memleketindeki durumundan tamamiyle müstakildir.

MADDE 54. — Marka nünunelerinin suretleri Sanayi Vekâleti tarafından temin edildiği takdirde yazma, çizme, fotokopi ve sair masraflar talimatnamedeki tarifesi üzerinden dilekçe sahibinden peşin alınır.

Yapılacak ilân ve saire masrafları da Sanayi Vekâletince malsandığına teslim ettirilmek suretiyle alâkalıdan peşin alınır.

16 nci maddenin 4 ncü fıkrasında ve 19 ncü maddenin 2 nci fıkrasında yazılı hallerde yapılacak ilân masrafları alâkalıdan alınır. Tebliğinden itibaren 10 gün içinde ödenmezse icraen tahsil olunur, bu hususta Vekâletçe icraya gönderilecek yazı ilâm mahiyetindedir.

IV - İntikal hükümleri

MUVAKKAT MADDE — Aşağıdaki fıkralarda hilâfına hüküm bulunmayan hallerde bu kanunun hükümleri, kanunun meriyete girmesinden önce tescil edilmiş markalar hakkında da tatbik olunur.

Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvel bir markaya tecavüz eden kimse tecavüz zamanındaki mevzuata göre mesul tutulur.

Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvel bir markanın tescili için yapılan ve fakat muameleleri tamamlanmamış olan müracaatlar bu kanunun hükümlerine göre muamele görür.

Bu kanun meriyete girdiği tarihten evvel tescil edilmiş ve tescili zamanındaki mevzuata göre tescile müsaidolan bir marka için Alâmeti Farika Nizamnamesine göre hesabedilecek devam müddetinin sonunda tescilin yenilenmesi istendiği takdirde markanın bu kanun hükümlerine aykırı olup olmadığı keyfiyeti yenileme müracaatının yapıldığı tarihteki hal ve vaziyete göre 23 ve 24 ncü maddelerin gösterdiği çerçeve dâhilinde incelenir.

Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvel verilmiş ruhsat «lisans» ların hükümleri müddetlerinin inkizasına kadar devam eder.

V - Kaldırılan hükümler

MADDE 55. — 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesi ve tadilleri ve bu mevzuata mütaallik kararname ve talimatnamelerle diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

VI - Son hükümler

1. Kanunun meriyete girmesi

MADDE 56. — Bu kanun, neşri tarihinden altı ay sonra meriyete girer.

2. Kanunun yürütülmesine memur makam

MADDE 57. — Bu kanunun hükümlerini icraya Bakanlar Kurulu memurdur.

Sanayi Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Sanayi Komisyonu
Esas No: 2/160, 2/297
Karar No: 13

11. 6. 1963

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Başkanlığınızca Komisyonumuza havale buyurulan «İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve sekiz arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun» teklifi ile «Manisa Milletvekili Muammer Erten'in Markalar ve Menşe işaretleri hakkındaki kanun» teklifinin önemine binaen komisyonumuzca bir Su Komisyonu tarafından incelenmesi uygun görülmüştür.

Teşkil edilen Su Komisyonu tarafından, teklifler göz önünde bulundurulmak ve Ticaret ve Sanayi Odalar Birliğinin yapmış olduğu bâzı talep ve temenniler nazara alınmak suretiyle yeni bir metin hazırlanmıştır.

Kanun tekliflerinin gerekçelerinde serd olunan fikirler komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Komisyonumuzca, Su Komisyonunun hazırladığı metin esas alınmak suretiyle kanun teklifleri Hükümet temsilcilerinin ve Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği temsilcisinin de hazır bulunduğu mütaaddit toplantılarda tetkik ve müzakere edilmiş ve aşağıda tafsil edeceğimiz değişikliklerle kabulüne karar verilmiştir.

Bir markayı munhasıran kullanma hakkı esas itibariyle o markanın ilk defa hüsnüniyetle kullanılmasıyla ve keyfiyetin alâkalı muhitte, malûm hale gelmesiyle başlar. Bu suretle meydana gelen markalar, haksız olarak başkaları tarafından kullanılmaya ve taklit edilmeye karşı umumi hukuk hükümlerine dayanılarak himaye edilmek imkânını haiz olmakla beraber bu himayenin Markalar Kanunu ile daha sağlam ve sühuletli olarak temin edilmesi için resmî tescil mercileri tarafından tescil edilmesi usulü umumiyetle kabul edilmektedir. Bu sebeple komisyonca hazırlanan metinde markaların resmen tescili prensibi kabul edilmiş ve marka hakkının meydana gelmesinden daha evvel hüsnüniyetle kullanmanın ehemmiyeti ve kullanmamak neticesinde bu hakkın sukut edeceği belirtilmiştir.

Bir markanın tescili talebiyle yapılan müracaat üzerine tescil, ya o markanın daha evvel tescil edilmiş veya tescil için müracaati yapılmış olanların aynı veya benzeri olması noktasından bir tetkika tabi tutulmaksızın, müracaat sahibine bir sicil belgesi verilmek usulüne göre yapılmakta veya bahis mevzuu benzerliğin mevcut olup olmadığı tetkiki cihetine gidilerek evvelce tescil edilmiş yahut bu maksatla müracaati yapılmış markalarla karıştırılmıyacak ve onlardan kolayca tefrik edilecek tarzda tertibedilmiş olanlara ait müracaatlar kabul edilmekte ve aksi takdirde tescil talebi reddolunmaktadır.

Markaların tescilinde mevcudolan bu tetkiksiz ve tetkikli usullerin hem faydaları ve hem birtakım mahzurları olduğu görülmüştür.

Tetkiksiz tescilde her müracaat kabul edildiğinden muamele artmakta ve birbirinin aynı veya benzeri markaların sahipleri arasında ihtilâflar çıkmakta ve dâvaların çoğalmasına meydan vermektedir. Bu dâvalar süratle intacedilse bile marka sahipleri markalarının her vakit dâva ve iptal mevzuu olması tehlikesi ve tereddüdü içinde çalışmaktadırlar. Markaların birbirine benzeyip benzememesinin tescil mercii tarafından takririnde tam objektif kıstaslar mevcudolmadığından tetkiksiz tescil usulünde bu güçlük ortadan kalkmaktadır.

Tetkikli tescil usulünde bu zikredilen güçlük dolayısıyla talepler reddedildikçe alâkahların tescil merciiine karşı idari dâva açmalarına mahal verilmektedir. Buna mukabil marka sahiplerinin vaziyetleri daha sağlam bir durum iktisabetmektedir. Her iki usulün arz edilen faide ve mahzurları göz önünde tutulmuş ve komisyonumuzca tetkikli tescil usulünün memleketimizin ihtiyaçlarına daha muvafık düşeceği kanaatine varılmıştır.

Kanun metni markalar hukuku sahasında mevcut en yeni telâkkileri benimsemiş olup birtakım yenilikleri ihtiva etmektedir.

Bucümleden olarak «Birlik markaları» nın imalâtta ve istihsalâtta mal kalitesinin müstehlîke karşı bir nevi garantisini ihtiva etmekte ve bu suretle memleketimizin iktisadi kalkınmasında mühim bir mevki alacak mahiyettedir. Halk bir birlik halinde çalışan ve yani malı temiz ve her veçhile sağlam olarak yapan sanayicilerin bu iyi niyetli azim ve hareketleri neticesinde piyasaya «Birlik Markası» ile arz edecekleri mamullerini tam bir itimatla ve aldatılmamış olarak alacak ve memnun kalarak kullanacaktır.

Bu gösterilen itimadın sarsılması yani va'dedilen temiz ve sağlam işin çıkarılmaması halinde ise birlik markasının iptalini herkes talep ve dâva edebilecek ve bu suretle piyasa çok esaslî bir murakabeye tabi tutulacaktır.

Memleket veya dünya çapında umumen tanınmış markaların sahipleri tarafından müsaade edilmedikçe bu markaların başkaları tarafından başka mamul ve mahsuller için de olsa kullanılması men edilmekte ve bu suretle halkın aldatılması çok esaslî bir veçhile önlenmektedir. Markalar hukukunda bir markanın muayyen mallarda kullanılması himaye edilmek ve bu mallar dışında başka mamul ve mahsullerde kullanılması serbest olmak esastır. Umumen tanınmış markalarda uzun temiz çalışmak fazla itina göstermek ve büyük fedakârlıklara malolan tanıtmak ile elde edilen haklı şöhretlerin istismarına mahal vermemek ve halkın aldatılmasına mâni olmak maksadıyla istisnai bir himaye kabul edilmiştir. Bu haktan istifade etmek için umumen tanınmış markanın tescil edilmiş olması şarttır.

Markaların devir ve temlikinde o markaların kullanıldıkları işletme veya müesseseye ile beraber devredilmesi şeklindeki esasın bugün artık yersiz bir görüşe dayandığı ve markaların aid oldukları işletmeye veya müesseseye bağlı olmaksızın müstakil bir surette devir ve temlikinde bir mahzur kalmadığı anlaşıldığından teklifin hilâfına kanun metninde bu yeni telâkki tercih edilmiştir. Tanınmış bir markanın devir ve temlik üzerine yeni sahibi tarafından düşük kaliteli mamullere konulması halinde halk tarafından artık teveccüh görmemek suretiyle kıymetini kaybetmesi en kuvvetli bir müeyyide olacağından markaların serbest olarak devir ve temlikinden bir mahzur bahis mevzuu olmayacaktır.

Buna mukabil bir markanın sahibi tarafından kullanılmaması veya terkin ettirilmesi halinde üç senelik bir müddet geçtikten yani eski sahibi az - çok unutulduktan sonra başkaları tarafından kullanılması ve bu kimseler adına tescil edilmesi halkın aldatılmasına mahal vermiyecek tedbir olarak kanun metninde yer almıştır.

Memleketimizin kalkınmasında markaların haiz olduğu ehemmiyet ve marka hakkı sahiplerinin ciddi bir surette taklitçiliğe karşı himayesi göz önünde tutulmuş ve ağır cezai müeyyideler vaz' edilmiştir. Bu suretle haklı şikâyetlere vesile olan bugünkü kifayetsiz cezai hükümler yerine en muhik himaye imkânları derpiş olunmuştur.

Paris İttihadı Mukavelenamesinde âza devletlerin armalarını ve sair resmî damga ve mühürlerini himaye hususunda gösterilen titizliğe kanun metninde itina gösterilmiş ve bugün mevcut milletlerarası ve hükümetlerarası teşkilâta ait işaret, alâmet, damga ve sairenin aynı veçhile himayesi derpiş olunmuştur. Bir markanın Paris İttihadına dâhil bir memlekette tescil ve himayesini mütâakıp altı ay içinde diğer âza memleketlerde tescil ve himayesine imkân veren «rüçhan hakları» kanun metninde etraflı bir surette tanzim edilmiştir. Sergilerde teşhir edilen mallara ait markaların tescili hususunda da «rüçhan hakları» aynı surette tanınmıştır.

Diğer taraftan aynı kanun teklifinde menşe işaretlerine ait hükümlere de yer verilmiş bulunmaktadır.

Komisyonumuz menşe işaretlerinin mahiyetini markalarınkinden farklı ve bu nevi hükümlerin 1705 sayılı Ticarete Tağsışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması hakkındaki Kanunda yer almasını daha uygun bulunduğundan bahis konusu teklifteki menşe işaretlerine ait 45, 46, 47, 48, 49, 50 ve 51 nci madde hükümlerine komisyon metninde yer verilmemiştir.

Markalar Kanunu «Umumi hükümler», «Tescil işleri», «hukuk ve ceza davaları» ve «müşterek hükümler» olmak üzere dört kısma ayrılmaktadır.

Şimdiye kadar kullanılan «fabrika ve ticaret markaları» tâbiri, amelî bir kıymeti olmadığından terk edilmiş ve markaların «ferdî markalar», «birlik markaları» ve «Konsern markaları», olarak tasnifi, tarifi ve tanzimi ciheti tercih olunmuştur.

Bu marka neveleri dışında kalan «hizmet markaları» nun diğer markalardan ayrı bir bünye ve mahiyette olması sebebiyle ayrı bir kanun ile tanzimi lâzım geldiği anlaşılmış ve her hangi bir yanlış telâkkiye ve tefsire mahal vermemek maksadıyla «hizmet markaları» nun bu kanun hükümlerine tabi olmadığı tasrih olunmuştur.

Maddelerin izahına gelince :

Birinci maddede marka tarif edilmektedir. Tescil edilen markanın hangi emtia için tescil edilmişse o emtiaya ve ambalâjına konulması mecburi kılınmış olduğundan maddede ayrıca markanın emtiaya konulmaması halinde ambalâjına konulması lüzumu tasrih edilmiştir.

İkinci maddede marka neveleri gösterilmiştir ve hususiyetleri belirtilmiştir.

Üçüncü maddede tescil prensibi kabul edilmiş ve tescil edilmeyen markaların umumi hukuk hükümlerine göre himayesi imkânı zikrolunmuştur.

Dördüncü, beşinci ve altıncı maddelerinde ne gibi işaretlerin marka olarak tescil edilemeyeceği gösterilmiştir.

Yedinci madde dünya veya memleket çapında umumen tanınmış markaların himayesini tanzim etmektedir. Hangi markaların umumen tanınmış marka vasfında olduğu Sanayi Bakanlığı tarafından muvafık görülecek usullerle tesbit olunacak ve umumen tanınmış marka vasfını taşıdığı anlaşılan markalara bu madde hükmü tatbik edilecektir.

Sekizinci ve dokuzuncu maddeler Türkiye'nin dâhil olduğu milletlerarası anlaşmalara âza olan veya Türkiye ile ayrı anlaşma akdetmiş bulunan yahut Türkiye'ye mütekabiliyat esasını tanyan Devletlerin veyahut milletlerarası anlaşmalara dâhil devletlerin âzasından âza oldukları milletlerarası ve hükümetlerarası teşkilâtın arma, bayrak ve sair işaretlerinin ve damga, mühürler ile Devlete, kamu tüzel kişilerine ait mühür, marka ve sair alâmet ve işaretlerin himayesini derpis etmektedir.

Onuncu, onbirinci ve onikinci maddelerde tescil talebini kimlerin yapabilecekleri gösterilmiştir.

Onüçüncü, ondördüncü ve onbeşinci maddeler tescilin hükümlerini ve hukukî neticelerini ihtiva etmektedir.

Onaltıncı maddede geçici olarak Türkiye hudutları içine giren kara, deniz ve hava nakil vasıtalarının ve bunlarda satılan teşhir ve siparişi kabul edilen ve reklâm yapılan emtiadaki markaların bu kanunun şümülü dışında kaldığı tasrih edilmiştir. Bu sebeple Türkiye'de tescil edilmiş bir markanın sahibi onaltıncı maddenin istisna hükmüne dâhil olan aynı markaya karşı tecavüzün menî dâvasını açmak hakkını haiz değildir.

Onyedinci, onsekizinci, ondokuzuncu ve yirminci maddeler rüçhan haklarını tanzim etmektedir.

Yirmibir ilâ - yirmialtıncı maddelerde tescil işlerinin ne suretle cereyan edeceğine ve mütaakıp yirmiyedi ilâ - yirnidokuzuncu maddelerde ilâna, sicillerin aleniyetine ve marka tescil belgesine ait hükümler dercedilmiştir.

«Tescil edilmiştir.» İbaresinin ve tescil numarasının emtiaya konulması mecburiyeti otuzuncu madde ile vaz'edilmiştir.

Madde otuzbirde markanın on yıllık yürürlük müddetinin nasıl yenilenebileceği gösterilmiştir.

Ferdî markaların devir ve temlik ve lisans hakkı mevzuu olması yani markanın muayyen bir müddetle başkası tarafından kullanılmasına marka hakkı sahibinin müsaade etmesi, birlik ve konsern markalarının devir ve temlik edilemeyeceği ve markaların hacz edilemeyeceği hususları otuziki ilâ otuzaltıncı maddelerde yer almaktadır. Bir markanın iktisadî bir kıymeti haiz olması ve devir ve temlik edilmesi marka sahibinin arzusu ve muvafakatiyle olduğunda markanın bu kıy-

metine halâl getirmeyeceğinden ve haciz ve cebri satış bu maksatla kabili telif olmadığından, yani markanın iktisadi kıymetini izale edeceğinden diğer memleketlerde olduğu gibi memleketimizde de markanın hacze konu teşkil edemeyeceği kabul edilmiştir.

Bir markanın halk tarafından mal adı haline getirilmesi halinde marka hakkının sukutunu ve o markanın başkaları tarafından kullanılmasına mahal vermemek için muhtelif mücadele usulleri tatbik edilmektedir.

Otuzyedinci maddede tescil ile iktisabedilen hakkın mahfuz kalması şekli tercih edilmiş ve bu suretle mal adı haline gelen markaya ait hakkın hınyesi mahfuz tutulmuştur.

Dâvaların eşya adı haline gelme şeklinde bir def'i dermeyan edememesi hükmü bu maksatla konulmuştur.

Ne gibi hallerde marka hakkının nihayete ereceği otuzsekizinci ve otuzdokuzuncu maddelerde gösterilmiştir.

Markanın, yürlük müddetinden sonra 3 yıl müddetle başkaları adına tescil edilemeyeceği kırkinci ve kırkbirinci maddelere dereedilmiştir.

Kırkikinci maddede müracaat sahibinin Türkiye'de ikamet etmemesi halinde Türkiye'de mukim bir vekil tâyin etmesi mecburiyeti tasrih edilmiş, kırküçüncü maddede ilân masrafları tanzim olunmuştur.

Kırkdördüncü, kırkbeşinci maddelerde birlik ve konsern markalarına ait müşterek hükümler dereedilmiş ve birlik markaları için çok mühim olan yönetmeliğe ait esaslar gösterilmiştir.

Kırkaltıncı maddede, kanunun munhasıran ferdi, birlik ve konsern markalarına taallük etmeyen maddelerinin her üç markaya ait tescil taleplerinde müştereken uygulanacağı derpiş olunmuştur.

Kırkyedinci maddede hizmet markalarına bu kanun hükümlerinin tatbik edilmeyeceği tasrih edilmiştir.

Kırkseki ilâ ellidördüncü maddelerde hukuk ve ceza dâvalarına ait hükümlere yer verilmiştir.

Ellibeşinci maddede, kanunun tatbikatından doğan hukuk dâvalarına ticaret mahkemelerinin, ceza dâvalarına asliye ceza mahkemelerinin bakacakları tasrih olunmuştur.

Ellialtıncı maddede, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesi ile ek ve tadillerinin kaldırıldığına dair hükme yer verilmiştir.

Geçici maddede, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte muamelesi tamamlanmış olan müracaatlarla, müracaat tarihindeki mevzuat hükümlerinin uygulanacağına dair hüküm sevk edilmiştir.

Elliyedinci ve ellisekizinci maddeler yürürlük ve yürütme maddeleridir. Öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisiyle havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Başkan Gaziantep <i>M. San</i>	Başkanvekili Çankırı <i>R. İnceler</i>	Bu Rapor Sözcüsü Bilecik <i>O. Tuğrul</i>	Kâtip Bursa Söz hakkın mahfuz <i>A. Türkel</i>
Afyon Karahisar Ş. Yüzbaşıoğlu İmzada bulunamadı	Bitlis <i>M. Okumus</i>	Burdur <i>N. Yavuzkan</i>	Bursa <i>B. C. Zağra</i>
Bursa <i>I. Yılmaz</i>	İstanbul <i>M. Yolcu</i>	Ordu <i>A. Topaloğlu</i>	Trabzon S. Güven İmzada bulunamadı
	Samsun <i>N. Ceritoğlu</i>		

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No : 2/160, 2/297

Karar No : 142

31 . 10 . 1963

Yüksek Başkanlığa

İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve sekiz arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifiyle Manisa Milletvekili Muammer Erten'in Markalar ve menşe işaretleleri hakkındaki kanun teklifi ve Sanayi Komisyonu raporu Komisyonumuza havale edilmiş olmakla ilgili Bakanlık temsilcileri hazır oldukları halde incelendi ve görüşüldü.

Yürürlükteki markalarla ilgili mevzuatın kifayetsizliğinden dolayı piyasada meydana gelen huzursuzluk sebebiyle kanun tekliflerine ait genel gerekçeler Komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve Sanayi Komisyonu metni aşağıdaki gerekçelere dayanılarak maddelerde yapılan değişikliklerle kabul edilmiştir.

I - Sanayi Komisyonunun metninde ortadan olan madde başlıkları maddelerin başına alınmak suretiyle kanun metninin tanzimi daha uygun görülmüştür.

II - Birinci maddede marka tarif edilmektedir. Bu maddeyle markanın hem emtiaya ve hem de ambalâjına konulması mecburiyeti ihdas edilmektedir. Ancak markanın emtia üzerine konulması mümkün olmayan hallerde markanın yalnız o emtianın ambalâjına konulması mecburiyetiyle karşı karşıya kalınacağından bu durumu tanzim için birinci maddeye «emtia üzerine konulmadığı takdirde ambalâjlarına konan» cümlesi ilâve edilmiştir.

İkinci maddenin (a) bendinde yer alan «ferdî marka» târifini vuzuha kavuşturmak için bu bende «münferiden ve müstakilen» kelimeleri eklenmiştir. Aynı maddenin (b) bendi, «Konsern markası»nın aynı ve benzeri eşyaya inhisar ettirecek şekilde yeniden kaleme alınmıştır.

Bu kanun marka tescilinin ihtiyariliği prensibine göre düzenlenmiştir. Bu itibarla memleketin iktisadi hayatının gerektiği ahvalde Hükümete bâzı emtiaya tescil edilmiş marka konulması mecburiyeti ihdas yetkisi tanınması lüzumlu görülmüştür. Bu maksadı temin için üçüncü maddeye üçüncü bir fıkra konulmuştur.

Sanayi Komisyonu metninin 4 ncu maddesinin (1) numaralı bendinde yer alan hüküm (2) numaralı bendinde mündemîç bulunduğu (1) nci bend metinden çıkarılmış ve diğer bendler a, b ve c olarak işaretlenmek suretiyle aynen kabul edilmiştir. Diğer taraftan (1) numaralı bendde mevcut «doğrudan doğruya» kelimeleri tatbikatta birtakım anlaşmazlıklar doğurabileceği mülahazasıyla mezkûr bendden çıkarılmıştır.

Beşinci maddenin bendleri diğer maddelere mütenazır olarak a, b ve c şeklinde değiştirilmiştir. Güzel sanat eserlerinin kıymet ve itibarını düşürecek şekilde meydana getirilmiş işaretlerin de marka olarak tescili istenebileceğinden 5 nci maddenin (1) numaralı bendine «güzel sanat eserlerinin» ibaresi eklenmiştir.

Marka rejiminin ihdas gayesi halkın aldatılmasının önüne geçilmesi olduğu cihetle aynı maddenin (b) bendi bu maksadı sağlayacak şekilde yeniden tertiplenmiştir. Konsern markasının sözleşmeye dâhil kişilerin hepsi adına tescil edildiği ve bunlardan birine marka tescil belgesi verilir diğerlerine örnek verildiği için (3) numaralı bendin baş kısmındaki «2 nci maddenin 2 nci bendi hükmü mahfuz kalmak şartıyla» ibaresi çıkarılmıştır.

Altıncı madde bâzı kelimeler öz Türkçe olarak değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Sanayi Komisyonu metnindeki 8 nci madde 7 nci madde olarak aynen alınmıştır.

Sanayi Komisyonunun 9 ncu maddesinin birinci fıkrası kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını da içine alacak şekilde değiştirilmiş ve 8 nci madde olarak metne geçirilmiştir.

Sanayi Komisyonunun 9 ncu maddesinin ikinci fıkrası, işaretlerin tescili ile marka meydana geldiğinden fıkradaki «markalar» kelimesi «işaretler» olarak değiştirilmiş ve fıkrada yer alan bâzı kelimelerin öz Türkçe karşılıkları konulmak suretiyle 9 ncu madde olarak metinde yer almıştır.

Sanayi Komisyonu metninin 7 nci maddesi muhteva aynen kalmak üzere şekil itibariyle yeniden tanzim edilmiş ve 10 ncu madde olarak metne alınmıştır. Ancak marka sahibinin îlânihaye markasının iptal edileceği endişesiyle beklemesinin ticari hayatta doğuracağı mahzurlar göz önüne alınarak maddenin üçüncü fıkrasının sonundaki «markanın tescili suiniyetle vâkı talebe dayandığı takdirde bu dâva hakkı müddetle mukayyet değildir» cümlesi çıkarılmıştır.

Yabancı bir memlekette kurulmuş bir tüzel kişiliğin Türkiye'de şube açması mümkün bulunduğundan ve bu kabil kişilerin marka tescil taleplerinin kabulü yerinde olacağından Sanayi Komisyonunun 10 ncu maddesinin (1) numaralı bendi bu hususu sağlayacak şekilde tanzim edilmiş, mezkûr maddenin (2) numaralı bendine baskı hatası olarak girmiyen (b) harfi eklenmiş ve bend başlıkları (a), (b) ve (c) şeklinde değiştirilmek suretiyle metinde 11 nci madde olarak yer almıştır.

11 nci maddede geçen 8 rakamı maddeler yer değiştirdiğinden (7) olarak düzeltilmiş ve aynı maddenin üçüncü fıkrası haşiv olarak görüldüğünden maddeden çıkarılmıştır. 11 nci madde 12 nci madde olmuştur.

12 nci maddeye vuzuh verilerek 13 numara altında metne alınmış ve maddede madde numaralarındaki değişikliğin gerektirdiği düzeltmeler yapılmıştır.

Sanayi Komisyonunun 13 ncu maddesinin son cümlesi, ıttıla tarihinden itibaren dâva hakkı için 6 aylık bir müddet konmak suretiyle değiştirilmiş ve bu madde 14 ncu madde olarak metne alınmıştır.

14 ncu madde redaksiyon bakımından yeniden kaleme alınmış ve 15 nci madde olarak metinde yer almıştır.

15 nci maddeye vuzuh verilmiş ve 16 nci madde olarak metne alınmıştır. Bu maddenin son fıkrası 17 nci maddeye alınmıştır.

Sanayi Komisyonunun 15 nci maddesinin son fıkrası, 36 nci maddesi ve 39 ncu maddesinin dâva ile ilgili bulunmayan kısımları tevhid edilerek 17 nci madde olarak metinde yer almıştır. Diğer taraftan yürürlükteki andlaşma hükümlerine uygunluğunu sağlamak üzere bu maddenin üçüncü fıkrasına ikinci cümle olarak, «Bu hüküm, 7 nci maddenin (a) bendinde yazılı andlaşmalara dâhil devletlerin vatandaşları ve bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler hakkında uygulanmaz.» hükmü eklenmiştir.

16 nci madde 18 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

17 nci madde 19 ncu madde olarak bâzı ufak kelime ve madde numarası değişiklikleriyle aynen kabul edilmiştir.

18, 19 ve 20 nci maddeler 20, 21 ve 22 nci maddeler olarak bâzı ufak kelime ve madde numaraları değişiklikleriyle aynen kabul edilmiştir. Yalnız eski 18 nci, yeni 20 nci maddenin 5 nci fıkrasına, yabancı memleketlerde teşhir olunan markaya istinaden yapılan mücahadelere ait verilecek belgenin dördüncü fıkrada yazılı hususları ihtiva etmesini temin için, «Yukardaki fıkrada yazılı hususları ihtiva eden bir» şeklinde bir hüküm ilâve edilmiştir.

21 nci madde, son fıkradaki, «vürud» kelimesi «geliş» olarak değiştirilmek suretiyle 23 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Üç fıkradan ibaret olan 22 nci madde, esasında bir değişiklik yapılmadan dört fıkra haline getirilmiş ve 24 ncu madde olarak metne alınmıştır.

23 ncu madde, «talimatname» kelimesi, «yönetmelik» şeklinde değiştirilmek suretiyle 25 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Sanayi Komisyonunun 24 ncu maddesi esas ve kelime bakımından değişikliğe tabi tutularak 26 nci madde olarak metne alınmıştır. Bu maddede yapılan değişiklik şunlardan ibarettir. Müraacaatın muameleye konulabilmesi için Sanayi Komisyonunun kabul ettiği şekilde marka kaydiye

harcının yatırılmış olması kâfi görülmemiş ayrıca, müracaat dilekçesinin örneğine uygun olması ve müracaata marka örneğinin eklenmiş bulunması şartı kabul edilmiştir. Mezkûr maddenin birinci fıkrası buna göre yeniden düzenlenmiştir. İkinci fıkra aynen kabul edilmiştir.

Yapılacak müracaatların kısa bir zamanda sonuçlandırılmasını sağlamak üzere 25 nci maddenin birinci fıkrasıyla idareye tetkik için üç aylık bir âzami müddet tanınmıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrasındaki madde numaraları yeni numaralara göre değiştirilmiş ve diğer fıkralar hükmü aynen kabul edilmiştir. Bu madde metne 27 nci madde olarak geçmiştir.

26 nci maddenin ikinci fıkrasındaki, «Marka sahibinin veya vekilinin» cümlesi, «Marka sahibinin ve varsa vekilinin» şeklinde değiştirilmiş ve maddeye vuzuh vermek için aynı fıkranın ikinci cümlesindeki, «ikâmetgâh» kelimesinden sonra «marka sahibinin» kelimeleri eklenmiştir. Bu madde 28 nci madde olarak metne girmiştir.

29 ncu madde, birinci cümledeki «ayyıldız resmini» kelimeleri yerine «ayyıldızı» kelimesi konulmak ve müracaatın tetkikindeki ehemmiyetine binaen ikinci cümleye «soyadı» kelimesinden sonra «tâbiyet» kelimesinin ilâvesi suretiyle metne aynı numara altında alınmıştır. Ayrıca bu maddeye ikinci fıkra olarak yalnız müracaat sahibinin talebi halinde «marka tescil belgesi» örneğinin verilebileceği hususuna dair bir fıkra eklenmiştir.

27 nci madde sicile geçirilen hususlar ile sonradan bunlarda vâkı değişikliklerin Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilâma taallük etmektedir. Sanayi Komisyonu mezkûr gazetenin çıkmasını bir müddetle kayıtlamamıştır. Halbuki bu kanunla iktisabolunan hakların üçüncü şahıslar tarafından takibi ancak bu gazeteyi görmekle kabil olmaktadır. Bu sebeple adı geçen gazetenin iki ayda bir çıkması uygun görülmüştür. Bu madde 30 numara olarak metne girmiştir.

28 nci madde, 31 nci madde olarak ve ikinci fıkrada yer alan «sicilinin» kelimesi yerine «sicil kaydının» kelimeleri konmak suretiyle metne alınmıştır.

30 ncu maddeyle deriş olunan «tescil edilmiştir» ibaresinin markanın dışına konulması mecburiyetinin bâzı ahvalde mümkün olmayacağı düşünülerek maddeye «kullanılırkken» kelimesinden sonra «mümkün olan hallerde» kelimelerinin ilâvesi zaruri görülmüş ve madde bu yolda tadil edilerek 32 nci madde olarak metne alınmıştır.

31 nci madde aynen kabul edilmiş ve 33 ncu madde olarak metne alınmıştır. Ancak, yenileme talebinin de marka tescil müracaatından farklı da olsa birtakım evrak yerilmesini icabettirdiğinden bu evrakın ve eklerinin nasıl ve ne miktarda ve nelerden ibaret olacağı hususu yönetmeliğe bırakılmış ve bunlardaki eksikliklerin tamamlanmasında 27 nci maddenin 3 ncu fıkrasına göre işlem yapılması uygun görülmüş ve bu hususları temin edecek hüküm iki cümle halinde zikri geçen maddenin birinci fıkrasına eklenmiştir.

Sanayi Komisyonu metninin ferdi markanın miras yolu ile intikali başlığını taşıyan 32 nci ve ferdi markanın devir ve temlik, lisans başlığını taşıyan 34 ncu maddelerinde yer alan hükümler 34 ncu madde olarak bir maddede toplanmıştır.

Ayrıca maddede, ferdi markanın, tahsis edildiği emtianın imal, ihzar, istihsal olunduğu veya satışa çıkarıldığı müesseseden ayrı olarak başkasına devri Sanayi Bakanının iznine tabi tutulmuştur. Diğer taraftan bir cümle ile bu iznin halkın aldatılması tehlikesi mevcud olmadığı takdirde verilebileceği hükme bağlanmıştır. Devir taleplerinin tetkikinde ilgili bakanlığın, daire ve müesseselerden mütalâa alması icabettiği takdirde Sanayi Bakanlığının bu imkândan faydalanmasını temin için maddeye bir hüküm daha eklenmiştir. Bu iznin şekil ve şartları yönetmeliğe bırakılmıştır.

Sanayi Komisyonu 33 ncu maddesiyle ferdi markanın haczini kabul etmemiş ise de markanın iktisadi bir değer taşımasına binaen haczi komisyonumuzca uygun görülmüştür. 35 nci madde bir esasa göre düzenlenmiştir. Bu maddede ferdi markanın, tahsis edildiği emtianın imal, ihzar, istihsal olunduğu veya satışa çıkarıldığı müesseseden ayrı olarak haczi halinde, icrada ihaleye katılmak isteyen kişilerin maddedeki esaslara uygun olarak Sanayi Bakanlığından alacakları bir belgeyi icra memurluğuna ibraz mecburiyeti konulmuştur. Ayrıca icra memurluğunun ihale neti-

cesini Sanayi Bakanlığına bildirmesini ve keyfiyetin marka siciline geçirilmesini ve Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilâmını düzenliyen hüküm maddenin son fıkrasını teşkil etmektedir.

35 neî madde 36 neî madde olarak aynen kabul olunmuştur. Ancak konsern markası kullanma hakkının, konsern sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça miras yoluyla intikali uygun görülmüş ve bu hususu temin edecek bir hüküm ikinci fıkra olarak maddeye eklenmiştir.

37 neî madde bir iki kelime çıkarma ve ilâvesiyle aynen kabul olunmuştur.

38 neî madde aynen kabul olunmuştur. Yalnız ikinci fıkranın birinci cümlesine baskı hatası olarak giren «mahkemede» kelimesi fıkradan çıkarılmış ve ayrıca ikinci fıkranın birinci cümlesinin sonundaki «edilebilir» kelimesi «mümkündür» kelimesiyle değiştirilmiştir.

39 neü maddenin dâvaya taallük eden kısımları 50 neî maddeye alınmıştır. Bu maddenin üçüncü fıkrasındaki hüküm bu esas dâhilinde düzeltilerek aynı numara altında metinde yer almıştır.

40 neî madde, 15 neî maddenin «himaye süresi» başlığına uygun olarak yapılan değişiklikle aynen kabul olunmuştur.

41 neî madde, maddeye vuzuh vermek maksadiyle yapılan ufak bâzı değişikliklerle aynen kabul edilmiştir.

42 neî madde aynen kabul edilmiştir. Ancak, avukatların ve dâva vekillerinin dışındaki kişilerin kazai mercilerde temsil salâhiyeti bulunmadığından maddenin son fıkrasındaki «ve kazai merciler» kelimeleri çıkarılmıştır.

43 neü maddenin, birinci fıkrasının, birinci cümlesine 29 neü maddeye eklenen ikinci fıkraya paralel olarak «Marka tescil belgesi» ibaresi ithal edilmiş ve ikinci cümlesine vuzuh vermek maksadiyle «basımı işinin» kelimeleri eklenmiştir. Ayrıca 35 neî madde sebebiyle maddeye bir (e) bendi ilâve edilmiştir. Madde yukarıdaki değişikliklerle kabul olunmuştur.

44 neü madde aşağıdaki ufak değişiklikle aynen kabul edilmiştir. Maddede geçen «Yönetmelik» tâbirini idarenin hazırlayacağı yönetmelikten ayırmak için «Yönetmelik» kelimesinin başına «teknik» kelimesi eklenmiş ve maddenin diğer fıkralarında buna göre değişiklik yapılmıştır.

45 neî madde vuzuha kavuşturulmak maksadiyle yeniden kaleme alınmıştır.

46 neî maddedeki hüküm malûmu ilâma kabul edilerek metinden çıkarılmıştır.

Hizmet markalarının bu kanun hükümlerine tabi olmayacağına dair 47 neî madde hükmü prensibolarak kabul edilmiş ise de hizmet markalarının tarifinin maddede yer almasının ileride bu hususta düzenlenecek mevzuatın hazırlıklarında birtakım mahzurlar doğuracağı mülâhazasıyla maddeden çıkarılması uygun görülmüş ve madde buna göre düzeltilerek 46 neî madde olarak metne alınmıştır.

Tecavüz hallerini gösteren 48 neî madde aşağıdaki değişikliklerle 47 neî madde olarak metne alınmıştır. Bir markayı aynen kullanmış veya bir markanın benzerini kullanmış sayılma hallerinin nelerden ibaret olduğunu gösteren iki hüküm maddenin (a) bendine ilâve edilmiştir. Diğer taraftan (b) bendindeki «kullandığını bilerek» ibaresi yerine daha kesin bir ibare olan «kullanılan» kelimesi ikame edilmiştir. Maddenin son fıkrası olan «Haksız rekabete ait hükümler mahfuzdur.» hükmü 3 neü maddenin ikinci fıkrası karşısında fazla görüldüğünden maddeden çıkarılmıştır.

49 neü madde, ifade bakımından düzeltilmiş ve maddenin sonundaki kârın dahi zarar görene verilmesi kaydı tatbikatta maksat dışı bir anlayışa meydan vermiyecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu madde 48 neî madde olarak metne alınmıştır.

50 neî maddenin ikinci fıkrasının son cümlesine vuzuh verilmiş ve bu madde 49 neü madde olarak metinde yer almıştır.

39 neü maddenin dâva ile ilgili kısımları marka kaydının hükümüle terkinin başlığı altında 50 neî madde olarak yeniden düzenlenmiş ve ayrıca bu maddeye 39 neü maddede derpiş olunanların dışında markanın devrinin halkın aldatılmasına yol açması hali (b) bendi olarak ilâve edilmiştir. Bu maddeye dayanılarak mahkemeden sicil kaydının terkinini talebetmek hakkı her alâkaliya tanıdığı gibi Sanayi Bakanlığına da tanınmıştır. Bakanlığın talep hakkı muttali olduğu zaman (a) bendine inhisar edecektir. Zira, (b) bendindeki devir Bakanlık tasarrufıyla doğduğundan bu

tasarrufun iptaline müncer olan sicil kaydının terkinini Bakanlığın talebetmesi hukukan tecviz edilemez.

51 nci madde, fiilin ağırlığına göre ceza verilmesi esasından hareket olunarak yeniden birinci fıkra iki bend olarak düzenlenmiş ve maddelerdeki yer değişikliği sebebiyle maddede icabeden madde numaraları değiştirilmiştir. İkinci fıkraya «ticaretten» kelimesinden sonra «ve sanattan» kelimeleri ilâve edilmiş ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir ceza mahiyetinde olup bu fıkra da yer alan «hükümün masrafı mahkûma aidolmak üzere günlük gazetelerden birinde ilânına da» hükmü fıkradan çıkarılmıştır.

52 nci madde, tatbikatta doğması muhtemel tereddütleri izale edecek ufak değişikliklerle aynen kabul edilmiştir.

53 ncü maddenin birinci fıkrasında yer alıp haksız olarak kullanıldığı sabit olan markayı emtiadan sildirmek, kazıtmak ve söktürmek gibi ameliyelerle kaldırılmasına da hükmolunabileceğine dair hükmün doğuracağı müşkülât nazara alınarak maddenin bu hususa ait kısımları dışarda bırakılmak suretiyle madde yeniden tanzim edilmiştir.

54 ve 55 nci maddelerde yer alan hükümler malûmu ilâm olduğundan metne alınmamıştır.

Geçici madde aynen kabul olunmuştur.

56, 57 ve 58 nci maddeler, 54, 55 ve 56 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı

Denizli

H. Oral

Başkan V.

Erzurum

N. Diler

Sözcü

Giresun

A. Cüceoğlu

Kâtip

İzmir

M. Uyar

Adıyaman

A. Atalay

Artvin

S. Eminağaoğlu

İçel

M. Arıkan

Kars

L. Aküzüm

Kayseri

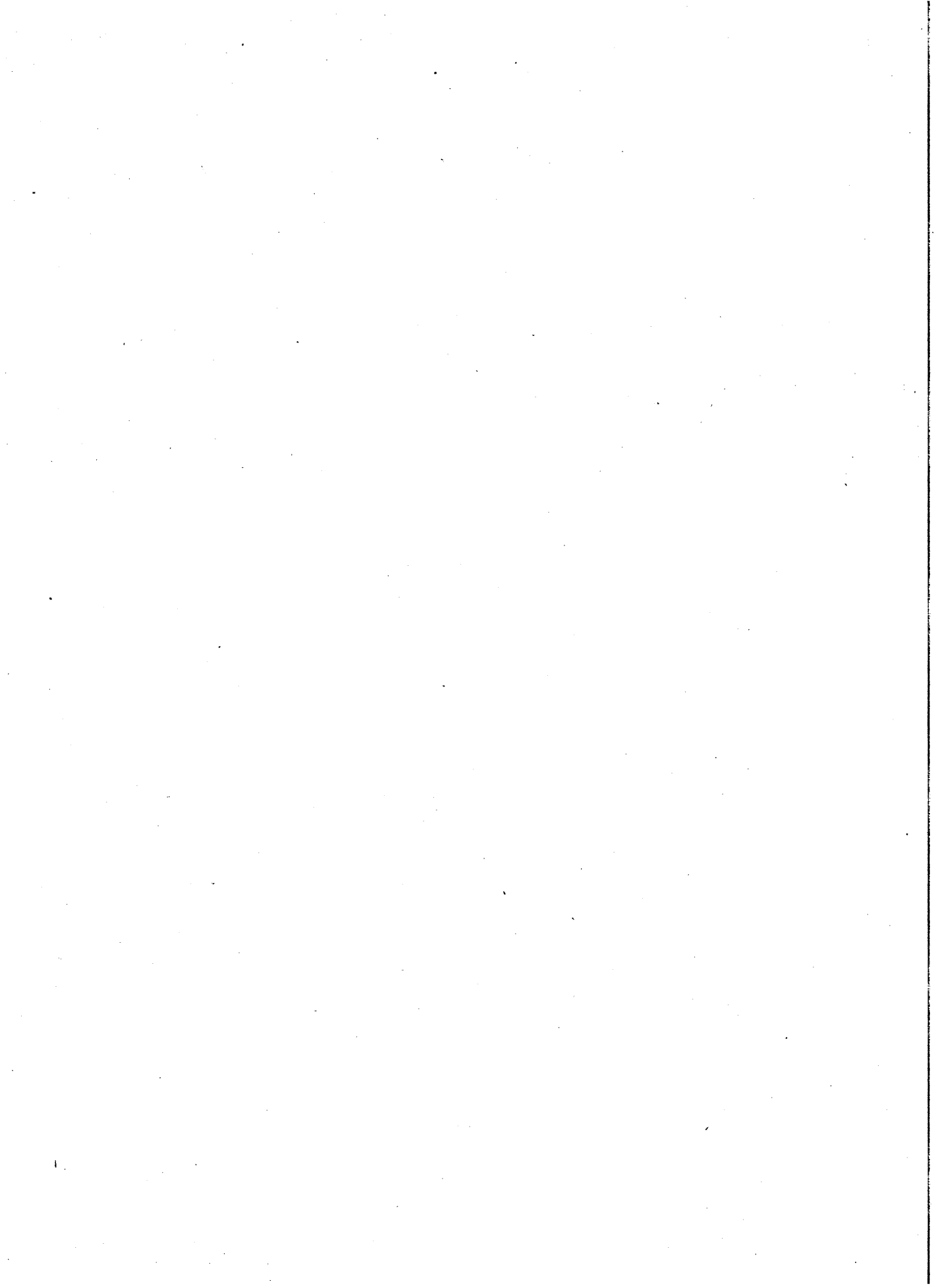
A. Aras

Siirt

C. Aydın

İstanbul

İ. H. Tekinel

SANAYİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Markalar hakkında Kanun

BİRİNCİ BÖLÜM

Markalar

BİRİNCİ KISIM

Genel hükümler

I - Marka

MADDE 1. — Sanayide, küçük sanatlarda, tarımda, imal, ihzar, istihsal olunan veya ticarete satışa çıkarılan her nevi emtiayı başkalarınınkinden ayırdetmek için bu emtia ve ambalâjı üzerine konan ve bu maksada elverişli bulunan işaretler marka sayılır.

II - Marka neveleri

MADDE 2. — Bu kanunla tescil edilecek markaların neveleri şunlardır :

- a) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından kullanılan ayrı markalar «ferdi marka» dir.
- b) Hukukan birbirinden müstakil gerçek veya tüzel kişilerin aralarında akdettikleri mukavele esasları dâhilinde âkıdlar tarafından ayrı ayrı kullanılan aynı markalar «Konsern markası» dir.
- c) İmalâtçı, müstahsıl ve tacirlerin müşterek menfaatlerini himaye, onları teşvik maksadı ve aralarında murakabeyi tesis için ortaklık veya dernek şeklinde kurulmuş tüzel kişiliği haiz olup ayrıca bir işletmesi olan veya olmıyan bir kuruluşa ait markalar «Birlik markası» dir.

III - Tescil prensibi

1. Umumi olarak

MADDE 3. — İşbu kanundaki haklardan faydalanabilmek için markanın Sanayi Bakanlığınca tescil edilmiş olması şarttır.

Tescil edilmemiş bulunan markalar ancak umumi hükümlere göre himaye görür.

2. Marka olarak tescil edilmeyecek işaretler

A) Şekil itibarıyla

MADDE 4. — Aşağıda yazılı işaretler marka olarak tescil edilemez :

1. Satış şeklinde olmıyan ve bundan dolayı tescil edildikleri gibi aynen kullanılmıyacak işaretler,
2. Etiket, kapak, kap, mahfaza, zarf ve alelümüm ambalâjlar veya doğrudan doğruya emtia üzerine basım yahut muhtelif vasıtalarla yapıştırılmak suretiyle veyahut dökme, oyma, dokuma, boyama gibi suretlerle konamıyan işaretler,

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Markalar Kanunu

BİRİNCİ BÖLÜM

Markalar

BİRİNCİ KISIM

Genel hükümler

I - Marka

MADDE 1. — Sanayide, küçük sanatlarda, tarımda, imal, ihzar, istihsal olunan veya ticarete satışa çıkarılan her nevi emtiayı başkalarınınkinden ayırt etmek için bu emtia ve ambalâjı üzerine konulan, emtia üzerine konulmadığı takdirde ambalâjlarına konan ve bu maksada elverişli bulunan işaretler marka sayılır.

II - Marka neveleri

MADDE 2. — Bu kanunla tescil edilecek markaların neveleri şunlardır :

a) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından müferiden ve müstakillen kullanılan markalar «Ferdi marka» dır.

b) Gerçek veya tüzel kişilerin bir tüzel kişilik meydana getirmeden, aralarında akdettikleri sözleşme esasları dâhilinde, aynı veya benzeri emtia için ayrı ayrı kullandıkları aynı markalar «Konsern markası» dır.

c) İmalâtçı, müstahsıl ve tacirlerin müşterek menfaatlerini himaye, onları teşvik maksadı ve aralarında murakabeyi tesis için ortaklık veya dernek şeklinde kurulmuş tüzel kişiliği haiz olup ayrı bir işletmesi olan veya olmayan bir kuruluşa ait markalar «Birlik markası» dır.

III - Tescil prensibi

MADDE 3. — Bu kanundaki haklardan faydalanabilmek için markanın Sanayi Bakanlığınca tescil edilmiş olması şarttır.

A) Genel olarak

Tescil edilmemiş bulunan markalar ancak genel hükümlere göre himaye görür.

Bakanlar Kurulu, bâzı emtiaya bu kanuna göre tescil edilmiş marka konulmasını mecburi kılabilir.

B) Marka olarak tescil edilmeyecek işaretler

1. Şekil itibariyle

MADDE 4. — Aşağıda yazılı işaretler marka olarak tescil edilemez :

a) Emtia veya etiket, kapak, kap, muhafaza, zarf ve alalûmum ambalâjlar üzerine basım yahut muhtelif vasıtalarla yapıştırılmak suretiyle veyahut dökme, oyma, dokuma, boyama gibi suretlerle konamıyan işaretler,

b) Ticaret unvanları haricolmak üzere beş kereden fazla işaretler.

c) Sırf muayyen bir renkten veya müferit bir harf yahut rakamdan ibaret olan işaretler,

Sanayi Komisyonunun deęiřtiriiēi

3. Ticaret unvanları haricolmak üzere beē kelimeden fazla işaretler,

4. Sırf muayyen bir renkten veya münferit bir harf yahut rakamdan ibaret olan işaretler.

ēu kadar ki, hususi bir Şekil verilen veya her hangi bir remiz tezyinat, çizgi yahut resimlerle Şeklen beraber olan münferit harf ve rakamlarla sözü geēen hususlar veya diğer renklerle Şeklen beraber olan renkler marka olarak tescil olunabilir.

B) Muhteva itibariyle

a) Mutlak olarak

MADDE 5. — Aēaęıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez.

1. Gayesi veya kullanılıē tarzı itibariyle kanun ve nizamlara, ahlāk ve ādaba, āmme nizamına aykırı olan, millî duyguları zedeliyecek veya tarihî anıtların kıymet ve itibarını dūēürecek işaretler,

2. Markanın tescilini isteyen kimseye ait olmıyan tasdikname, diplōma, takdirname, madalya gibi hususlar ihtiva eden işaretler;

3. 2 nci maddenin 6 nci bendi hükmü mahfuz kalmak Őartiyle aynı emtiaya mütaallik olarak Türkiye'de tescil edilmiē veya tescil için müracaat edildiği halde henüz kesin bir karara bağlanmamıē markalarla, bunların biçim, veya telāffuz yahut mâna itibariyle ilk bakıēta kolayca tefrik edilemiyen benzerleri.

Her hangi bir işaretin marka olarak tescil edilip edilmeyeceğinin tâyininde münferit unsurlardan ziyade, markanın bir bütün olarak bıraktığı umumi intiba nazara alınır.

b) Markanın esas unsuru itibariyle

MADDE 6. — Esas unsur olarak aēaęıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez :

a) Munhasıran markanın üzerine konacağı eēyanın nev'i, cins, vasıf, miktar, kıymet ve menēeini sevk ve tahsis olunduğu yeri veya zamanı gösteren işaret ve kayıtlardan ibaret bulunan markalar;

b) Ticaret āleminde herkes tarafından kullanılan veya muayyen bir meslek, sanat yahut ticaret grupuna mensubolanları teēhise yarıyan ad ve işaretler;

c) Muayyen bir tip eēyayı gösteren veya eēya adı haline gelmiē olan işaret ve adlar;

Markanın, benzerlerinden tefrikine yarıyan temiz ve tahsis edici unsurlar, markanın esas unsurları sayılır.

Birinci fıkrada yazılı işaret ve adlar bir markanın esas unsuruna merbut olup da, onunla mü-nasebet halinde bulunur ve bir arada tescil ettirilmē olursa, markanın tamamlayıcı unsurlarını teēkil eder. Bunların, tescili mütaakıp değiştirilmeleri ve bir birinden ayrılmaları, ancak ikinci bir tescil muamelesiyle mümkündür.

Umumen tanınmıē markalar

MADDE 7. — Dünya veya memleket çapında umumen tanınmıē yabancı veya yerli markaların tamamen veya kısmen benzerleri hakkında, baēka emtia için de olsa umumen tanınmıē marka sahibinin müsaadesi olmaksızın tescil talebinde bulunulamaz.

Adalet Komisyonunun deęiřtiręi

şu kadar ki, özel bir şekil verilen veya her hangi bir remiz, tezyinat, çizgi yahut resimlerle şeklen beraber olan münferit harf ve rakamlarla, sözü geçen hususlar veya diğer renklerle şeklen beraber olan renkler marka olarak tescil olunabilir.

2. *Muhteva itibariyle*

a) *Mutlak olarak*

MADDE 5. — Aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez :

a) Gayesi veya kullanılış tarzı itibariyle kanun ve nizamlara, ahlâk ve adaba, âmme nizamına aykırı olan, milli duyguları zedeliyecek yahut umumun malı olan güzel sanat eserlerinin veya tarihi anıtların kıymet ve itibarını düşürecek işaretler,

b) Halkı aldatacak mahiyette olan işaretler, ezcümle markanın tescilini isteyen kimseye aidolmayan tasdikname, diploma, takdirname, madalya gibi hususları ihtiva eden veya yabancı mahsul ve mamulâtın Türkiye içinde, Türk mahsul ve mamulâtının yabancı memleketlerde istihsal veya imal edildiği zannını uyandıracak surette tertibedilen yahut markanın tescilini isteyen kimsenin ikâmet, istihsal, imal veya ticaret mahalli ile ilgisi bulunmayan menşe işaretlerini hâvi işaret ve adlar,

c) Aynı emtiaya mütaallik olarak Türkiye'de tescil edilmiş veya tescil için müracaat edildiği halde henüz kesin bir karara bağlanmamış markalarla, bunların biçim veya telâffuz yahut mâna itibariyle ilk bakışta tefrik edilemeyen benzerleri.

Her hangi bir işaretin marka olarak tescil edilip edilmeyeceğinin tâyininde münferit unsurlardan ziyade markanın bir bütün olarak bıraktığı genel intiba nazara alınır.

b) *Markanın esas unsuru itibariyle*

MADDE 6. — Esas unsur olarak aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez :

a) Munhasıran markanın üzerine konacağı eşyanın nev'i, cinsi, vasıf, miktar, kıymet ve menşeni sevk ve tahsis olunduğu yeri veya zamânı gösteren işaret ve kayıtlardan ibaret bulunan markalar;

b) Ticaret âleminde herkes tarafından kullanılan veya muayyen bir meslek, sanat yahut ticaret grupuna mensubolanları ayırdetmeye yarıyan ad ve işaretler;

c) Belli bir tip eşyayı gösteren veya eşya adı haline gelmiş olan işaret ve adlar.

Markanın, benzerlerinden tefriküne yarıyan temyiz ve tahsis edici unsurlar, markanın esas unsurları sayılır.

Birinci fıkrada yazılı işaret ve adlar bir markanın esas unsuruna merbudolup da, onunla münaşebet halinde bulunur ve bir arada tescil ettirilmiş olursa, markanın tamamlayıcı unsurlarını teşkil eder. Bunların, tescilli mütaakıp değiştirilmeleri ve birbirinden ayrılımları, ancak ikinci bir tescil muamelesiyle mümkündür.

Sanayi Komisyonunun değiştirişi

Bu madde hkmnden istifade edebilmek için umumen tanınmış markanın memleketimizde tescil edilmiş olması şarttır.

Birinci fıkraya muhalif olarak tescilin yapılmış olması halinde umumen tanınmış marka sahibi, bu tescilin terkinini 5 sene içinde talep ve dâva edebilir. Markanın tescili suiniyetle vâkı talebe dayandığı takdirde bu dâva hakkı müddetle mukayyet değildir.

MADDE 8. — Sınai mülkiyetle ilgili

- a) Türkiye'nin dâhil olduğu Milletlerarası anlaşmalarda ye olan Devletlerin,
- b) Türkiye'nin ayrı ayrı anlaşma yaptığı Devletlerin,
- c) Türkiye'ye mütekabiliyet esasını tanımış olan Devletlerin,
- d) (a) bendinde belirtilen devletlerin ye oldukları milletlerarası ve hükümetlerarası teşkiltin,

Arma, bayrak ve sair işaretleri ile hükümranlık alâmetleri ve bunlarla alâkalı remiz ve adlandırmalar, resmî murakabe, kontrol ayar alâmeti olan damga, mühür ve işaretler, hanedan armaları taklitleri ve bu Devlet ve teşkiltin yazılı müsaadeleri olmadan marka olarak tescil edilemez.

MADDE 9. — 1. Devlete, kamu tüzel kişilerine, kamu iktisadi teşebbüslerine, kamu menfaatlerine yararlı derneklere aidolan damga, mühür, alâmet ve işaretler ve bunlardan ilk bakışta kolayca tefrik edilemiyecek derecede benzerleri;

2. Fikir ve sanat eserlerinden aynen veya işlenmiş şekilde vücuda getirilen markalar, ilgililerin yazılı müsaadesi olmadan tescil edilemez.

3. *Tescil ettirme hakkını haiz olanlar*

a) *Ferdî markalarda*

MADDE 10. — Aşağıda yazılı kimseler ferdî marka tescili talebinde bulunabilirler :

1. Türkiye'de ikametghi olan ve sanayi, kk sanat, tarım veya ticaretle iştigal eden gerçek ve tüzel kişiler;

2. 8 nci maddenin (a), (c) bentlerinde yazılı devletlerin vatandaşları ve bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler;

Adalet Komisyonunun değiştirişi

C) Tescili izne bağlı işaretler

1. Yabancı resmî işaretler

MADDE 7. — Sınai mülkiyetle ilgili

- a) Türkiye'nin dâhil olduğu Milletlerarası andlaşmalarda üye olan devletlerin,
- b) Türkiye'nin ayrı ayrı anlaşma yaptığı Devletlerin,
- c) Türkiye'ye mütekabiliyet esasını tanımış olan Devletlerin,
- d) (a) bendinde belirtilen devletlerin üye oldukları Milletlerarası ve Hükümetlerarası teşkilâtın,

Arma, bayrak ve sair işaretleri ile hükümlanlık alâmetleri ve bunlarla alâkalı remiz ve adlandırmaları, resmî murakabe, kontrol ve ayar alâmeti olan damga, mühür ve işaretler, hane-dan armaları taklitleri bu devlet ve teşkilâtın yazılı izinleri olmadan marka olarak tescil edilemez.

2. Millî resmî işaretler

MADDE 8. — Devlete ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ve kamu tüzel kişile-rine, kamu iktisadi teşebbüslerine, kamu menfaatlerine yararlı derneklere ait olan damga, mü-hür, alâmet ve işaretler ve bunlardan ilk bakışta kolayca tefrik edilemeyecek derecede benzer-leri bu tüzel kişiliklerin yazılı izni olmadan tescil edilemez.

3. Fikir ve sanat eserlerinden vücuda getirilen işaretler

MADDE 9. — Fikir ve sanat eserlerinden aynen veya işlenmiş şekilde vücuda getirilen işaretler, ilgililerin yazılı izni olmadan marka olarak tescil edilemez.

4. Tanınmış markalar

MADDE 10. — Memleketimizde tescil edilmiş olan dünya ve memleket çapında tanınmış ya-bancı veya yerli markaların ve benzerlerinin başka emtia için tescili, tanınmış marka sahibinin izni ile mümkündür.

Birinci fıkraya aykırı olarak tescilinin yapılmış olması halinde, tanınmış marka sahibi ve bu yüzden zarara uğramış olan her ilgili kişi, tescile ıttılatı tarihinden itibaren bir yıl ve her halde tes-cil ilânı tarihinden itibaren beş yıl içinde tescilin terkinini talep ve dâva edebilir.

IV - Tescil ettirme hakkını haiz olanlar

A) Ferdî markalarda

MADDE 11. — Aşağıda yazılı kişiler ferdî marka tescili talebinde bulunabilirler :

- a) Türkiye'de sanayi, küçük sanat, tarım veya ticaretle iştigal eden Türk vatandaşları ile Türk kanunlarına göre kurulmuş olan veya yabancı memleket kanunlarına göre kurulmuş olmakla beraber Türkiye'de şubesi bulunan tüzel kişiler,

Sanayi Komisyonunun değiştirii

3. Andlaşmaya dâhil devletlerin ülkesinde sanayi, küçük sanat, tarım veya ticaret, sahasında faaliyette bulunan ve andlaşmaya girmemiş olan devletlerin vatandaşları veya bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler.

b) Birlik markalarında

MADDE 11. — Birlik markasının tescilini 2 nci maddenin (c) bendinde yazılı kuruluşlar talebetmek hakkını haizdir.

8 nci maddenin (a) bendinde yazılı üye devletlerin kanunlarına göre teşekkül etmiş olan kuruluşlara ait birlik markalarının tescili bu kuruluşlar tarafından talebedilebilir.

Bu markalara ait tescil talepleri, alâkalı kuruluşların Türkiye’de yerleşmiş olmaması veya Türk kanunlarına göre kurulmuş bulunmaması sebebiyle reddedilemez.

8 nci maddenin (b) ve (c) bentlerinde yazılı devletlerin kanunlarına göre teşekkül etmiş kuruluşlara ait birlik markalarının tescili talepleri, anlaşma hükümleri veya mütekabiliyet esasları dâhilinde yürütülür.

c) Konsern markalarında

MADDE 12. — Konsern markaları bu husustaki müesseseler arasında yapılmış anlaşmaya dâhil olanlardan her biri veya hepsi tarafından vâkı müracaat üzerine tescil edilir.

Yabancı memleketlerdeki konsern markalarına ait tescil taleplerinde 11 nci madde hükümleri kıyas yolu ile tatbik olunur.

4. Tescilin hükümleri

MADDE 13. — Bir markayı ilk defa tescil ettiren kimse o markanın hakiki sahibi sayılır.

Şu kadar ki, başka bir şahsın aynı emtia için aynı markayı daha önce fiilen ihdas ve istimal ettiğini ve piyasada mâruf hale getirdiğini bu şahıs tescil edilmiş marka sahibine karşı iddia ve bu iddiasını dâva veya karşılık dâva suretiyle isbat etmek hakkını haizdir. Bu hak markanın tescilini mütaakip yapılacak ilândan itibaren 3 yıl geçmekle düşer.

MADDE 14. — Bir markanın tescili ile meydana gelen marka hakkının hüküm ifade ettiği müddet tescil tarihinden itibaren 10 yıldır.

MADDE 15. — Markanın tescili 14 nci maddede yazılı himaye müddeti içinde, marka sahibi-ne, kanunun birinci maddesinde yazılı maksat ve tarzda kullanmak şartıyla ve tescilin şümulüne giren emtiaya mütaallik olmak kaydıyla, markasından munhasıran faydalanmak hakkını verir. Hususiyle markayı tescilin şümulüne giren emtia veya ambalâjları üzerine koymak, bu emtiayı satmak, dağıtmak veya diğer bir şekilde ticaret sahasına çıkartmak ve markayı ticari evrakta, gazetelerde veya sair ilân ve reklâmlarda kullanmak, yahut markayı geçici veya devamlı olarak devretmek marka sahibinin haiz olduğu haklardandır.

Renksiz olarak tescil ettirilen bir markanın sahibi bu markayı her hangi bir renkte kullanabilir.

Adalet Komisyonunun değiştirii

b) 7 nci maddenin (a), (b) ve (c) bendlerinde yazılı devletlerin vatandaşları ve bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler,

c) 7 nci maddenin (a) bendinde yazılı andlaşmalara dâhil devletlerin ülkesinde sanayi, küçük sanat, tarım veya ticaret sahasında faaliyette bulunan ve andlaşmalara girmemiş olan devletlerin vatandaşlara veya bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler.

B) Birlik markalarında

MADDE 12. — Birlik markasının tescilini, 2 nci maddenin (c) bendinde yazılı kuruluşlar talebeder.

7 nci maddenin (a) bendinde yazılı andlaşmalara dâhil devletlerin kanunlarına göre teşekkül etmiş olan kuruluşlara ait birlik markalarının tescili b kuruluşlar tarafından talebedilir.

7 nci maddenin (b) ve (c) bendlerinde yazılı devletlerin kanunlarına göre teşekkül etmiş kuruluşlara ait birlik markalarının tescili talepleri, anlaşma hükümleri veya mütekebiliyet esasları dâhilinde yürütülür.

C) Konsern markalarında

MADDE 13. — Konsern markaları, bu husustaki sözleşmeye dâhil olan müessese ve kişilerden biri veya hepsi tarafından vki müracaat üzerine hepsi adına tescil edilir.

Yabancı memleketlerdeki konsern markalarına ait tescil taleplerinde 12 nci madde hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

V - Tescilin hükümleri

A) Karne

MADDE 14. — Bir markaya ilk defa tescil ettiren kimse o markanın hakiki sahibi sayılır.

şu kadar ki, başka bir şahsın aynı emtia için aynı markayı daha önce fiilen ihdas ve istimal ettiğini ve piyasada mâruf hale getirdiğini bu şahıs tescil edilmiş marka sahibine karşı iddia ve bu iddiasını dâva veya karşılık dâva suretiyle ispat etmek hakkını haizdir. Bu hak, markanın tesciline veya kullanıldığına ittıla tarihinden itibaren 6 ay ve her halde tescilin ilnından itibaren üç yıl geçmekle düşer.

B) Himaye süresi

MADDE 15. — Marka hakkı, tescil tarihinden itibaren 10 yıl süre ile hüküm ifade eder.

C) Hakkın şimul

MADDE 16. — Markanın tescili, 15 nci maddede yazılı himaye süresi içinde, marka sahibine, kanunun birinci maddesinde yazılı maksat ve tarzda kullanmak şartıyla ve sicilde gösterilen emtiaya mütaallik olmak kaydıyla, markasından faydalanma hakkını verir. Özellikle markayı, tescilin şimulne giren emtia ve ambalâjları üzerine koymak, b emtiayı satmak, dağıtmak veya diğer bir şekilde ticaret sahasına çıkartmak ve markayı ticari evrakta, gazetelerde veya sair ilân ve reklâmlarda kullanmak, lisans vermek veya devretmek marka sahibinin haiz olduğu haklardandır.

İstisna

MADDE 16. — Geçici olarak Türkiye hudutları içine giren kara, deniz ve hava nakil vasıtalarına ve bunlarda satılan, teşhir ve siparişi kabul edilen ve reklâmı yapılan emtiaya Türkiye'deki tescilin şümulü yoktur.

5. Rüşhan hakları

A) Milletlerarası anlaşmalara dayanan tescil itibariyle

MADDE 17. — 8 nci maddenin (a) bendinde yazılı üye devletlerden birine mensup veya bu devletlerden birine mensubolmamakla beraber onlardan birinin ülkesinde ikametgâhı veya işler vaziyette bir müessesesi bulunan gerçek ve tüzel kişiler bu devletlerin her hangi birinde bir markanın tescili için yetkili mercilere usulü dairesinde yaptıkları müracaattan itibaren 6 ay müddetle markalarını diğer üye devletlerde tescil ettirmek hususunda rüşhan hakkını haizdirler.

Birinci fıkrada yazılı altı aylık müddet içinde kullanılmıyan rüşhan hakları düşer.

Birinci fıkrada yazılı müddet içinde, rüşhan hakkına dayanılarak tescil talebinde bulunulduğu takdirde rüşhan hakkına konu teşkil eden markanın benzeri veya aynı için rüşhan hakkının doğduğu tarihten itibaren vâkı müracaat ve tesciller hükümsüzdür.

B) Sergilerde teşhir itibariyle

MADDE 18. — Türkiye'de Hükümet tarafından veya Hükümetin müsaadesiyle açılan millî ve milletlerarası sergilerle, 8 nci maddenin (a) bendinde yazılı devletlerin ülkelerinde açılan resmî veya resmen tanınmış sergilerde emtiasını markalarıyla birlikte teşhir eden 17 nci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı gerçek ve tüzel kişiler Türkiye'de aynı markaların tescili için sergideki teşhir tarihinden itibaren altı ay içinde müracaat hususunda rüşhan haklarını haizdirler.

Şu kadar ki, markanın üzerine konulduğu emtia serginin resmî açılış tarihinden evvel sergi yerine, görünür şekilde konulmuşsa bu hallerde yukardaki müddet emtianın sergi yerine konulduğu tarihten itibaren başlar.

17 nci maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri kıyas yolu ile tatbik olunur.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı sergilerden Türkiye'de açılacak olanlarının idareleri, mamûl ve mahsullerini sergide gösterenlere, teşhir ettikleri markanın konulduğu emtianın nevi ile bu emtianın sergiye görünür şekilde konulduğu tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir bir vesika verir ve markanın tasdikli bir örneğini bu vesikaya eklerler.

Yabancı memleketlerde teşhir edilen emtia ve markaların rüşhan hakkından istifade etmesi için, serginin açıldığı memleketin salâhiyetli merciinden alınacak vesikanın ibrazı şarttır.

Türkiye'de açılan sergilerde teşhir olunan emtianın, tescil edilmiş bir markaya dayanılarak teşhirine ve sergiyi mütaakıp memleketine iadesine mâni olunamaz.

Adalet Komisyonunun değiştiriri

D) Aynen ve aralıksız kullanma ve değişiklik

MADDE 17. — Markanın tescil edildiği gibi kullanılması şarttır. Ancak, renksiz olarak tescil ettirilen bir markanın sahibi bu markayı her hangi bir renkte kullanabilir.

Marka hakkı sahibi markasında değişiklik yapmak istediği takdirde, değişik şekildeki işareti yeniden tescil ettirmeye mecburdur.

Markanın kullanılmasına, haklı bir sebep bulunmaksızın devamlı olarak üç seneden fazla ara verilemez. Bu hüküm, 7 nci maddenin (a) bendinde yazılı anlaşmalara dâhil devletlerin vatandaşları ve bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler hakkında uygulanmaz. Anlaşma veya mütekabiliyet esaslarına dayanılarak, Bakanlar Kurulu, markanın memleket içinde kullanılmasını mecburiyetinden bâzı memleketleri istisna edebilir.

E) İstisna

MADDE 18. — Geçici olarak Türkiye hudutları içine giren kara, deniz ve hava nakil vasıtalarına ve bunlarda satılan, teşhir ve siparişi kabul edilen ve reklâmı yapılan emtiaya Türkiye'deki tescilin şümulü yoktur.

VI - Rüçhan hakları

A) Milletlerarası anlaşmalara dayanan tescil itibariyle

MADDE 19. — 7 nci maddenin (a) bendinde yazılı anlaşmalara dâhil devletlerden birine mensup veya bu devletlerden birine mensup olmamakla beraber onlardan birinin ülkesinde ikametgâhı veya işler vaziyette bir müessesesi bulunan gerçek ve tüzel kişiler bu devletlerin her hangi birinde bir markanın tescili için yetkili mercilere usulü dairesinde yaptıkları müracaattan itibaren 6 ay müddetle markalarını tescil ettirmek hususunda rüçhan hakkını haizdirler.

Birinci fıkrada yazılı 6 aylık süre içinde kullanılmıyan rüçhan hakları düşer.

Birinci fıkrada yazılı süre içinde, rüçhan hakkına dayanılarak tescil talebinde bulunulduğu takdirde rüçhan hakkına konu teşkil eden marka veya benzeri için rüçhan hakkının doğduğu tarihten itibaren vâkı müracaat ve tesciller hükümsüzdür.

B) Sergilerde teşhir itibariyle

MADDE 20. — Türkiye'de Hükümet tarafından veya Hükümet izni ile açılan millî ve milletlerarası sergilerle, 7 nci maddenin (a) bendinde yazılı anlaşmalara dâhil devletlerin ülkelerinde açılan resmî veya resmen tanınmış sergilerde emtiansını markalarıyla birlikte teşhir eden 19 ncu maddenin 1 nci fıkrasında yazılı gerçek ve tüzel kişiler Türkiye'de aynı markaların tescili için sergideki teşhir tarihinden itibaren altı ay içinde müracaat hususunda rüçhan hakkını haizdirler.

Şu kadar ki, markanın konduğu emtia serginin resmî açılışı tarihinden evvel sergi yerine, görünür şekilde konulmuşsa bu hallerde yukardaki müddet emtianın sergi yerine konulduğu tarihten itibaren başlar.

19 ncu maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri kıyas yolu ile tatbik olunur.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı sergilerden Türkiye'de açılacak olanların idareleri, mal ve mahsullerini sergide gösterenlere, teşhir ettikleri markanın konulduğu emtianın nev'i ile bu emtianın sergiye görünür şekilde konulduğu tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir bir belge verir ve markanın tasdikli bir örneğini bu belgeye eklerler.

Yabancı memleketlerde teşhir edilen emtiaya ait markaların rüçhan hakkından istifade etmesi için, serginin açıldığı memleketin yetkili merciinden alınacak yukardaki fıkrada yazılı hususları ihtiva eden bir belgenin ibrazı şarttır.

Bir sergide gösterilmiş aynı imtia üzerine konulan aynı veya benzeri marka hakkında birden fazla tescil talebinde bulunulmuş ise bu emtiayı sergiye ilk koyan kimse, ve emtianın sergiye aynı zamanda konulması ve teşhir olunması halinde, ilk tescil talebinde bulunan kimse rüçhan hakkını haizdir.

MADDE 19. — 17 ve 18 nci maddelerde yazılı rüçhan hakkı talepleri yönetmeliğinde gösterilen Şekilde olması ve bu husustaki harcın tediye edilmiş bulunması Őartiyle yapılır.

C) Hususi anlaşmalara ve mütekebiliyet esaslarına dayanan rüçhan hakları itibariyle

MADDE 20. — 8 nci maddenin (b) ve (c) bentlerinde yazılı devletlerin mensubu gerçek ve tüzel kişilere ait rüçhan haklarına dayanan tescil talepleri, bu husustaki anlaşma hükümleri veya mütekebiliyet esasları dâhilinde muameleye tabi tutulur.

İKİNCİ KISIM

Tescil işleri

I - Müracaat

1. Yeri ve tarihi

MADDE 21. — Bir markayı tescil ettirmek isteyen kimse doğrudan doğruya Sanayi Bakanlığına müracaat eder.

Müracaat tarihi, bu müracaat mukabilinde Sanayi Bakanlığınca verilecek belgedeki gün, saat ve dakikadır.

Alkalının posta vasıtasıyla veya idari merciler kanalı ile müracaat etmesi halinde, bu mracaatler ikinci fıkrada yazılı esaslara göre bakanlığa vrut tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

2. Şekli

MADDE 22. — Bir markanın tescili için yapılacak müracaatte marka sahibinin veya vekilinin adı, soyadı, adresi, marka sahibinin yapmakta olduğu iş ve markanın kullanılacağı emtia yazılır.

Milli mracaatlerde müracaat sahibinin yaptığı işi gösteren belge, markanın rneği, vekilin vekâletnamesi ve yabancı memlekette, tescil veya teşhir edilmiş markaya istinaden yapılan mracaatlerde bu tescil veya teşhiri gösteren vesikalar, mracaatle ilgili yabancı memleketlerden alınmiş vesikalar varsa bunların tercümeleri ve marka harcı makbuzu müracaata eklenir.

Her marka tescili için ayrı müracaat Şarttır.

MADDE 23. — Müracaat evrakının ve eklerinin nasıl ve ne miktarda olacağı ve bu kanunun tatbiki için lüzumlu sair hususlar ve belgeler talimatnamede gösterilir.

Adalet Komisyonunun değiştirilişi

Türkiye'de açılan sergilerde teşhir olunan emtiaın, tescil edilmiş bir markaya dayanılarak teşhirine ve sergiyi mutaakıp memleketine iadesine mâni olunamaz.

Bir sergide gösterilmiş aynı emtia üzerine konulan aynı veya benzeri marka hakkında birden fazla tescil talebinde bulunulmuş ise bu emtiayı sergiye ilk koyan kimse ve emtiaın sergiye aynı zamanda konulması ve teşhir olunması halinde ilk tescil talebinde bulunan kimse rüçhan hakkını haizdir.

(C) Müracaat şartları

MADDE 21. — 19 ve 20 nci maddelerde yazılı rüçhan hakkına dayanılarak yapılan tescil taleplerinin yönetmeliğinde gösterilen şekilde olması şarttır.

D) Hususi anlaşmalara ve mütekabiliyet esaslarına dayanan rüçhan hakları itibariyle

MADDE 22. — 7 nci maddenin (b) ve (c) bendlerinde yazılı devletlerin mensubu gerçek ve tüzel kişilere ait rüçhan haklarına dayanan tescil talepleri, bu husustaki anlaşma hükümleri veya mütekabiliyet esasları dâhilinde muameleye tabi tutulur.

İKİNCİ KISIM

Tescil işleri

I - Müracaat

A) Yeri ve tarihi

MADDE 23. — Bir markayı tescil ettirmek isteyen kimse doğrudan doğruya Sanayi Bakanlığına müracaat eder.

Müracaat tarihi, bu müracaat mukabilinde Sanayi Bakanlığınca verilecek belgedeki gün, saat ve dakikadır.

Alâkalının posta vasıtasıyla veya idari merciler kanalı ile müracaat etmesi halinde, bu müracaatlar ikinci fıkrada yazılı esaslara göre Bakanlığa geliş tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

B) şekli

MADDE 24. — Bir markanın tescili için yapılacak müracaatte, marka sahibinin, varsa vekilinin adı, soyadı, marka sahibinin tâbiyeti, ikametgâhı, yapmakta olduğu iş, iş adresi ve markanın kullanılacağı emtia yazılır ve müracaat sahibinin yaptığı işi gösteren belge, markanın örneği ve marka kaydiye harcı makbuzu müracaata eklenir.

Yabancı memlekette tescil veya teşhir edilmiş markaya istinaden yapılan müracaatlarda, ayrıca, yabancı memlekette tescil veya teşhire ait vesikalar, müracaatla ilgili olarak yabancı memleketlerden alınmiş vesikalarla bunların tercümeleri de müracaata eklenir.

Her markanın tescili için ayrı müracaat şarttır.

C) Yönetmelik

MADDE 25. — Müracaat evrakının ve eklerinin nasıl ve ne miktarda olacağı ve bu kanunun tatbiki için lüzumlu sair hususlar ile belgeler yönetmelikte gösterilir.

Sanayi Komisyonunun değiştirişi

3. Müracaatın tetkiki

MADDE 24. — Müracaatın muameleye konulabilmesi için marka harcının yatırılmış olması şarttır.

Birlik ve konsern markalarına ait müracaatlerde, birlik markalarında kuruluş tarafından hazırlanan yönetmelik ve konsern markalarında konserne dâhil olanlar arasında yapılmış sözleşme, tescil müracaatı ile birlikte tevdi edilmediği takdirde, harc yatırılmış dahi olsa, bu işe ait evrak muameleye konulmıyarak iade olunur.

MADDE 25. — Müracaat evrakı ve eklerinin bu kanunun ve talimatname hükümlerine uygun olup olmadığı Sanayi Bakanlığınca tetkik edilir.

Yapılan tetkik üzerine müracaatın bu kanunun 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 40 ncı maddeleri hükümlerine aykırı olduğu tesbit edilirse, müracaat, mucip sebep gösterilerek, reddedilir.

Bu ret kararlarına karşı alâkalılar tarafından dâva açılabilir.

Müracaatte tamamlanması kabil eksiklikler olduğu tesbit edilirse bu eksikliklerin tamamlanması için müracaat sahibine veya vekiline üç aydan az olmamak üzere bir mehil verilir.

Bu mehil zarfında bir mazerete müstenidolmaksızın eksiklikler ikmal edilmediği takdirde son defaya mahsus olmak üzere bir aylık mehil daha verilir.

Son mehil zarfında eksiklikler ikmal edilmediği takdirde müracaat reddedilir.

4. Markanın sicile geçirilmesi

MADDE 26. — Kanuna ve talimatnameye uygun görülen veya eksiklikleri tamamlanan müracaat, sicil defterine geçirilir ve müracaat sahibine bir «marka tescil belgesi» verilir.

Sicil defterine marka örneği, numarası, markanın üzerine konulacağı emtia, marka sahibinin veya vekilinin adı, ikametgâh, iş adresi, müracaat tarihi, markaya ve marka haklarına taallük eden bütün değişiklikler ve yönetmelikte gösterilen sair hususlar geçirilir.

İlân

MADDE 27. — Markanın tescilini mütaakıp sicile geçirilen hususlar ve sonradan vukubulan değişiklikler resmî sınaî mülkiyet gazetesinde ilân olunur.

Sicilin aleniyeti

MADDE 28. — Marka sicili alenidir.

Talebedilmesi halinde marka sicilinin bir örneği verilir

Adalet Komisyonunun değiştirmesi

D) Müracaatın tetkiki şartları

MADDE 26. — Müracaat dilekçesinin yönetmeliğe ekli örneğine uygun olarak tanzim edilmemesi ve marka kaydiye harc makbuzunun ve marka örneğinin müracaat dilekçesine eklenmemesi hallerinde evrak muameleye konmaz.

Birlik ve konsern markalarına ait müracaatlarda, birlik markalarında kuruluş tarafından hazırlanan teknik yönetmelik ve konsern markalarında konsern'e dâhil olanlar arasında yapılmış sözleşme, tescil müracaatı ile birlikte tevdi edilmediği takdirde, harc yatırılmış olsa dahi, bu işe ait evrak muameleye konulmuyarak iade olunur.

E) Müracaatın tetkiki

MADDE 27. — Müracaat evrak ve eklerinin bu kanun ve yönetmeliği hükümlerine uygun olup olmadığı Sanayi Bakanlığınca en çok üç ay içinde tetkik edilir.

Yapılan tetkik üzerine müracaatın bu kanunun 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 40 ncı maddeleri hükümlerine aykırı olduğu tesbit edilirse, müracaat, mucip sebep gösterilerek reddedilir.

Müracaatta eksiklikler olduğu tesbit edilirse, bu eksikliklerin tamamlanması için müracaat sebebine veya vekiline üç aydan az olmamak üzere bir mehil verilir. Bu mehil zarfında bir mâzerete müstenidolmaksızın eksiklikler ikmal edilmediği takdirde son defaya mahsus olmak üzere bir aylık mehil daha verilir. Son mehil zarfında eksiklikler ikmal edilmediği takdirde müracaat reddedilir.

Ret kararlarına karşı alâkahlar tarafından dâva açılabilir.

II - Markanın sicile geçirilmesi

MADDE 28. — Kanuna ve yönetmeliğe uygun görülen veya eksiklikleri tamamlanan müracaat, sicil defterine geçirilir ve müracaat sahibine bir «Marka tescil belgesi» verilir.

Sicil defterine, marka örneği, numarası, markanın üzerine konulacağı emtia, marka sahibinin ve varsa vekilinin adı, soyadı, tâbiyeti, ikametgâhı, marka sahibinin iş ve iş adresi ile müracaat tarihi, markaya ve marka haklarına taallük eden bütün değişiklikler ve yönetmelikte gösterilen sair hususlar geçirilir.

III - Marka tescil belgesi

MADDE 29. — Marka tescil belgesi, başlıında «Türkiye Cumhuriyeti» ibaresini ve Ayyıldız havi, Sanayi Bakanlığı mührü ile tasdikli resmî bir belgedir. Bu belgeye marka sahibinin adı, soyadı, tâbiyeti, ikametgâhı, markanın kullanılacağı emtia ve markanın tescil tarihi yazılır ve marka örneği yapıştırılır.

Marka sahibine talebi halinde marka tescil belgesi örneği verilir.

IV - İlân

MADDE 30. — Markanın tescilini mütaakıp sicile geçirilen hususlar ve sonradan vukubulan değişiklikler, iki ayda bir çıkacak Resmî Sınai Mülkiyet gazetesinde ilân olunur.

V - Sicilin aleniyeti

MADDE 31. — Marka sicili alenidir.

Talebedilmesi halinde marka sicil kaydının bir örneği verilir.

Sanayi Komisyonunun değiştirisi

Marka tescil belgesi

MADDE 29. — «Marka tescil belgesi», başlığında Türkiye Cumhuriyeti ibaresini ve ayyıldız resmini havi Sanayi Bakanlığı mührü ile tasdikli resmî bir belgedir, Bu belgeye marka sahibinin adı, soyadı, ikametgâhı, markanın kullanılacağı emtia ve markanın yürürlük tarihi yazılır ve marka rneği yapıştırılır,

«Tescil edilmiştir» ibaresi

«Tescil edilmiştir» ibaresinin ve tescilinin konulması.

MADDE 30. — Tescil edilmiş bir marka kullanılırken «tescil edilmiştir» ibaresinin ve tescil numarasının markanın dışına ve görünür şekilde konması şarttır.

5. *Yenileme*

MADDE 31. — Marka, on yıllık yürürlük müddetinin bitmesinden itibaren her defasında 10 yıllık müddet için yenilenebilir.

Marka hakkı sahibi, yenileme muamelesi için marka yürürlük müddetinin bitmesinden itibaren üç yıl içinde yenileme talebinde bulunabilir.

Yenileme, evvelki yürürlük müddetinin bittiği tarihe raci olmak üzere hüküm ifade eder.

Rüçhan hakkına dayanan tescilli markaların yenilenmesinde menşe memlekette himaye edilip edilmediği hususu aranmaz.

II - Markanın intikali, haczi, devir ve temliki

a) *Ferdi markalarda*

1. *Ferdi markanın miras yolu ile intikali*

MADDE 32. — Ferdi marka hakkı, miras yolu ile intikal eder.

2. *Haciz*

MADDE 33. — Ferdi marka haczedilemez.

Adalet Komisyonunun değitirişi

VI - «Tescil edilmiştir» ibaresi ve tescil numarasının konulması

MADDE 32. — Tescil edilmiş bir marka kullanılırken, mümkün olan hallerde «Tescil edilmiştir» ibaresinin ve tescil numarasının markanın dışına ve görünür şekilde konması şarttır.

VII - Yenileme

MADDE 33. — Marka on yıllık himaye süresinin bitmesinden itibaren her defasında on yıllık müddet için yenilenebilir. Yenileme müracaat evrakının ve eklerinin nasıl ve ne miktarda ve nelerden ibaret olacağı yönetmeliğinde gösterilir. Müracaatta eksiklikler olduğu takdirde 27 nci maddenin 3 ncü fıkrasına göre işlem yapılır.

Marka hakkı sahibi, yenileme işlemi için marka himaye süresinin bitmesinden itibaren üç yıl içinde yenileme talebinde bulunabilir.

Yenileme, evvelki himaye süresinin bittiği tarihe raci olmak üzere hüküm ifade eder.

Rüçhan hakkına dayanan tescilli markaların yenilenmesinde menşee memlekette himaye edilmediği hususu aranmaz.

VIII - Markanın intikali, lisans ve markanın haczi

A) Ferdî markalarda

1. Intikal, lisans ve haciz

MADDE 34. — Ferdî marka miras yoluyla intikal eder.

Ferdî markanın devri hakkındaki sözleşmenin ve kullanılması için yapılan lisans sözleşmesinin noterlikçe tanzim edilmiş olması şarttır.

Ferdî markanın, tahsis edildiği emtianın imâl, ihzar, istihsal olunduğu veya satışa çıkarıldığı müesseseden ayrı olarak başkasına devri Sanayi Bakanlığının iznine bağlıdır. Bu izin, ancak markanın devrinin halkın aldatılması tehlikesine yol açmayacağı kanaatine varıldığı takdirde verilebilir. Sanayi Bakanlığı, izin talebi üzerine yaptığı incelemelerde ilgili Bakanlıklar ve diğer daire ve müesseselerin mütalâasını da alabilir. İzin almaksızın yapılan devirler hükümsüzdür. İzin şekil ve şartları yönetmelikte gösterilir.

Lisans sözleşmesinde, markanın kullanılacağı süre, kullanma şekil ve şartları, lisans bedeli ve markanın kullanılacağı emtianın gösterilmesi mecburidir.

Devir ve lisans, marka sicil kaydına tescil tarihinden itibaren üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade eder.

2. Haciz

MADDE 35. — Ferdî markanın, tahsis edildiği emtianın imâl, ihzar, istihsal olunduğu veya satışa çıkarıldığı müesseseden ayrı olarak haczi halinde, icrada ihaleye katılmak istiyen kimsele-

3. *Devir ve temlik, lisans*

MADDE 34. — Ferdî marka hakkı, kullanıldığı müesseseye veya kullanan şahsa bağlı olmaksızın, müstakillen ve hangi emtia için tescil edilmişse o emtianın tamamı veya bir kısmı için devir ve temlik edilebilir veya marka hakkının kullanılması için lisans verilebilir.

Devir ve temlik mukavelesinin ve lisans mukavelesinin yazılı ve noterlikçe tasdikli olması şarttır.

Bu maddede yazılı devir ve temlik veya lisans, markanın sicil kaydına tescil edilmek ve bu tarihten itibaren muteber olmak şartıyla üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade eder.

Bu maddede yazılı lisansın verilmesinde lisans mukavelesine, markanın kullanılacağı müddet, kullanma şekilleri ve şartları, lisans bedeli ve markanın kullanılacağı emtia dercedilir. Bunların dışında mukaveleye konulacak kayıt ve şartlar bu kanunun tatbikında nazarı dikkate alınmaz.

b) *Konsern ve birlik markalarında*

MADDE 35. — Konsern ve birlik markaları devir ve temlik edilemez, lisans mevzuu olamaz ve haczedilemez.

MADDE 36. — Marka hakkı sahibi markasında değişiklik yapmak istediği takdirde değişik şekildeki işareti yeniden tescil ettirmeye mecburdur.

III - *Markanın eşya adı haline gelmesine karşı himaye*

MADDE 37. — Bu kanunla tescil edilmiş markaların sahiplerine tanınan haklar, o markaların konuldukları eşyanın halk tarafından adı haline getirilmesi halinde de, sâkıt olamaz ve hak sahipleri, markalarının başkaları tarafından kullanılmasına karşı itiraz ve dâva hakkını haizdir. Davalı taraf o markanın eşya adı haline geldiği def'ini dermeyan edemez.

IV - *Kaydın terkini*

I - *Sebepleri*

a) *Feragat*

MADDE 38. — Marka sahibi markasını kullanmaktan feragat ettiğini yazı ile bildirdiği takdirde markası, marka sicilinden terkin olunur ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet gazetesinde ilân edilir.

Marka, birden çok emtia için tescil edilmiş ise yukardaki esas dâhilinde mahkemede, bu emtiadan bir kısmı için de feragat edilebilir. Bu suretle terkini istenen marka üzerinde bir lisans hakkı tescil olunmuşsa marka ve lisans hakları sahiplerinin müşterek talepleri üzerine markadan feragat dolayısıyla terkin muamelesi yapılır.

Adalet Komisyonunun değiştirişi

rin 34 ncü maddedeki esaslara uygun olarak Sanayi Bakanlığından alacakları bir belgeyi icra memurluğuna ibraz etmeleri şarttır.

İhalenin neticesi, icra memurluğu tarafından Sanayi Bakanlığına bildirilir. Keyfiyet marka siciline geçirilir ve Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân olunur.

B) Konsern ve birlik markalarında

MADDE 36. — Konsern ve birlik markaları devir ve temlik edilemez, lisans mevzuu olamaz ve haczedilemez.

Konserne dâhil kişilerin markayı kullanma hakkı, Konsern Sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadığı takdirde miras yoluyla intikal eder.

IX - Markanın eşya adı haline gelmesine karşı himaye

MADDE 37. — Bu kanunla tescil edilmiş markaların sahiplerine tanınan haklar, o markaların sonradan halk tarafından eşya adı haline getirilmesi halinde de, sâkit olamaz ve hak sahipleri, markalarının başkaları tarafından kullanılmasına karşı itiraz ve dâva hakkını haizdir. Dâvalı taraf o markanın eşya adı haline geldiği def'ini dermeyan edemez.

X - Kaydın terkini

A) Sebepleri

1. Feragat

MADDE 38. — Marka sahibi markasını kullanmaktan feragat ettiğini yazı ile bildirdiği takdirde markası, marka sicilinden terkin olunur ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân olunur.

Marka birden çok emtia için tescil edilmiş ise yukardaki esas dâhilinde, bu emtiadan bir kısmı için de feragat edilebilir.

Yukardaki fıkralara göre terkini istenen marka üzerinde bir lisans hakkı tescil olunmuşsa terkin muamelesi marka ve lisans hakları sahiplerinin müşterek talepleri üzerine yapılır.

Sanayi Komisyonunun değiştirişi

b) Diğer sebepler

MADDE 39. — Ferdî ve konsern marka sahipleri, birbirini takibeden üç yıl içinde markalarını muhik sebep olmaksızın gereği gibi kullanmadıkları veya bu markalar aynen kullanılmadığı takdirde, her alâkalı, mahkemede markaya ait sicil kaydının terkinini talep ve dâva edebilir.

Birlik markası sahibi, birbirini takibeden 3 yıl içinde markasını muhik sebebolmaksızın gereği gibi kullanmaz veya müracaata ekli olarak tevdi etmiş olduğu yönetmeliğe riayet etmezse her alâkalı, markanın tescil kaydının terkinini talep ve dâva edebilir.

Bu husustaki kararların Bakanlığa tebliği üzerine, tescil kaydı terkin ve Resmî Sınai Mülkiyet gazetesinde ilân olunur.

Anlaşma veya mütekabiliyet esaslarına dayanılarak, Bakanlar Kurulu markanın memleket içinde kullanılması mecburiyetinden bâzı memleketleri istisna edebilir.

c) Müddet

MADDE 40. — Marka yürürlük müddetinin bitmesinden itibaren üç sene içinde yenileme talebinde bulunulmıyan markaya ait sicil kaydı terkin olunur ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet gazetesinde ilân edilir.

d) Üç yıllık müddet

MADDE 41. — Sicil kaydı terkin edilen marka, terkin tarihinden itibaren üç yıl geçmedikçe, aynı emtia için başkasının adına tescil edilemez.

Marka tescil kaydının 39 ncu madde hükmüne göre terkinini takdirinde o markaya 1 nci fıkrâ hükmü tatbik edilmez.

VI - Muhtelif hükümler

1. Vekil

MADDE 42. — Türkiye'de ikâmetgâhu olmıyanlar, markalarını tescil ettirmek ve tescille meydana gelen haklarını kullanabilmek için Türkiye'de ikâmetgâhu olan bir vekil tâyin etmek mecburiyetindedirler.

Avukatlık Kanunu hükümleri mahfuz olmak şartıyla vekil müvekkilini bu kanun hükümlerine göre cereyan eden idari muamelelerde ve markaya ait ihtilâflarda temsil etmeye salâhiyetlidir.

İdare ve kaza mercileri tarafından vekile yapılan tebliğler asile yapılmış sayılır.

2. İlân masrafları

MADDE 43. — Resmî Sınai Mülkiyet gazetesinin ve verilecek marka sicili örneğinin bedeli talimatnamede gösterilir. Resmî Sınai Mülkiyet gazetesinin ihalesinde 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun pazarlık usulüne mütaallik hükümleri uygulanır, marka sicili örneğinin bedelinin tâyininde yazma, çizme, fotokopi ve saire masrafları tarife halinde gösterilir.

Gerek bu masraflar ve gerek ilân ve saire masraflar peşin olarak mal sandığına yatırılır ve alınacak makbuz Sanayi Bakanlığına teslim edilir.

İlân masrafları

- a) Marka tescili ve yenilenmesi hallerinde müracaat sahibinden;
- b) Markanın devir ve temliki ve marka üzerinde lisans hakkı verilmesi hallerine markayı devralandan veya lisans hakkını iktisabedenden;

Adalet Komisyonunun değiştirilişi

2. Hükümle terkin

MADDE 39. — Markanın 50 nci maddeye göre terkin hakkındaki kararların Sanayi Bakanlığına tebliği üzerine tescil kaydı terkin ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân olunur.

3. Re'sen terkin

MADDE 40. — Marka himaye süresinin bitmesinden itibaren üç yıl içinde yenileme talebinde bulunulmayan markaya ait sicil kaydı terkin olunur ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân edilir.

B) Tescil ve kullanma yasağı

MADDE 41. — Sicil kaydı terkin edilen marka, terkin tarihinden itibaren üç yıl geçmedikçe aynı emtia için kullanılamıyacağı gibi başkasının adına tescil de edilemez.

Markanın birbirini takibeden üç yıl içinde muhik bir sebeb olmaksızın gereği gibi kullanılması sebebiyle iptali halinde yukarıki fıkra hükmü uygulanmaz.

XI - Çeşitli hükümler

A) Vekil

MADDE 42. — Türkiye'de ikametgâhı olmayanlar, markalarını tescil ettirmek ve tescille meydana gelen haklarını kullanabilmek için Türkiye'de ikametgâhı olan bir vekil tâyin etmek mecburiyetindedirler.

Avukatlık Kanunu hükümleri mahfuz olmak şartıyla, vekil, müvekkilini bu kanun hükümlerine göre cereyan eden idari işlemlerde temsil etmeye yetkilidir.

İdare tarafından vekile yapılan tebliğler asıla yapılmış sayılır.

B) İlân masrafları

MADDE 43. — Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinin ve verilecek marka sicil örneğinin ve marka tescil belgesi örneğinin bedeli yönetmelikte gösterilir. Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinin basımı işinin ihalesinde 2490 sayılı Artırma, eksiltme ve ihale Kanununun pazarlık usulüne mütaallik hükümleri uygulanır. Marka sicil örneğinin bedelinin tâyininde yazma, çizme, fotokopi ve sair masrafları Sanayi Bakanlığınca hazırlanacak tarifede gösterilir.

Gerek bu masraflar ve gerek ilân ve saire masrafları peşin olarak malsandığına yatırılır ve alınacak makbuz Sanayi Bakanlığına tevdi edilir.

İlân masrafları;

a) Markanın tescili ve yenilenmesi hallerinde müracaat sahibinden,

b) Markanın intikali ve marka veya lisans hakkı verilmesi hallerinde marka veya lisans hakkını iktisabedenden,

Sanayi Komisyonunun değiştirisi

- c) Feragata dayanan terkinlerden feragat edenden;
- d) İlâma müsteniden yapılan terkinlerde dâvacıdan peşin alınır.

3. *Birlik ve konsern markalarına ait müsterek hükümler*

MADDE 44. — Birlik markasına ait yönetmeliğe bu markanın sicilde yazılı sahibi tarafından âmmeye karşı taahhüt edilmiş ve mamul ve mahsullerin cinsi, nevi ve sairesine mütaallik hususların nelerden ibaret olduğu mamul ve mahsullerin hangi vasıflarda olacağı ve bu vasıfların tam olarak mevcudiyetini kuruluş tarafından nasıl kontrol edileceği, bu hükümlere riayet edilmemesi halinde o mamul ve mahsulleri imal ve istihsal edenlere tatbik olunacak müeyyideler dercedilir.

Birinci fıkrada yazılı yönetmelikle yapılacak her türlü değişikliklerin tescil merciine tevdi olunması şarttır.

Birinci fıkrada yazılı kontrolden sonra markanın mamul ve mahsullere konulması, birlik markası sahibi olarak tescil edilmiş olan kuruluş tarafından yapılır.

MADDE 45. — Birlik markalarıyla ilgili kuruluşlar tarafından açılacak dâvalara kuruluşa dâhil üyeler katılabilirler.

MADDE 46. — Ferdî markalarla birlik ve konsern markalarına aidolmak üzere bu kanundaki mahsus hükümler dışında her üç markaya aynı hükümler tatbik olunur.

4. *Hizmet markaları*

MADDE 47. — İmal, ihzar, istihsal olunan veya ticarete satışa çıkarılan emtiada kullanılmayıp munhasıran bir işletmenin sembolü ve garantisini teşkil etmek üzere kullanılan işaretler (hizmet markası) bu kanun hükümlerine tabi değildir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hukuk ve ceza dâvaları

1. *Tecavüz halleri*

MADDE 48. — Aşağıda yazılı haller bu kanuna göre tescil edilmiş olan markalardan faydalanma hakkına tecavüz sayılır :

a) Markaların, hak sahiplerinden gayrı şahışlar tarafından aynen veya benzerinin kullanılması,

b) Markanın, hak sahibinden gayrı kimse tarafından haksız olarak kullanıldığını bilerek bu markaları taşıyan emtianın satışa arz edilmesi, satılması, dağıtılması yahut memlekete sokulması veya memlekette çıkarılması,

c) Yukardaki bentlerde yazılı fiillere iştirak edilmesi,

Haksız rekabete ait hükümler mahfuzdur.

Adalet Komisyonunun değiştirişi .

- c) Feragate dayanan terkinlerde feragat edenden,
- d) Hükümle yapılan terkinlerde dâvacıdan,
- e) Haciz sureti ile intikalde ihalede satınalandan, •
peşin alınır.

(C) *Birlik markalarına ait hükümler*

1. *Teknik yönetmelik, birlik markasının konulması*

MADDE 44. — Birlik markasına ait teknik yönetmelikte bu markanın sicilde yazılı sahibi tarafından âmmeye karşı taahhüdedilen ve mamul veya mahsullerin cinsi, nevi ve sairesine mütaallik hususların nelerden ibaret bulunduğu, mamul veya mahsullerin hangi vasıflarda olacağı, bu vasıfların tam olarak mevcudiyetinin kuruluş tarafından nasıl kontrol edileceği, bu hükümlere riayet edilmemesi halinde o mamul veya mahsulleri imâl ve istihsâl edenlere tatbik olunacak müeyyideler dercedilir.

Teknik yönetmelikte yapılacak her türlü değişikliklerin tescil merciine tevdi olunması şarttır.

Teknik yönetmeliğe göre yapılacak kontrolden sonra markanın mamul veya mahsullere konulması birlik markasının sahibi olan kuruluş tarafından yapılır.

2. *Dâvaya katılma*

MADDE 45. — Birlik markasının sahibi olan kuruluş tarafından açılacak dâvalara kuruluşu dâhil üyeler katılabilir.

D) *Hizmet markaları*

MADDE 46. — Hizmet markaları bu kanun hükümlerine tabi değildir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hukuk ve ceza dâvaları

I - *Tecavüz halleri*

MADDE 47. — Aşağıda yazılı haller bu kanuna göre tescil edilmiş olan markalardan faydalanma hakkına tecavüz sayılı :

a) Hak sahiplerinden gayrı kişiler tarafından markaların veya benzerlerinin kullanılması,

Başkasına ait tescilli bir markanın biçim, telâffuz ve mâna veya bunlardan birisi itibariyle eşini veya ebat yahut renk itibariyle veyahut dikkatle bakılmadıkça farkına varılmıyacak kadar cüzi surette değiştirilmiş şeklini kullanan kimse bu markayı aynen kullanmış sayılır.

Başkasına ait tescilli bir markaya, toplu olarak bıraktığı umumi intiba itibariyle ilk bakışta kolayca tefrik edilemeyecek şekilde benzeyen ve bu suretle iltibas tehlikesine sebebiyet verecek bir markayı kullanan kimse o markanın benzerini kullanmış sayılır.

b) Hak sahibinden gayrı kişiler tarafından haksız olarak kullanılan markaları taşıyan em-

II - Hukuk dâvaları

1. Tazminat

MADDE 49. — Gerek kasden ve gerek ihmal ve teseyyüp, yahut tedbirsizlikle 48 nci maddede yazılı fiilleri işlemek suretiyle marka sahibine zarar veren kimse o zararı tazmin ile birlikte bu tecavüz fiilinden elde ettiği kârı dahi zarar görene tamamen vermekle mükelleftir.

2. Tecavüzün ref'i ve men'i

MADDE 50. — Hakları 48 nci maddede yazılı surette tecavüze uğrıyan kimse tecavüz edene karşı tecavüzün ref'ini ve men'ini dâva edebilir. Hakları tecavüz tehlikesine mâruz kalan kimse muhtemel tecavüzün de önlenmesini dâva edebilir.

Tecavüz, hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir müessesenin müdürü veya temsilcisi, yahut hizmetlileri tarafından yapılmış işe, müessese sahibi hakkında dâva açılabilir. Tecavüz edenin veya üçüncü fıkrada yazılı kimselerin kusuru aranmaz.

III - Ceza dâvaları

1. Suçlar

MADDE 51. — Kasten :

- a) 48 nci maddede yazılı fiillerden birini işliyen,
- b) 30 ncu maddeye aykırı hareket eden,
- c) Bir markayı tescil edilmiş olduğu şekilden gayri şekillerde kullanan,

Kimseler hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasına ve altı aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Aynı zamanda bu cezaya çarptırılan kimsenin iş yerinin de bir yıl müddetle kapatılmasına ve o kimsenin aynı müddetle ticarettten menine hükmolunur. Ayrıca masrafı mahkûm olan şahsa aidolmak üzere hükmün gazete ile ilânına hükmedilir.

Tekerrürü halinde yukardaki cezaların iki katına hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiilleri dikkatsizlik, ihmal veya tedbirsizlik suretiyle işliyenler hakkında yukarda yazılı cezalardan yalnız para cezası hükmolunur.

Adalet Komisyonunun değiştirişi

tianın satışa arz edilmesi, satılması, dağıtılması, memlekete sokulması veya memleketten çıkartılması,

c) Yukardaki bendlerde yazılı fiillere iştirak edilmesi.

II - Hukuk dâvaları

A) Tazminat

MADDE 48. — Kasten, ihmal, teseyyüp veya tedbirsizlikle 47 nci maddede yazılı fiilleri işlemek suretiyle marka sahibine zarar veren kimse o zararı tazmin ile birlikte tecavüz fiilinden elde ettiği kâr zarardan fazla olduğu takdirde aradaki farkı dahi zarar görene tamamen vermekle mükelleftir.

B) Tecavüzün ref'i ve men'i

MADDE 49. — Hakları 47 nci maddede yazılı surette tecavüze uğrıyan kimse tecavüz edene karşı tecavüzün ref'ini ve men'ini dâva edebilir. Hakları tecavüz tehlikesine mâruz kalan kimse muhtemel tecavüzün önlenmesini da dâva edebilir.

Tecavüz hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir müessesenin müdürü veya temsilcisi, yahut hizmetlileri tarafından yapılmış iş, müessese sahibi hakkında dâva açılabilir. Bu maddeye göre açılacak dâvalarda tecavüzünün men'i, ref'i veya önlenmesi istenen kişilerin yahut müessese sahibinin kusuru aranmaz.

C) Marka kaydının hükümle terkinini

MADDE 50. — Aşağıdaki hallerde Sanayi Bakanlığı veya her alâkalı kişi markaya ait sicil kaydının terkinini mahkemeden talebedebilir :

a) Marka sahiplerinin, birbirini takibeden üç yıl içinde markalarını muhik sebebolmaksızın gereği gibi kullanmadıkları veya markalar aynen kullanılmadığı yahut birlik markası sahibi müracaatına ekli olarak tevdi etmiş olduğu teknik yönetmeliğe riayet etmediği takdirde,

b) Markanın devrinin halkın aldatılmasına yol açması halinde.

III - Ceza dâvaları

A) Uygulanacak cezalar

MADDE 51. — a) Bu kanunun 3 ncü maddesinin son fıkrasına ve 32 nci maddesine aykırı hareket edenler ile, bir markayı tescil edilmiş olduğu şekilden gayri şekilde kullananlar, 3 aydan 1 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

b) Başkası adına tescil edilmiş bir markanın aynını veya benzerlerini kullananlar veya hak sahibinden gayri kimse tarafından haksız olarak kullanılan markaları taşıyan emtiayı satışa arz edenler, satanlar, dağıtanlar, memlekete sokanlar veya memleketten çıkaranlar ve bu fiillere iştirak edenler 8 aydan 2 seneye kadar hapis ve 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

(b) bendinde yazılı cezalara çarptırılan kimselerin varsa iş yerlerinin 1 yıl müddetle kapatılmasına ve aynı müddet ticaret ve sanattan menlerine hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiillerin dikkatsizlik veya ihmal, yahut tedbirsizlikle işlenmiş olduğu anlaşıldığı takdirde fail yalnız para cezasıyla cezalandırılır.

Tekerrür halinde yukarda yazılı cezaların iki katı hükmolunur.

2. Fail

MADDE 52. — Bu kanunun 52 nci maddesinde sayılan suçlar, hizmetlerini ifa ettikleri sırada bir müessesenin hizmetlileri tarafından işlenmiş ise suçun işlendiğini bilen veya bilmesi lâzımgelen müessese sahibi veya müdürü yahut temsilcisi veyahut hangi nam ve sıfatla olursa olsun müessese-yi fiilen idare edenler fail gibi cezalandırılırlar.

3. Suç eşyasının zararsız hale getirilmesi müsadere ve imha

MADDE 53. — Bu kanun hükümlerine göre haksız olarak kullanıldığı sabit olan marka mah-kûmun elinde bulunan emtiadan sildirmek, kazıtmak, söktürmek gibi ameliyelerle kaldırılmasına ve bu markayı taşıyan etiket, zarf, mahfaza veya ticari evrak gibi vasıtaların ve gerekiyorsa biz-zat emtianın müsadere veya imhasına kezalik markanın imal ve vaz'ına mühür, soğuk damga, klişe gibi alet ve edevatın yahut cihazların ve emtiayı imale yarıyan vasıtaların zararsız hale geti-rilmesine veya müsaderesine yahut imhasına karar verilebilir.

Beraet halinde de aynı hükümler tatbik edilir.

4. Takibat

MADDE 54. — Bu kanunda yazılı suçlar hakkında takibat icrası zarar görenin şikâyetine bağ-hdır.

IV - Müsterek hükümler

Vazife ve salâhiyet

MADDE 55. — Bu kanundan doğan hukuk dâvalarına Ticaret mahkemelerinde ve ceza dâva-larına asliye ceza mahkemelerine bakılır.

Kaldırılan hükümler

MADDE 56. — 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesi ek ve tadilleri kaldırılmış-tır.

İntikal hükmü

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte muamelesi tamamlanmış olan mü-racaatler hakkında müracaat tarihindeki mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 57. — Bu kanun, yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 58. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonunun değiştirisi

B) Fiile iştirak

MADDE 52. — Bu kanunun 51 nci maddesinde yer alan suçlar hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir müessesenin hizmetlileri tarafından işlenmiş ise; suçun işlendiğini bilen veya bilmesi lâzımgelenlerden müesseseyi fiilen idare edenlerden sahibi veya müdürü yahut temsilcisi ile hangi nam ve sıfatla olursa olsun müesseseyi fiilen idare edenler fail gibi cezalandırılırlar.

C) Müsadere

MADDE 53. — 51 nci maddenin (b) bendi hükümlerine göre haksız olarak kullanıldığı tesbit olunan markayı taşıyan emtia, etiket, zarf, mahfaza, ticari evrak gibi vasıtalarla bu markaların imal ve vaz'ında kullanılan mühür, soğuk damga, klişe gibi alet ve edevatın müsaderesine karar verilir.

Beraet halinde de aynı hükümler tatbik olunur.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Son hükümler

I - Kaldırılan hükümler

MADDE 54. — 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesi ile ek ve tadilleri kaldırmıştır.

II - İntikal hükmü

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte muamelesi tamamlanmış olan müracaatlar hakkında müracaat tarihindeki mevzuat hükümleri uygulanır.

III - Yürürlük

MADDE 55. — Bu kanun, yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

IV - Kanunun yürütülmesi

MADDE 56. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.